

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นางสาววรรณวิสา กิจสนิท

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF TEACHERS' DESIRABLE CHARACTERISTICS BASED
ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

Miss Wanwisa Kitsanit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

นางสาววรรณวิสา กิจสนิท

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

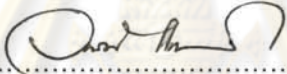
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณวิสา กิจสนิท: การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. (DEVELOPMENT OF INDICATORS OF TEACHERS' DESIRABLE CHARACTERISTICS BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY)
 อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรื่องตระกูล, 194 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนทั้งหมด 9 ตัว ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 12.95$, $df = 19$, $p = .84$, $GFI = .99$, $AGFI = .97$, $RMR = .01$) น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ด้าน มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.73 ถึง 1.00 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยองค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.99 และ 0.73 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ประมาณร้อยละ 93 , 91 และ 47 ตามลำดับ

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2552.....

4984253227 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS : INDICATORS / TEACHERS' DESIRABLE CHARACTERISTICS / SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

WANWISA KITSANIT: DEVELOPMENT OF INDICATORS OF TEACHERS' DESIRABLE CHARACTERISTICS BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY. THESIS
ADVISOR: ASSOC.PROF.AUYPORN RUENGTRAGUL, Ph.D.,194 pp.

The purposes of this research were to develop and verify the quality of the indicators of teachers' desirable characteristics based on sufficiency economy philosophy, using descriptive research. The research sample consisted of 194 teachers in model school in sufficiency economy philosophy under the office of Basic Education. The researcher collected data using interview and questionnaire method. The data were analyzed by descriptive statistic through SPSS and using LISREL for confirmatory factor analysis and second order confirmatory factor analysis.

The major results were as follows:

1. The result of confirmatory factor analysis found that all of 9 indicators are significantly the indicators of teachers' desirable characteristics at 0.01 level of significance that covers 3 aspects: knowledge about sufficiency economy philosophy consisting of 2 indicators, learning management with sufficiency economy philosophy consisting of 3 indicators and behavior in sufficiency economy philosophy consisting of 4 indicators.

2. The result of the second order confirmatory factor analysis of the indicators of teachers' desirable characteristics based on sufficiency economy philosophy found that there was the conformability with the empirical data ($\chi^2 = 12.95$, $df = 19$, $p = .84$, $GFI = .99$, $AGFI = .97$, $RMR = .01$) and all 3 aspects have positive value from 0.73 to 1.00 at 0.01 level of significance. The most important indicator which significantly indicates teachers' desirable characteristics based on sufficiency economy philosophy is learning management with sufficiency economy philosophy. The next rank is knowledge about sufficiency economy philosophy and behavior in sufficiency economy philosophy at 1.00, 0.99, 0.73 with 93%, 91%, 47% of the aspects of teachers' desirable characteristics based on sufficiency economy philosophy respectively.

Department : Educational Research and Psychology

Field of Study : Educational Research

Academic Year : 2009

Student's Signature *Wannisa Kitsanit*

Advisor's Signature *Ay R*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตั้งแต่แรกเริ่มเข้าศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้ จนกระทั่งผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่าน ดร.ปรียานุช พิบูลสงวาม ห้วหน้าโครงการวิจัย เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ให้ความเมตตาชี้แนะ สนับสนุนในการทำงานวิจัยเล่มนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการพิจารณา คัดเลือกตัวบ่งชี้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างและคณะครูทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน พี่สาววิจัยการศึกษาที่ห่วงใยและให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณพี่กันย์สินี วิเศษสิงห์ ที่ให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณคุณคุณจิระพล มะเสนา และคุณชลากร ศักดิ์สุริยา ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประสาน กิจสนิท คุณแม่พยอม กิจสนิท และทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจและคอยสนับสนุนจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	9
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับโมเดลลิสเรล.....	19
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับครู.....	24
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน.....	39
ตอนที่ 5 หลักคุณธรรมสำหรับครู.....	44
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	48
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87

บทที่	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	91
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	97
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง	107
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	111
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผลการวิจัย.....	119
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	123
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
รายการอ้างอิง.....	126
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	132
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	136
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือ.....	160
ภาคผนวก ง คำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบและองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สอง.....	164
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	194

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู.....	34
2.2	เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	55
2.3	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	69
2.4	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	70
2.5	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจาก ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	72
3.1	รายชื่อจังหวัดและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ทำการสุ่มตัวอย่าง.....	76
3.2	จำนวนครูตัวอย่างในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	77
3.3	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	81
3.4	โครงสร้างและจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	85
3.5	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
3.6	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของครู ในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง.....	87
4.1	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	92
4.2	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง.....	94
4.3	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สันระหว่างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง.....	98
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรใน องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	100

ตารางที่		หน้า
4.5	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	101
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	103
4.7	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	104
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	105
4.9	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	106
4.10	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	108

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	50
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	73
3.1	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	74
4.1	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	101
4.2	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการ จัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	104
4.3	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการ ประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	106
4.4	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในท่ามกลางภาวะวิกฤตปัญหาทางการเมือง ความผันผวนทางการเมือง ความเสื่อมโทรมทางสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรมยังผลให้เกิดภาวะวิกฤตทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสนอแนะทางออกของปัญหา โดยพระราชทานแนวทางในการแก้วิกฤตของประเทศภายใต้ชื่อ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนในทางสายกลาง พอมี พอกิน เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2540 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ความว่า

“...การจะเป็นเช่นนั้น ไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้าน หรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะให้กับประชาชนชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ซึ่งในปัจจุบันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ได้มุ่งเน้นนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาพัฒนาประเทศ และด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้เสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสานต่อความคิด และเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้

ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นไปในลักษณะเครือข่ายและการระดมพลัง จากทุกภาคส่วน ได้แก่ 1) เครือข่ายด้านผู้นำทางความคิด 2) เครือข่ายด้านประชาสังคม 3) เครือข่ายด้านสื่อมวลชนและประชาชน 4) เครือข่ายด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน 5) เครือข่ายด้านองค์กรภาคธุรกิจเอกชน 6) เครือข่ายด้านองค์กรภาครัฐ 7) เครือข่ายด้านวิชาการ และ 8) เครือข่าย ด้านสถาบันการเมือง

จะเห็นได้ว่าแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำไปบูรณาการใช้กับ ทุกภาคส่วน สำหรับกระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดเป็นหลักสูตร การเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550)

จากยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น เขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตทั่วประเทศมีความตื่นตัวในการที่จะให้ โรงเรียนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบมีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนที่มุ่งพัฒนาคน และสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ โดยยึดหลัก ความพอประมาณ คำนึงถึงความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีควบคู่ไปกับการมีความรู้ และใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง โดยมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป้าหมาย สำคัญของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา คือ การปลูกฝังให้เด็กและ เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษาสีน้ำเงิน และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณะความเป็นไทย

ดังนั้น โรงเรียนในฐานะหน่วยงานการศึกษาที่ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนเยาวชน จึงมีหน้าที่ ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอด ปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปัน มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณะ ความเป็นไทย (ปริญานูช พิบูลสรารุณ, 2550)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้ความหมายของครูไว้ว่า “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลัก

ทางการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของครูในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของครูไว้ว่า “ ครู ” คือ ผู้สั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ศิษย์

จะเห็นได้ว่าครูเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน ถ้าปราศจากครู ซึ่งเป็นผู้สั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ การศึกษาของผู้เรียนก็จะมีคามยากลำบากมากขึ้น ต้องใช้เวลานานในการเรียนรู้ แต่ถ้ามีครูผู้สอนที่ดีมีความตั้งใจสอนและมีความรู้ดี มีวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีก็ย่อมจะช่วยให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายได้สะดวกรวดเร็วและง่ายยิ่งขึ้น

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องพัฒนาที่ตัวครูก่อน เป็นอันดับแรก เนื่องจากครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง ต่อเนื่องแท้เสียก่อน โดยครูต้องอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ๆ โดยต้องมีสติในการ เลือกรับข้อมูลต่าง ๆ ที่เข้ามา เลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษาและเพิ่มพูน ความรู้อย่างเป็นขั้นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลาเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับ สภาพและผลการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ อย่างรอบคอบและระมัดระวัง (ปรียานุช พิบูลสรวาฐ, 2549 อ้างถึงใน ธนิตา Yeada, 2551)

จากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะและคุณภาพที่พึง ประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และมาตรฐานด้านการปฏิบัติตน (คุรุสภา, 2548)

ดังนั้นการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นพื้นฐาน คือ มีมาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และมาตรฐานด้าน การปฏิบัติตน รวมทั้งมีความพร้อมในการที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน คือ ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเข้าใจความหมาย หลักการ เป้าหมายสำคัญ รวมถึงจะต้องสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และเป็น แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่สำคัญ ในการถ่ายทอด ความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ประสบความสำเร็จหากปราศจาก ครูผู้สอนที่มีความพร้อมและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการประพฤติปฏิบัติตน และมีลักษณะนิสัยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง

เห็นความสำคัญในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ นั้นหมายความว่า นอกจากที่ครูผู้สอนจะสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เพื่อที่จะได้สามารถถ่ายทอดและปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การที่ครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ครูสามารถถ่ายทอดหลักการปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสามารถประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรมีตัวบ่งชี้เฉพาะนอกเหนือไปจากตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูทั่วไป เพื่อให้มีความชัดเจนและสอดคล้องในทางปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูมาปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำถามวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วัดได้จากตัวบ่งชี้อะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งครอบคลุม

องค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อจำกัดในการวิจัย

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ยึดตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมตัวบ่งชี้ทั้งหมดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่อยู่ในรูปตัวแปร ตัวประกอบ หรือข้อความที่บ่งบอกถึงสภาวะหรือสภาพการณ์การดำเนินงานของสิ่งที่ต้องการจะศึกษา หรือตรวจสอบในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง หมายถึง สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจากคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปีพ.ศ.2550 และ ปีพ.ศ.2552

ครู หมายถึง บุคลากรในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างที่ผ่านการประเมินจากคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปีพ.ศ.2550 และ ปีพ.ศ.2552 ที่มีหน้าที่หลักด้านการสอน ซึ่งได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการหรือครูอัตราจ้าง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักในการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนให้ดำเนินไปในทางสายกลาง คือ มีความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และนำไปสู่ความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ คือ วัตถุ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู หมายถึง คุณสมบัติของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาษาและเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษ การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทาง

การศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านการปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง คุณสมบัติของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน โดยใช้แนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนในการปฏิบัติงานในหน้าที่หลัก คือ งานด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพตามความต้องการ ความสนใจหรือความถนัดของผู้เรียน และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความรู้สำหรับวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้ของครูผู้สอนสำหรับใช้พัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนตามสภาพจริง การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และมีความรู้รอบตัวนอกเหนือจากวิชาที่สอนอันเป็นประโยชน์กับตนเองและผู้เรียน

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่ครูผู้สอนสามารถอธิบายความหมายของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สามารถอธิบายความหมายของเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ สามารถบอกถึงประโยชน์ ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งแนะนำวิธีประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนจนถึงสามารถจำแนกพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงถึงความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้

การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจหรือศักยภาพของผู้เรียน มีการสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน และกิจกรรมมีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน เวลา หรือสถานที่ในการทำกิจกรรม การใช้สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน ความจำเป็น ความประหยัด ความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พอประมาณ คือ มีการสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน โดยจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ความมีเหตุผล คือ จัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน มีการสอดแทรก/บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน เวลาหรือสถานที่ในการทำกิจกรรม

การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่พอประมาณ คือ มีการผลิตสื่อ นวัตกรรมขึ้นใช้เอง โดยยึดหลักความประหยัด คุ่มค่า และเพียงพอต่อความต้องการใช้ มีการพิจารณาใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามความจำเป็น คำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน ความมีเหตุผล คือ การพิจารณาเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระ/กิจกรรมการเรียนรู้ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ สามารถประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ได้อย่างสร้างสรรค์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างพอประมาณ คือ การเลือกใช้เครื่องมือ / วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความประหยัด และคุ้มค่าในการนำไปใช้ การเลือกใช้เครื่องมือ / วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้อง และเหมาะสมกับสาระ/กิจกรรมการเรียนรู้ ความมีเหตุผล คือ มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน หรือสภาพการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การมีความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม โดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติภารกิจหน้าที่เพื่อความก้าวหน้าอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ

ความสมดุล หมายถึง พฤติกรรม การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด ที่แสดงถึงความเหมาะสม ความพอดี การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ความสมดุลด้านวัตถุ หมายถึง การใช้วัตถุ สิ่งของ ทรัพยากร และเทคโนโลยี โดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้ ใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด มีการบริหารจัดการการเงินของตนเองอย่างเหมาะสม มีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

ความสมดุลด้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต มีความเอื้ออาทร ประนีประนอม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม มีความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะ ใช้ความรู้ของตนเองในการพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน หรือสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า ด้วยจิตอาสา ประพฤติปฏิบัติตนให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้อื่นเป็นสำคัญ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสำหรับในการพัฒนาผู้เรียน

ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การวางแผนการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบเพื่อไม่ก่อให้เกิดการเสียสมดุล ใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ให้การสนับสนุน อนุรักษ์ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีอยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน

ความสมดุลด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ประพฤติปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทย ให้การสนับสนุน และร่วมรณรงค์ในการสืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของครูผู้สอนต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาในการนำเสนอออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทางการศึกษา **ตอนที่ 2** มโนทัศน์เกี่ยวกับโมเดลลิสเรล **ตอนที่ 3** แนวคิดเกี่ยวกับครู ประกอบด้วย ความหมายของครู บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู คุณลักษณะของครูดี **ตอนที่ 4** แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน **ตอนที่ 5** คุณธรรมสำหรับครู **ตอนที่ 6** แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **ตอนที่ 7** งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง **ตอนที่ 8** กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

1.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ (indicator) เป็นสิ่งที่แสดงสถานะหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นหรือสะท้อนลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ในภาษาไทยมีคำที่นำมาใช้ในความหมายเดียวกันกับคำว่า “ตัวบ่งชี้” อยู่หลายคำ เช่น ตัวชี้วัด ตัวชี้นำ เครื่องชี้วัด ดัชนี เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

Johnstone (1981) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์หรือสถานะของสิ่งที่ต้องการวัดในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจบ่งบอกหรือสะท้อนสภาพการณ์ที่สนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างๆ หรือเชิงสรุปโดยทั่วไป อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

วรรณิ แกมเกต (2540) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ คือ สารสนเทศหรือค่าที่สังเกตได้ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้บ่งบอกสถานะของสิ่งที่มุ่งวัด หรือสะท้อนลักษณะรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างกว้างๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541 อ้างถึงใน เศรษฐสุภรณ์ หน่อคำ, 2548) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของสภาพการศึกษา ปัจจัย การดำเนินงาน หรือผลผลิตจากระบบการศึกษา ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลาหนึ่งๆ ให้สารสนเทศเป็นองค์รวมกว้างๆ แต่มีความแม่นยำเพียงพอที่จะใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือใช้ในการประเมินหรือบอกความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการศึกษาได้

ศักดิ์ชาย เพชรช่วย (2541) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ เป็นสารสนเทศที่บ่งบอกสถานการณ์หรือสภาวะอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ซึ่งสารสนเทศที่ได้อยู่ในรูปของค่าที่สังเกตได้เป็นตัวเลข ข้อความ องค์ประกอบ ตัวแปร หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่ง โดยการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริงสัมพันธ์เพื่อให้เกิดคุณค่า ซึ่งจะชี้ให้เห็นสภาพการณ์การดำเนินงานที่ต้องการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

จุฬาลักษณ์ ชันบุตร (2544) กล่าวไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่แสดงถึง สภาพหรือสภาวะอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ซึ่งอยู่ในรูปของค่าที่สังเกตได้ เช่น ตัวเลข ตัวแปร องค์ประกอบ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เกิดจากการนำตัวแปร หรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่า สะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาโดยรวม

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าสังเกตได้ ซึ่งบ่งบอกสถานการณ์หรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน

สุวิมล ว่องวานิช (2545 อ้างถึงใน ต้นหยง วิทยานนท์, 2547) ได้ให้ความหมายของ ตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะ หรือปริมาณสภาพที่ต้องการศึกษา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ค่าตัวบ่งชี้แสดง ระบุ หรือบ่งบอกถึงสภาพ ที่ต้องการศึกษาเป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้ และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา ที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

รัชดาภรณ์ สุราเลิศ (2545) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกสถานการณ์หรือสะท้อนลักษณะของทรัพยากร การดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณหรือคุณภาพ โดยการนำข้อมูล ตัวแปร หรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาหรืออธิบาย ซึ่งสารสนเทศที่ได้ อาจอยู่ในรูปของข้อความ ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้

กาญจนา ไตรรุ่ง (2549) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่บอกสภาพของสิ่งที่มุ่งวัดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

พิมพ์ิกา จันทไทย (2550) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สารสนเทศ องค์ประกอบ หรือตัวแปรที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์หรือสภาวะของสิ่งของที่มุ่งวัด ในเวลาใดเวลาหนึ่ง การนำตัวแปรมาสัมพันธ์กันทำให้เห็นภาพการณ์ที่ต้องการศึกษา

พีรภรณ์ บุญเพลิง (2550) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง องค์ประกอบหรือตัวแปรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่สามารถสังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งบอก

สถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานของสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือตรวจสอบในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

เนื่องจากมีผู้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้อย่างหลากหลาย Johnstone จึงได้สรุปลักษณะของตัวบ่งชี้ไว้ 5 ประการ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ต้องระบุสารสนเทศเกี่ยวกับสิ่งหรือสภาพที่ศึกษาอย่างกว้างๆ ตัวบ่งชี้ต้องให้สารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำไม่มากก็น้อย (more or less exactness) แต่ไม่จำเป็นต้องถูกต้องแม่นยำแน่นอน

2. ตัวบ่งชี้แตกต่างจากตัวแปร แม้ว่าทั้งตัวบ่งชี้และตัวแปรจะให้สารสนเทศเกี่ยวกับสิ่งหรือสภาพที่ศึกษาเหมือนกัน แต่ตัวแปรจะให้สารสนเทศของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเพียงด้านเดียวไม่สามารถสรุปสภาพโดยรวมทุกด้านได้ ในขณะที่ตัวบ่งชี้เป็นการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นภาพรวมของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษา

3. ค่าของตัวบ่งชี้ (Indicator Value) แสดงถึงปริมาณ (Quantity) ตัวบ่งชี้ต้องแสดงภาพ ที่ศึกษาเป็นค่าตัวเลขหรือเป็นปริมาณเท่านั้น ไม่ว่าสิ่งที่จะศึกษาจะเป็นสภาพเชิงปริมาณหรือคุณภาพและการแปลความหมายค่าของตัวบ่งชี้ต้องแปลความหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้น การสร้างตัวบ่งชี้ต้องมีการกำหนดความหมายและเกณฑ์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน

4. ค่าของตัวบ่งชี้แสดงสารสนเทศ ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลา (Time Point / Time Period) ตัวบ่งชี้แสดงค่าของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะจุดหรือช่วงเวลาที่กำหนด เมื่อเวลาเปลี่ยนไปค่าของตัวบ่งชี้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปได้

5. ตัวบ่งชี้หน่วยพื้นฐาน (Basic Units) สำหรับการพัฒนาทฤษฎี นักวิจัยควรเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ โดยใช้ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยพื้นฐานสำหรับการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีใหม่หรือพัฒนาทฤษฎี

จากความหมายของตัวบ่งชี้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึงสารสนเทศในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่สังเกตได้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปตัวแปร ตัวประกอบหรือข้อความที่บ่งบอกถึงสภาวะหรือสภาพการณ์การดำเนินงานของสิ่งที่ต้องการจะศึกษาหรือตรวจสอบในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งชี้ให้เห็นข้อเท็จจริง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในภาพรวม

1.2 ประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

เนื่องจากมีนักการศึกษาได้สร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการจัดประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาไว้แตกต่างกันตามเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดแยกประเภท ซึ่งพอสรุปได้ 7 แบบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ดังนี้

1. การจัดแยกประเภทตามทฤษฎีระบบ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ได้เป็น 3 ประเภท คือ
 - 1) ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อนของระบบการศึกษา
 - 2) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงวิธีการดำเนินงาน และขั้นตอนต่างๆ ในระบบการศึกษา
 - 3) ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลลัพธ์ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา
2. การจัดแยกประเภทตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1) ตัวบ่งชี้แบบอัตนัย (subjective indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ในกรณีที่นักวิชาการยังมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาไม่มากนัก การนิยามตัวบ่งชี้ที่มีส่วนที่นักวิชาการต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาตัดสินใจจะใช้ในการศึกษาเฉพาะเรื่อง
 - 2) ตัวบ่งชี้แบบปรนัย (objective indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการนิยามไว้ชัดเจนและไม่มีส่วนที่นักวิชาการต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาตัดสินใจจะใช้ในการประเมินติดตามและเปรียบเทียบระบบการศึกษาที่เป็นการศึกษาในระดับนานาชาติ
3. การจัดแยกประเภทตามวิธีการสร้าง ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ประเภท คือ
 - 1) ตัวบ่งชี้แทน (representative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากตัวแปรเพียงตัวเดียวให้เป็นตัวแทนตัวแปรอื่นๆ ที่บอกลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษาได้
 - 2) ตัวบ่งชี้แยก (disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะคล้ายกับตัวแปรหรือเป็นตัวบ่งชี้ย่อย โดยที่ตัวบ่งชี้ย่อยแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกันและบ่งชี้ลักษณะของสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว การที่จะบ่งชี้สภาพโดยรวมจะต้องใช้ตัวบ่งชี้ย่อยทุกตัวรวมกันทั้งหมด ทำให้การวิเคราะห์และนำเสนอค่อนข้างยุ่งยากและเสียเวลา อีกทั้งยังมีปัญหาเนื่องจากตัวบ่งชี้ย่อยมีความสัมพันธ์กัน
 - 3) ตัวบ่งชี้อรวม หรือตัวบ่งชี้ประกอบ (composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรทางการศึกษาหลายๆ ตัวเข้าด้วยกัน โดยให้น้ำหนักความสำคัญของตัวแปรตามที่เป็นจริง ตัวบ่งชี้ชนิดนี้ให้สารสนเทศที่มีคุณค่า มีความเที่ยงและความตรงสูงกว่าตัวบ่งชี้ชนิดแรก จึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษา การกำกับ ติดตามดูแล และการประเมินการศึกษา และเป็นที่ยอมรับใช้กันมากในปัจจุบัน
4. การจัดแยกประเภทตามลักษณะตัวแปรที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ตามการแยกประเภทได้ 3 วิธี คือ

1) ตัวบ่งชี้แยกประเภทตามระดับการวัดของตัวแปร ซึ่งวิธีนี้จัดแยกได้เป็น 4 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้นามบัญญัติ ตัวบ่งชี้เรียงอันดับ ตัวบ่งชี้อันตราย และตัวบ่งชี้อัตราส่วน ถ้าตัวบ่งชี้การศึกษาสร้างจากตัวแปรระดับใด ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ได้จะมีระดับการวัดตามตัวแปรนั้นด้วย

2) ตัวบ่งชี้แยกประเภทตามประเภทของตัวแปร ซึ่งวิธีนี้จัดแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้สต็อกแสดงถึงสภาวะ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง และตัวบ่งชี้การเลื่อนไหล แสดงถึงสภาวะที่เป็นพลวัต ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

3) ตัวบ่งชี้แยกประเภทตามคุณสมบัติทางสถิติของตัวแปร ซึ่งวิธีนี้จัดแยกได้ 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการแจกแจง สร้างจากตัวบ่งชี้ที่เป็นค่าสถิติบอกลักษณะการกระจายของข้อมูลและตัวบ่งชี้ไม่เกี่ยวกับการแจกแจง สร้างจากตัวบ่งชี้ที่เป็นปริมาณหรือเป็นค่าสถิติบอกลักษณะค่ากลาง

5. การจัดแยกประเภทตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ได้ 2 ประเภท คือ

1) ตัวบ่งชี้สัมบูรณ์ (absolute indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้บอกปริมาณที่แท้จริง และมีความหมายในตัวเอง เช่น จำนวนโรงเรียน

2) ตัวบ่งชี้สัมพัทธ์ หรือตัวบ่งชี้อัตราส่วน (relative or ration indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้เป็นปริมาณเทียบเคียงกับค่าอื่นๆ เช่น จำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคน

6. การจัดแยกประเภทตามมาตรฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมาย ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (norm – referenced indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับกลุ่ม

2) ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (criterion – referenced indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) ตัวบ่งชี้อิงตน (self – referenced indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับสภาพเดิม ณ จุด หรือช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

7. การจัดแยกประเภทตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ตัวบ่งชี้แสดงความหมาย (expressive indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อบรรยายสภาพของระบบการศึกษา

2) ตัวบ่งชี้ทำนาย (predictive indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประโยชน์เพื่อทำนาย

นอกจากนี้ Johnstone (1981 อ้างถึงใน รัชดาภรณ์ สุราเลิศ, 2545) ได้แบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (representative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการเลือกตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาเป็นตัวแทนเพื่อชี้สภาพ หรือสะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ประเภทนี้นิยมใช้ในงานวิจัยงานบริหารและงานวางแผน เช่น อัตราส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน อัตราการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้น แต่ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ก็มีจุดด้อย คือ ความลำเอียง (Bias) ตัวแปรเพียงตัวเดียวไม่สามารถอธิบายระบบการศึกษาที่มีความซับซ้อนทั้งระบบได้

2) ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่อธิบายในแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษาด้วยตัวแปรแต่ละตัว ดังนั้น ในการอธิบายระบบการศึกษาที่มีความซับซ้อนจะต้องใช้ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่เกี่ยวข้องหลายๆ ตัว ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาความไม่ถูกต้อง จึงไม่เหมาะที่จะนำมาอธิบายลักษณะระบบการศึกษาโดยรวม

3) ตัวบ่งชี้รวม (composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรเดี่ยวที่บ่งชี้ลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกัน และถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งตัวบ่งชี้ประเภทนี้สามารถอธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ที่ศึกษาได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียว

1.3 คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดี

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีไว้ดังนี้

1. มีความตรง (validity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งต้องมีลักษณะดังนี้

1.1 มีความตรงประเด็น (relevant) ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น กระดาษลิทมัสเป็นตัวบ่งชี้สภาพความเป็นกรด/ด่างของสารละลาย GPA ใช้เป็นตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป เป็นต้น

1.2 ความเป็นตัวแทน (representative) ตัวบ่งชี้ต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด หรือมุมมองครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างครบถ้วน เช่น อุณหภูมิร่างกายเป็นตัวบ่งชี้สภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย คุณภาพของผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สามารถชี้วัดด้วยลักษณะการให้สารสนเทศ ความรวดเร็วในการตอบสนองความต้องการ ลักษณะการพูดจา สีนัยท่าทางของการให้บริการ เป็นต้น

2. ความเที่ยง (reliability) ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ความเป็นปรนัย (objectivity) ตัวบ่งชี้ที่วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นอยู่หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย เช่น การรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตรกับอัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ต่างก็เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของคุณภาพหลักสูตร แต่อัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรจะเป็นตัวบ่งชี้ที่วัดได้อย่างมีความเป็นปรนัยมากกว่าการรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตร

2.2 มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (minimum error) ตัวบ่งชี้ที่วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบกับคะแนนผลสัมฤทธิ์จากการตอบตามปฏิกริยาหรือสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ ต่างเป็นตัวบ่งชี้ของความสำเร็จของการฝึกอบรม แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบจะเป็นตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือหรือมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดต่ำกว่า

3. ความเป็นกลาง (neutrality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลางปราศจากความลำเอียง (bias) ไม่น้อมเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่นำมาโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลว หรือความไม่ยุติธรรม

4. ความไว (sensitivity) ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ เช่น ตัวบ่งชี้ระดับการปฏิบัติไม่ควรมีความผันแปรที่แคบ ไม่ปฏิบัติ (0) และปฏิบัติ (1) แต่ควรมีระดับการปฏิบัติที่มีการระบุความแตกต่างของคุณภาพอย่างกว้างขวางและชัดเจน เช่น ระดับ 0 ถึง 10 เป็นต้น

5. สะดวกในการนำไปใช้ (practicality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสะดวกในการนำไปใช้ได้ดีและได้ผลโดยมีลักษณะดังนี้

5.1 เก็บข้อมูลง่าย (availability) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสามารถนำไปใช้วัดหรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย

5.2 แปลความหมายง่าย (interpretability) ตัวบ่งชี้ที่ดีควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุด และต่ำสุด เข้าใจง่ายและสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

1.4 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษามีหลักอยู่ 2 วิธี ดังนี้ (Johnstone, 1981)

1. การสร้างตัวบ่งชี้โดยยึดหลักเหตุผลทางทฤษฎี เป็นการจับกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสถานะที่ต้องการแสดง แล้วจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรตามหลักเกณฑ์เพื่อสังเคราะห์ขึ้นเป็นตัวบ่งชี้

2. การสร้างตัวบ่งชี้โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปรโดยใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติพื้นฐานในการสร้างตัวบ่งชี้

หลักในการสร้างตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

1. วิธีการกำหนดนิยามของตัวบ่งชี้ จำแนกออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การนิยามเชิงทฤษฎี การนิยามเชิงประจักษ์ และการนิยามเชิงปฏิบัติการ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2541 อ้างถึงใน เศรษฐ-ภรณ์ นน่อคำ, 2548) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงทฤษฎี (theoretical definition) เป็นนิยาม ที่ใช้ทฤษฎีรองรับการตัดสินใจของนักวิจัย ซึ่งการนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้การนิยามเชิงทฤษฎีอาจทำได้ 2 แบบ คือ 1) การใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยในการสนับสนุนทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดตัวแปรย่อย การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อย 2) การใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรย่อยและการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรเท่านั้น ส่วนการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยแต่ละตัวจะใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญประกอบการตัดสินใจซึ่งจะใช้ในกรณีที่ยังไม่มีผู้ใดกำหนดโมเดลไว้

1.2 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงประจักษ์ (empirical definition) เป็นนิยามที่นักวิจัยกำหนดว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร รวมทั้งกำหนดรูปแบบวิธีการรวมตัวแปรให้ได้ตัวบ่งชี้โดยมีทฤษฎี เอกสารวิชาการ หรืองานวิจัยรองรับ ส่วนการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวจะอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการนิยามตัวบ่งชี้แบบนี้นิยมใช้มากจนถึงทุกวันนี้

1.3 การนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงปฏิบัติการ (pragmatic definition) เป็นนิยามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรย่อยของตัวบ่งชี้ที่มีฐานข้อมูล หรือมีการสร้างตัวแปรประกอบจากตัวแปรย่อยๆ หลายตัวไว้แล้ว นักวิจัยเพียงคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้วและนำมาพัฒนาตัวบ่งชี้โดยกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และกำหนดน้ำหนักของตัวแปรย่อย ซึ่งการนิยามตัวบ่งชี้แบบนี้อาจทำให้นิยามมีความลำเอียง เนื่องจากไม่มีการอ้างอิงทฤษฎีหรือตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้

2. การคัดเลือกตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการศึกษา

การคัดเลือกตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการศึกษา จะต้องนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษาทั้งหมดมารวมกันเพื่อสร้างเป็นตัวบ่งชี้ ดังนั้นจึงต้องศึกษาทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างละเอียด เพื่อที่จะได้ระบุลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างชัดเจน ไม่ควรใช้ตัวแปรจำนวนมากเพราะจะทำให้หมกมุ่นของสิ่งที่ต้องการศึกษาซับซ้อนและแปลความหมายยาก ควรกลั่นกรองให้เหลือเฉพาะตัวแปร

ที่มีความสำคัญเท่ากัน โดยเฉพาะในกรณีที่ตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปมีความสัมพันธ์กันสูงจะต้องคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีความสมบูรณ์ที่สุด จะไม่ใช่ตัวแปรเหล่านั้นทั้งหมด

3. การกำหนดวิธีรวมตัวแปร

ในการกำหนดวิธีรวมตัวแปร โดยทั่วไปจะใช้อยู่ 2 วิธี ได้แก่ การรวมทางพีชคณิต (additive) และการรวมทวิคูณ (multiplicative) ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การรวมทางพีชคณิต (additive) มีแนวคิดที่ว่าตัวแปรแต่ละตัวสามารถทดแทนหรือชดเชยได้ด้วยตัวแปรอีกตัวหนึ่ง ซึ่งทำให้ตัวบ่งชี้มีค่าไม่เปลี่ยนแปลง ดังสมการ

$$I = V_1 + V_2$$

เมื่อ I คือ ตัวบ่งชี้

V_1 คือ ค่าของตัวแปรที่ 1

V_2 คือ ค่าของตัวแปรที่ 2

การรวมตัวแปรองค์ประกอบด้วยวิธีการทางพีชคณิตนี้ มักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่ามีความแตกต่างกันกี่หน่วยในเรื่องที่ต้องการศึกษา

3.2 การรวมทวิคูณ (multiplicative) มีแนวคิดคือ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตัวหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่ไม่สามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้ กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ ที่พัฒนาขึ้นจะมีค่าสูงสุดได้ต่อเมื่อตัวแปรองค์ประกอบทุกตัวมีค่าสูงสุดทั้งหมด และตัวแปรองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องเสริมซึ่งกันและกันจึงจะส่งผลต่อค่าของตัวบ่งชี้ สมการรวมแบบทวิคูณของตัวแปร เป็นดังนี้

$$I = V_1 \cdot V_2$$

การรวมตัวแปรแบบทวิคูณมักจะใช้เมื่อต้องการเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่า ระบบหนึ่งมีค่าตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่า หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร

4. การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร สามารถทำได้ 2 วิธี คือ กำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรให้เท่ากัน (equal weight) และให้ต่างกัน (differential weight) สำหรับการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรให้ต่างกัมนั้นอาจใช้การพิจารณาตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) วิธีวัดความสำคัญของตัวแปรโดยพิจารณาจากเวลา (time taken) หรือค่าใช้จ่าย (cost) ของการกระทำกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น หรือวิธีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) ด้วยวิธีการทางสถิติก็ได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิธีการพิจารณาตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) เป็นการพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยสมาชิกแต่ละคนจะเสนอค่าน้ำหนักของตัวแปรแล้วพิจารณหาข้อยุติโดยการให้ค่าเฉลี่ยหรือด้วยการอภิปรายลงความเห็นหรืออาจจะใช้แบบสอบถามเพื่อหาร้อยละที่ผู้ตอบเห็นด้วยกับความสำคัญของตัวแปรที่รวมอยู่

ในองค์ประกอบหรืออาจใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อสำรวจจรรยาบรรณจากผู้เชี่ยวชาญจนได้คำตอบที่ชัดเจนสอดคล้องกันแล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าน้ำหนักของตัวแปรองค์ประกอบต่อไป

4.2 วิธีวัดความสำคัญของตัวแปร โดยพิจารณาจากเวลา (time taken) หรือค่าใช้จ่าย (cost) ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร คือ ถ้าเวลา และค่าใช้จ่ายของการกระทำกิจกรรมบางอย่างสำหรับตัวแปรหนึ่งมากกว่าอีกตัวแปรหนึ่ง ตัวแปรนั้นควรมีการกำหนดน้ำหนักมากกว่าหรือน้อยกว่าอีกตัวแปรหนึ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งที่ต้องการศึกษา

4.3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) เป็นวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดน้ำหนักของตัวแปร เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) การวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis) หรือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (canonical correlation analysis) เป็นต้น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมีหลักการกว้างๆ 2 อย่าง (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, 2541) คือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะถ้าการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นมาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่มีคุณภาพ ผลที่ได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้ก็จะมีคุณภาพด้วยเช่นกัน
2. การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งในขั้นตอนนี้มีความสำคัญน้อยกว่าขั้นตอนแรก เนื่องจากเป็นเพียงการนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนคุณภาพของตัวบ่งชี้เท่านั้น

ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ทางการศึกษามีประโยชน์ในการนำไปใช้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2540 อ้างถึงใน เศรษฐสุภรณ์ หน่อคำ, 2548) ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์การศึกษา ทำให้มีความชัดเจน มีความคงเส้นคงวาและตรวจสอบได้ง่าย
2. การกำกับ และประเมินระบบการศึกษา เพราะสภาพการณ์ของระบบการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงต้องมีการกำกับ ดูแล และตรวจสอบอย่างต่อเนื่องว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเกิดผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด มีผลกระทบที่มีได้คาดหมายอย่างไร

3. การจัดลำดับ และแยกประเภทของระบบการศึกษา เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะการจัดลำดับระบบการศึกษาจะช่วยให้เห็นภาพรวมว่าเป็นอย่างไร มีส่วนใดที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างรีบด่วน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาเป็นสารสนเทศที่อธิบายสถานะ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่และการประกันคุณภาพ เป็นการใช้ประโยชน์ตามหลักการประเมินแบบใหม่ ซึ่งใช้ผลผลิตเป็นตัวกำกับหน่วยงานหรือองค์กร

6. การกำหนดเป้าหมายที่ตรวจสอบได้ เป็นการกำหนดเป้าหมายที่หน่วยงาน หรือองค์กรตั้งใจที่จะปฏิบัติ และใช้ตรวจสอบว่าการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับโมเดลลิสเรล

2.1 ลักษณะของโมเดลลิสเรล

โมเดลลิสเรลหรือโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL Model or Linear Structural) หมายถึง โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรสังเกตได้ (Observed variable) และตัวแปรแฝง (Latent variable) ซึ่งโมเดลลิสเรลนี้ได้มาจากการสังเคราะห์วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 3 วิธี คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์หิทธิพล (path analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์การถดถอย หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วม (variance - covariance matrix) ที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์กับเมทริกซ์ที่ได้จากการประมาณค่าตามโมเดลลิสเรลที่เป็นสมมติฐานการวิจัย เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งรายงานดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งในการวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีจุดเด่นที่สำคัญคือ ลดข้อจำกัดในเรื่องของข้อตกลงเบื้องต้น โดยเฉพาะข้อตกลงที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนและข้อตกลงที่ว่าตัวแปรสังเกตได้ต้องไม่มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น โมเดลลิสเรลจึงเป็นโมเดลทางการวิจัยที่มีประโยชน์มากสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

โมเดลในโปรแกรมลิสเรลประกอบด้วยโมเดลสำคัญ 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

1. โมเดลการวัด (measurement model) เป็นโมเดลที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงซึ่งมี 2 โมเดล คือ โมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายนอก และโมเดล

การวัดสำหรับตัวแปรภายใน ซึ่งโมเดลทั้งสองแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้

2. โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) เป็นโมเดลที่แสดงระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล มีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบหรือตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง และมักมีความสัมพันธ์กันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มตัวแปร โดยเป็นตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรตาม (latent endogeneous variable) และตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรอิสระ (latent exogeneous variable)

2.2 วิธีการวิเคราะห์ในโมเดลลิสเรล

สำหรับการวิเคราะห์ในโมเดลลิสเรลมีข้อตกลงเบื้องต้น 4 ข้อ (Joreskog and Sorbom, 1989 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรงเชิงบวก และเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship)

2. ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรภายนอก ตัวแปรภายใน และความคลาดเคลื่อนต้องเป็นการแจกแจงปกติ ส่วนความคลาดเคลื่อนอื่นๆ ต้องมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์

3. ลักษณะความเป็นอิสระต่อกัน (independence) ระหว่างตัวแปรกับความคลาดเคลื่อนเป็นดังนี้ ความคลาดเคลื่อนกับตัวแปรแฝงเป็นอิสระต่อกัน ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

4. สำหรับกรณีการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) ที่มีการวัดข้อมูลมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้รับอิทธิพลจากช่วงเวลาเหลือม (time lag) ระหว่างการวัด

โดยทั่วไปโมเดลการวัดจะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือในการวัดองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวแปรแฝง นอกจากนั้น ยังใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามเชิงทฤษฎีหรือไม่ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงอย่างไร ซึ่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 ใช้ในการสำรวจและระบุองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแปรน้อยลงและได้องค์ประกอบร่วม การวิเคราะห์ในลักษณะนี้ เรียกว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ซึ่งมีจุดอ่อนที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริง เนื่องจากการไปกำหนดให้ตัวแปรทุกตัวแปรในโมเดล เป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมทุกตัวและส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนของตัวแปรที่ศึกษาไม่สัมพันธ์กัน ประเด็นที่ 2 ใช้ในการตรวจสอบโมเดลสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับ ซึ่งการ

สังเคราะห์ลักษณะนี้ เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ซึ่งจะช่วยลดข้อด้อยของการวิเคราะห์เชิงสำรวจได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีข้อตกลงเบื้องต้น 3 ข้อ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังนี้

1. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบ คือ ตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีความแปรผันเนื่องจากองค์ประกอบร่วม (common factor = F) และองค์ประกอบเฉพาะ (unique factor = U) หรืออาจกล่าวได้ว่า ความแปรปรวนในตัวแปรสังเกตได้เป็นผลมาจากตัวแปรสาเหตุ ซึ่งโมเดลสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบอยู่ในรูปสมการ ดังนี้

$$Z = \sum aF + U$$

โดยที่ Z คือ ผลบวกเชิงเส้นขององค์ประกอบร่วม F1 , F2 , F3, ...

U คือ องค์ประกอบเฉพาะ

a_1, a_2, \dots คือ น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)

2. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบร่วมเฉพาะของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ ความแปรปรวนร่วมระหว่างองค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบเฉพาะมีค่าเป็นศูนย์

3. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยคุณสมบัติด้านการบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนในตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วยผลบวกขององค์ประกอบเฉพาะและความแปรปรวนจากองค์ประกอบร่วม เมื่อโมเดลอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน จะมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และความแปรปรวนเป็นหนึ่ง

ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังนี้

1. เตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์
2. การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Extraction of the Initial Factor) เพื่อแยกองค์ประกอบร่วมให้มีจำนวนองค์ประกอบน้อยที่สุด ที่สามารถนำค่าน้ำหนักองค์ประกอบไปคำนวณค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ได้ค่าใกล้เคียงกับเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์
3. การหมุนแกน (Method of Rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีโครงสร้างง่ายไม่ซับซ้อน

4. การสร้างตัวแปรประกอบหรือสเกลองค์ประกอบ ซึ่งนักวิจัยจะต้องพิจารณาก่อนว่าจะสร้างหรือใช้องค์ประกอบจำนวนมากน้อยเท่าไร Kim, Mueller (1978 : 42 – 46 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เสนอวิธีการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบ 5 วิธี ดังนี้ 1) การทดสอบนัยสำคัญ 2) การกำหนดค่าไอเกน (Eigenvalue Specification) 3) ความสำคัญเชิงทฤษฎี 4) การทดสอบสกี 5) เกณฑ์การไม่แปรค่า

การดำเนินงานเพื่อวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

ในการดำเนินงานเพื่อวิเคราะห์โมเดลลิสเรลมี 6 ขั้นตอน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังนี้

1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model) เป็นการกำหนดค่าเมทริกซ์ทั้ง 8 เมทริกซ์ให้มีความสอดคล้องกับโมเดลการวิจัย เพื่อเขียนคำสั่งให้โปรแกรมประมาณค่าพารามิเตอร์ ซึ่งในการกำหนดค่าเมทริกซ์ทำได้ 3 แบบ (Joreskog and Sorbom, 1989 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) คือ

พารามิเตอร์กำหนด (fixed parameters) เมื่อโมเดลการวิจัยไม่มีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร พารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลตัวนั้นจะกำหนดให้มีค่าเป็นศูนย์ และใช้สัญลักษณ์ "0"

พารามิเตอร์บังคับ (constrained parameters) เมื่อโมเดลการวิจัยมีเส้นแสดงอิทธิพลระหว่างตัวแปร พารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลตัวนั้นเป็นค่าที่ต้องประมาณ แต่นักวิจัยมีเงื่อนไขกำหนดให้พารามิเตอร์บางตัวมีค่าเฉพาะคงที่ เช่น มีค่าเท่ากับหนึ่ง จะกำหนดค่าสมาชิกในเมทริกซ์ ที่แทนค่าพารามิเตอร์นั้นเป็นพารามิเตอร์บังคับ โดยถ้าบังคับให้เป็นหนึ่ง ให้ใช้สัญลักษณ์ "1"

พารามิเตอร์อิสระ (free parameters) เป็นพารามิเตอร์ที่นักวิจัยต้องการประมาณค่า และมีได้บังคับให้มีค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ใช้สัญลักษณ์ "*"

2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (identification of the model)

การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวทำให้นักวิจัยทราบว่ามีโมเดลนั้นจะประมาณค่าพารามิเตอร์ได้หรือไม่ ซึ่งเงื่อนไขที่ทำให้ระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวพอดีมี 3 ประเภท ได้แก่

เงื่อนไขจำเป็น (necessary condition) ของการระบุได้พอดี โมเดลระบุได้พอดีมีลักษณะคือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง

เงื่อนไขพอเพียง (sufficient condition) ของการระบุได้พอดี มีกฎที่สำคัญ ดังนี้

- 1) กฎสำหรับโมเดลลิสเรลที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด
- 2) กฎสำหรับโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
- 3) กฎสำหรับโมเดลลิสเรลที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด

เงื่อนไขจำเป็นและพอเพียง (*necessary and sufficient condition*) ของการระบุได้พอดี เป็นเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือ โมเดลระบุได้พอดีก็ต่อเมื่อสามารถแสดงได้โดยการ แก่สมการโครงสร้างว่าพารามิเตอร์แต่ละค่าจะได้จากการแก่สมการที่เกี่ยวข้องกับความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วมของประชากร

3. การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (*parameter estimation from the model*) นำเมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มาเทียบกับเมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วมที่สร้างขึ้นจากพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าได้จากโมเดลสมมติฐานการวิจัย ถ้ามีค่าใกล้เคียงกันแสดงว่าโมเดลที่เป็นสมมติฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. การทดสอบความกลมกลืนสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลที่เป็นสมมติฐาน (*Model Validity*) ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดล 5 วิธี คือ

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (Standard Errors and Correlation Estimates) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิขสิทธิ์จะให้ค่าประมาณพารามิเตอร์ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ และสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณ ถ้าค่าประมาณที่ได้ไม่มีนัยสำคัญ นั่นแสดงว่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน มีขนาดใหญ่ และโมเดลการวิจัยอาจยังไม่พอดี ถ้าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าสูงมาก แสดงว่าโมเดลการวิจัยใกล้เคียงจะไม่เป็นบวกแน่นอน และเป็นโมเดลที่ไม่พอดี

สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกที่ละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้าง ค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าไม่เกินหนึ่ง ซึ่งถ้าค่าสูง แสดงว่า โมเดลมีความตรง

ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit Measures) เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดลเป็นภาพรวมทั้งโมเดล นอกจากนี้ยังใช้ในการเปรียบเทียบโมเดลที่แตกต่างกัน สองโมเดลว่าโมเดลใดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่ากัน ซึ่งค่าสถิติในกลุ่มนี้มี 4 ประเภท คือ

1) ค่าสถิติไค – สแควร์ (*Chi – Square Statistics*) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ยิ่งค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ดัชนีวัดความกลมกลืน (*Goodness – of – Fit Index = GFI*) ดัชนี GFI จะมีค่า อยู่ระหว่าง 0 และ 1 ดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness – of – Fit Index = AGFI) เมื่อนำ ดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเหมือนกับดัชนี GFI

4) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Squared Residual = RMR) ดัชนี RMR เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบระดับความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลสองโมเดล ซึ่งใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าของดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะต้องพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานด้วย ซึ่งควรมีค่าไม่เกิน 2 ถ้ายังมีค่าเกิน 2 จะต้องปรับโมเดล และกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความคลาดเคลื่อน (Q – Plot) กับค่าควอนไทล์ปกติ (normal quantiles) ถ้าได้เส้นกราฟมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีดัดแปรโมเดล (Model Modification Indices) เป็นค่าสถิติเฉพาะสำหรับพารามิเตอร์ แต่ละตัวมีค่าเท่ากับค่าไค – สแควร์ ที่จะลดลงเมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ หรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนด เงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจปรับโมเดลให้ดีขึ้น

5. การปรับโมเดล (model adjustment)

6. การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดมาแปลความหมายและอธิบายถึงผลการวิจัย

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับครู

3.1 ความหมายของครู

ตามมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้ความหมายของครูไว้ว่า “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของครูไว้ว่า “ครู” คือ ผู้สั่งสอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

จากความหมายของครูข้างต้น สรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

3.2 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู

3.2.1 ความหมายของบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู

บทบาท (Role) หมายถึง ขอบเขต อำนาจ หน้าที่ และสิทธิในการกระทำของบุคคลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เมื่อแต่ละคนมีหน้าที่การงานที่แตกต่างกันก็ย่อมแสดงบทบาทแตกต่างกันตามลักษณะหน้าที่การงานที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ หรือตามสถานภาพของแต่ละบุคคล (ชวณพิศ ทองทวี, 2523 อ้างถึงใน สุนทร อมรพันธ์, 2531)

บทบาท (Role) หมายถึง ภาระงานที่ต้องกระทำตามสถานภาพของแต่ละบุคคล (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 อธิบายความหมายของ “บทบาท” ว่าเป็นคำนาม หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

ส่วนคำว่า หน้าที่ (Duty) Collins cobuild Dictionary English Language (1987: 442, 1574 อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542) ได้อธิบายความหมายของคำว่าหน้าที่ว่าหน้าที่ คือ ภารกิจที่ต้องกระทำ เนื่องจากหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของงานตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายหรือคาดหวังของสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ได้อธิบายความหมายของคำว่า “หน้าที่” ไว้ว่า เป็นคำนาม หมายถึง กิจที่ควรกระทำ กิจที่ต้องกระทำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

ยนต์ ชุ่มจิต ได้ให้ความหมายของหน้าที่ไว้ว่าหน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องกระทำ หรือสิ่งที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำ ซึ่งอาจเป็นการกระทำด้วยจริยธรรมหรือทำตามกฎหมาย หรือกระทำด้วยสามัญสำนึกของบุคคลนั้นๆ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นภาระหรือความผูกพันต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลเสีย (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542)

ดังนั้นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครู หมายถึง กิจที่ครูจะต้องกระทำโดยสม่ำเสมอตามขอบเขตอำนาจ และสิทธิของครูตามที่โรงเรียนและสังคมกำหนดไว้

3.2.2 ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญาต่างๆ

1) ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญาสาระนิยม (Essentialism) มาจากลัทธิ ปรัชญา จิตนิยม (Idealism) ถือว่า ครูคือแม่พิมพ์ที่ดีทั้งในด้านความรู้ และความประพฤติ การเรียนการสอนถือเอาครูเป็นจุดศูนย์กลาง ครูมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน

2) ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญา สัจจวิถยนิยม (perennialism) มาจากลัทธิสัจจนิยม หรือวัตถุนิยม จึงถือว่าครูคือผู้สาคิที่ดี บุคลิกภาพของครูไม่สำคัญ

เท่าความสามารถในการอธิบาย การใช้สื่อการสอนหรือการสาธิต หน้าที่ของครูคือ ต้องศึกษาหาความรู้ วิธีการและขั้นตอนในการสาธิตให้ผู้เรียนดูและเกิดผลดีตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

3) **ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญาพัฒนาการ (Progressivism)** มาจากลัทธิปฏิบัตินิยม หรือประสบการณ์นิยม ถือว่า ครูคือเพื่อนและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าทดลองให้นักเรียน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามแนวคิดนี้จะแตกต่างจากกลุ่มที่ 1 และ 2 ในเรื่องการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่โดยไม่ต้องให้ครูเป็นผู้บงการ

4) **ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญาภวาทนิยม (Existentialism)** ตามแนวคิดนี้ ครูคือ ผู้แนะนำช่วยเหลือ กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวและรู้จักตนเองในการเลือกวิชาเรียน ในการกำหนดบทเรียน

5) **ฐานะและบทบาทของครูตามแนวปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)** ตามแนวคิดนี้ ครูคือ ผู้ทันสมัยต่อโลกปัจจุบันและผู้สร้างสรรค์ประชาธิปไตยในสังคม (สุนทรอมรพันธ์, 2531)

จากบทบาทของครูข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาทของครู คือ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน แนะนำช่วยเหลือ และกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ

3.2.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

หน้าที่ของครู

ครูปฏิบัติการ มีหน้าที่ดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอน 2) เอาใจใส่ดูแล แนะนำ แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษมีหน้าที่ดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอน 2) เอาใจใส่ดูแล แนะนำ แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน 3) สร้างสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524) และ แบคแมน ซี ดับบลิว (Backman C.w. อ้างถึงในวัชรินทร์ ดีทรง, 2538) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบการสอนในวิชาและชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย จัดเตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน จัดเตรียมสื่อหรือผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อบรมนักเรียนและทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

2) ภาระหน้าที่ของครูต่อผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การให้ความเคารพในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยเหตุผลของผู้บริหาร สนับสนุนนโยบายบริหารงานของผู้บริหาร

- 3) ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อเพื่อน ได้แก่ รักษาความลับของเพื่อน ช่วยเหลือการทำงานของเพื่อนครู
- 4) ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ การช่วยพัฒนาโรงเรียน สร้างและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
- 5) ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อชุมชน ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้บริการแนะนำด้านวิชาการแก่ชุมชน

เมื่อพิจารณาตามความหมายของคำในภาษาอังกฤษว่า TEACHERS หน้าที่ของครูจะเป็นดังนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542)

T = Teaching and Training	การสั่งสอนและการฝึกฝนอบรม
E = Ethics Instruction	การอบรมคุณธรรมและจริยธรรม
A = Action Research	การค้นคว้าวิจัยหรือการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ
C = Cultural Heritage	การถ่ายทอดวัฒนธรรม
H = Human Relationship	การสร้างมนุษยสัมพันธ์
E = Extra Jobs	การปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่างๆ
R = Reporting and Counseling	การรายงานผลและการแนะแนว
S = Student Activities	การจัดกิจกรรมนักเรียน

สำหรับรายละเอียดของหน้าที่การสั่งสอนและฝึกฝนอบรม เป็นดังนี้

หน้าที่การสั่งสอนและฝึกฝนอบรม (Teaching and Training) เป็นภารกิจประการแรกที่มีความสำคัญที่สุดของครู ครูที่สอนดีมีลักษณะดังนี้ (Gilbert Highet อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542)

1. ต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างลึกซึ้ง แม่นยำในเนื้อหา
2. ต้องมีอารมณ์ขัน สอนได้สนุกสนานไม่น่าเบื่อ
3. ต้องมีความแม่นยำ และมีความมั่นใจในการสอน
4. สอนด้วยความรักและเมตตาต่อนักเรียน ไม่ข่มขู่บังคับกรรโชก
5. ต้องมีความอดทนและอดกลั้นต่อความไม่รู้ของนักเรียน
6. ต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการและความสนใจของนักเรียน
7. ต้องรู้จักยกยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

ความรับผิดชอบของครู

ความรับผิดชอบของครูมีดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียนและการส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย

2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 3) เข้าใจสาระของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม 4) ใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ 5) เอาใจใส่ดูแล แนะนำ แก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ 6) ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ 7) สร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน สถาบันหรือแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ของผู้เรียน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

จากหน้าที่และความรับผิดชอบของครูข้างต้น จะเห็นได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบหลักของครู คือ การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน และจัดการเรียนรู้ออนไลน์ให้นักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ และ เป็นคนดี

3.3 คุณลักษณะของครูดี และลักษณะของครูที่พึงประสงค์

ลักษณะของครูดีตามทัศนะของนักการศึกษาตะวันตก

เฮสซอง และวีคส์ (Hessong and Weeks 1987: 457 อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) ได้สรุปลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้ 1) เป็นผู้มีความรอบรู้ (Being Knowledge) คือ มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดี มีความแม่นยำในวิชาที่สอน ตลอดจนวิชาการอื่นๆ ตามความเหมาะสม 2) เป็นผู้มีความอารมณ์ขัน (Being Humorous) คือ สามารถสอดแทรกอารมณ์ขันหรือทำให้การสอนมีความสนุกสนาน 3) เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน (Being Flexible) คือ ครูต้องรู้จักยืดหยุ่นในการอบรมสั่งสอน โดยสามารถปรับแผนการเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี 4) เป็นผู้มีความตั้งใจในการทำงานให้ถึงขีดสุด (Being Upbeat) คือ มีความยินดี ในการกิจการสอน อุทิศเวลาอย่างเต็มที่ 5) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ (Being Honest) 6) เป็นผู้มีความชัดเจน (Being Clear and Concise) คือ มีความสามารถในการสื่อสารทั้งการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน และปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความชัดเจนโปร่งใส ถูกต้องตามหลักการและระเบียบของทางราชการ 7) เป็นคนเปิดเผย (Being Open) คือ เป็นผู้เต็มใจเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้ รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเข้าใจ 8) เป็นผู้มีความอดทน (Being Patient) คือ มีความพากเพียรพยายาม ขยันขันแข็ง มีความอดทนต่อพฤติกรรมต่างๆ ของศิษย์ 9) เป็นแบบอย่างที่ดี (Being a Role Model) ครูต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์และสังคม 10) เป็นผู้สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปปฏิบัติได้ (Being Able to Relate Theory to Practice) เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนไปใช้ให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพ โดยครูต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎีให้เหมาะสมกับสภาพการจริง 11) เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Being Self Confident) กล้าตัดสินใจเลือกวิถีทางที่ดีที่สุด

ในการแก้ปัญหาต่างๆ ต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนสอน 12) เป็นผู้มีความสามารถในศิลปะวิทยาการ
หลายๆ ด้าน (Being Diversified) และ 13) เป็นผู้แต่งกายเหมาะสมและมีสุขอนามัยส่วนบุคคลดี
(Being Well Groomed and Having Personal Hygiene)

ลักษณะของครูที่ดีจากผลการวิจัยต่างๆ

ธีรศักดิ์ อัครบวร ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี ซึ่งมีการวิจัยไว้
หลายแง่มุมและหลากหลายกลุ่มตัวอย่าง และสรุปลักษณะของครูที่ดีจากผลการวิจัยต่างๆ (ธีรศักดิ์
อัครบวร, 2545) ดังนี้

1. คุณลักษณะทางด้านส่วนตัว ครูที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ความประพฤติดี คือ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งในห้องเรียนและในการ
ดำรงชีวิตตามปกติ

1.2 มีความใฝ่รู้ดี คือ มีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างดี นอกจากนี้ครูยังจำเป็นต้อง
มีความรู้รอบตัว กว้างขวาง ทันสมัย ทันวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป

1.3 สุขภาพกายดี ครูตั้งทำงานหนักตั้งแต่การเตรียมการสอน จัดกิจกรรม
การเรียนการสอน ตรวจงาน ควบคุมความประพฤติของศิษย์ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศิษย์
ตลอดจนวัดและประเมินผลการเรียน ครูจึงต้องมีสุขภาพกายที่แข็งแรง เพื่อจะได้สามารถ
ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้โดยเรียบร้อยสมบูรณ์

1.4 มีสุขภาพจิตดี คือ ต้องมีความอดทนอดกลั้นต่อความโกรธหรือความ
ไม่พอใจกับความประพฤติของศิษย์ ตลอดจนทนต่อความผิดหวังที่ไม่ได้ตั้งใจ ครูจึงต้องมี
สุขภาพจิตที่ดีพอ จึงจะทำให้ครูสามารถควบคุมตนเองได้ดี

1.5 บุคลิกภาพดี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ

1.6 ความตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ และ
น่าเคารพให้แก่ครู ครูต้องตรงเวลาในการเข้าสอน ตลอดจนตรวจงานศิษย์ให้เสร็จตามกำหนด

1.7 มีเจตคติที่ดีต่อศิษย์ ครูต้องเข้าใจถึงความต้องการและความสามารถ
ของศิษย์ ยอมรับความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ศิษย์แสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งช่วยเหลือให้ศิษย์
ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้ศิษย์มีความใฝ่รู้ มีความ
กระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.8 มีความสามารถในการพูด ครูต้องสามารถใช้การพูดเป็นสื่อที่จะทำให้ศิษย์
เข้าใจบทเรียนได้ง่าย นอกจากนี้จะต้องออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน เพื่อเป็นตัวอย่างด้วย

2. คุณลักษณะด้านวิชาการและงานครู มีลักษณะดังนี้

2.1 รอบรู้วิทยาการกว้างขวาง

2.2 มีความรู้ในวิชาที่สอนดี ครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี

2.3 มีความรู้ในวิธีสอนดี ครูจะต้องวางแผนการสอนอย่างดี ทั้งรูปแบบการสอน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน การสอนการจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลการเรียน

2.4 มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ครูที่ดีจะต้องหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงงานสอนให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

2.5 เจตคติต่ออาชีพ ครูต้องศรัทธาต่องานครู สนใจที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่ไม่ว่าจะมาจากศิษย์ เพื่อนครู ผู้ปกครอง หรือผู้บริหารก็ตาม

2.6 มีความสามารถในการปรับปรุงวิธีการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและสังคมอยู่เสมอ สามารถปรับบทเรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.7 มีความเข้าใจศิษย์ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของศิษย์แต่ละคน

2.8 มีความสามารถในการใช้กลวิธีการสอนต่างๆ ครูต้องสามารถใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและวัยของศิษย์แต่ละชั้น

3. คุณลักษณะทางด้านสังคม ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านสังคมของครู จำแนกได้ดังนี้

3.1 มีสัมพันธภาพที่ดีกับศิษย์

3.2 มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครู

3.3 มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง

3.4 มีสัมพันธภาพต่อบุคคลทั่วไปในชุมชนและในท้องถิ่น

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีของท่านพุทธทาสภิกขุ (2524) สุมณ อมรวิวัฒน์ (2536) อำไพ สุจริตกุล (2536) ท.กล้วยไม้ ณ อยุธยา (2537) สิริพร บุญญานันต์ (2537) ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2537) ประกอบ คุปรัตน์ (2539) และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2537) (ดิเรก พรสีมา และคณะ อ้างถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544) พบว่า

ด้านคุณลักษณะ ครูที่ดีควรคุณลักษณะ 9 ประการ ดังนี้ 1) มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และพร้อมที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัยและอุปนิสัย ตลอดจนจนความเป็นประชาธิปไตย 3) ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 4) มีความเมตตาแก่ศิษย์ และเห็นคุณค่าของศิษย์ 5) มีสุขภาพสมบูรณ์ 6) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ได้ 7) มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ 8) สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษาและการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง 9) สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่เน้นความหลากหลายเพื่อสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก

ด้านความรู้ ครูที่ดีควรมีความรู้ ดังนี้ 1) มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ 2) มีความรู้ด้านการวิจัย วิทยาการคอมพิวเตอร์ และภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ 3) มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยา การวัดและประเมินผล และสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) รู้ข้อมูล ข่าวสารรอบตัว และเรื่องราวในท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ วิจัยได้

ด้านการถ่ายทอดความรู้ ครูที่ดีควรมีการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม ดังนี้ 1) สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้นสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือใช้ในการเรียนรู้ต่อไป 2) สามารถอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัยและอุปนิสัย รวมทั้งรักในความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น 3) สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และก้าวทันเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถใช้ภาษาสื่อสารกันได้ 4) สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล และมีวิจรรย์ญาณที่จะวิเคราะห์และเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง 5) พัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชน

ลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2548

1. **มาตรฐานความรู้** กำหนดไว้ว่า ครูต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยต้องมีความรู้เกี่ยวกับ (1) ภาษาและเทคโนโลยี (2) การพัฒนาหลักสูตร (3) การจัดการเรียนรู้ (4) จิตวิทยาสำหรับครู (5) การวัดและประเมินผล การศึกษา (6) การบริหารจัดการในห้องเรียน (7) การวิจัยทางการศึกษา (8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ (9) ความเป็นครู

2. **มาตรฐานการปฏิบัติงาน** กำหนดไว้ว่า ครูต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน คือ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรให้เกิดแก่ผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่าง

สร้างสรรค์ในชุมชน (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน กำหนดไว้ว่า ครูต้องมีจรรยาบรรณ ซึ่งประกอบด้วย

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

2) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อ วิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

3) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

4) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ นิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความ บริสุทธิ์ใจ

5) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ

6) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ ทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ

7) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

8) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

9) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของ ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีไว้ในคำสอนเรื่อง กัลยาณมิตรธรรม 7 (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542) ซึ่งมีสาระดังนี้

1. *ปิโย* แปลว่า น่ารัก หมายถึง ครูเป็นผู้ให้ความสนิทสนมแก่ศิษย์ มีเมตตา กรุณา เพื่อให้ศิษย์กล้าที่จะเข้าไปปรึกษา
2. *ครู* แปลว่า นำเคารพ หมายถึง ครูต้องดูแล ปกครองศิษย์ เป็นที่พึ่ง ให้แก่ศิษย์ ทำให้ศิษย์รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ
3. *ภาวนีโย* แปลว่า นำเจริญใจ นายกองอยู่ในฐานะผู้ทรงคุณ หมายถึง ครูจะต้องมีความรู้ที่แท้จริง เป็นผู้ฝึกฝนอบรมและปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาการและสมรรถภาพในการทำงาน
4. *วัตตา* แปลว่า รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ หมายถึง ครูจะต้อง รู้จักพูด อธิบายให้ศิษย์เข้าใจได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ สอนในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือน และจะต้องสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
5. *วจนัทขโม* แปลว่า อุดทนต่อถ้อยคำ หมายถึง ครูต้องพร้อมที่จะรับฟัง คำปรึกษา คำซักถาม คำเสนอแนะ คำวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่ฉุนเฉียว และสามารถควบคุมอารมณ์ได้
6. *คัมภีรญจะ กถัง กัตตา* แปลว่า แถลงเรื่องล้าลึกได้ หมายถึง ครูจะต้อง สามารถอธิบายเรื่องที่ยุกยากซับซ้อนให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และช่วยให้ศิษย์ได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วยการอธิบายสาระสำคัญต่างๆ ของวิชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ
7. *โน จัฏฐเน นิโยชเย* แปลว่า ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล หมายถึง ครูจะต้อง ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

ลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์

วิไล ตั้งจิตสมคิด ได้สรุปลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544) ดังนี้ 1) มีความรู้ดี ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการที่จะสอน 2) มีบุคลิกภาพดี ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ ท่าทางดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังต้องมีมนุษยสัมพันธ์ มีอัธยาศัยไมตรีกับทุกคน 3) มีคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะของครูที่ดีในด้านนี้ ได้แก่ การประพฤติดี กระทำแต่สิ่งที่สุจริตทั้งกาย วาจา และใจ ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเมตตา กรุณา ยุติธรรม และมานะอดทน

ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรศักดิ์ อัครบวร ซึ่งกล่าวไว้ว่า ลักษณะของครูที่พึงประสงค์ มี 3 ด้าน คือ 1) ภูมิรู้ คือ มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่จะสอน 2) ภูมิธรรม คือ

มีการประพฤติดี เว้นจากอบายมุข มีคุณธรรมสูง ซื่อสัตย์ เสียสละ เมตตากรุณา ยุติธรรม และมีมานะอดทน 3) ภูมิฐาน คือ บุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พุดจาไพเราะนุ่มนวล นอกจากนี้ยังต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครู	เสสทอง และวิคส์ 1987 (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี (อ้างถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2548	ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา	วิไล ตั้งจิตสมคิด 2544	ธีรศักดิ์ อัครบวร 2545
ด้านความรู้							
1. มีความรอบรู้ มีความรู้ดี ในวิชาที่สอน	✓	✓	✓		✓	✓	✓
2. มีความรู้ในวิธีสอน		✓					
3. มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน			✓				
4. มีความรู้ในภาษาและเทคโนโลยี สำหรับครู				✓			
5. มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตร				✓			
6. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้				✓			
7. มีความรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู			✓	✓			
8. มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล			✓	✓			
9. มีความรู้เกี่ยวกับการบริหาร จัดการในห้องเรียน				✓			
10. มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ทางการศึกษา			✓	✓			

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครู	เฮสซง และวิคส์ 1987 (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี (อ้างถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2548	ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา	วิไล ตั้งจิตสมคิด 2544	ธีรศักดิ์ อัครบวร 2545
ด้านความรู้ (ต่อ)							
11. มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา			✓	✓			
12. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นครู				✓			
ด้านการจัดการเรียนรู้							
13. เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน ในการอบรมสั่งสอน	✓						
14. เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้	✓	✓			✓		
15. เป็นผู้สามารถประยุกต์ทฤษฎี ไปปฏิบัติได้	✓		✓				
16. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ ค้นหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ		✓	✓				
17. ปรับปรุงวิธีสอนให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและสังคม		✓					
18. เลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียน		✓			✓		
19. สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน ต่างๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้			✓				
20. พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ				✓			
21. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถ ปฏิบัติได้เกิดผลจริง				✓			
22. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพอยู่เสมอ				✓			
23. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผล ถาวรให้เกิดแก่ผู้เรียน				✓			

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครู	เฮสซอ และ วิคส์ 1987 (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2548	ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา	วิไล ตั้งจิตสมคิด 2544	ธีรศักดิ์ อัครบวร 2545
ด้านการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)							
24. รាយงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ				✓			
25. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน ทุกสถานการณ์				✓			
26. สามารถอบรมปมนิสัยให้ผู้เรียน มีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัยและ อุปนิสัยที่ดี			✓				
27. สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และ ก้าวทันเทคโนโลยี และสามารถใช้ ภาษาในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี			✓				
28. สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมี วิจรรณญาณและมีทักษะการ วิเคราะห์			✓				
29. สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการ พัฒนาชุมชน			✓				
ด้านการประพฤติปฏิบัติตน							
30. เป็นผู้มีอารมณ์ขัน	✓						
31. เป็นผู้มีความตั้งใจในการทำงาน อุทิศเวลาในการทำงาน	✓						
32. ปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความ ชัดเจน โปร่งใส	✓						
33. เป็นคนเปิดเผย ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	✓						

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครู	เสสซของ และวิคส์ 1987 (อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2544)	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2548	ลักษณะของครูดีตามแนวพระพุทธศาสนา	วิไล ตั้งจิตสมคิด 2544	ธีรศักดิ์ อัครบวร 2545
ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (ต่อ)							
34. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ			✓	✓	✓		
35. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงผลที่เกิดแก่ผู้เรียน				✓			
36. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ที่ดี	✓	✓	✓	✓	✓		
37. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์				✓			
38. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่าง สร้างสรรค์				✓			
39. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารใน การพัฒนา				✓			
40. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์	✓					✓	✓
41. เป็นผู้มีความขยัน อดทน	✓	✓			✓	✓	✓
42. เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง	✓						
43. มีความเมตตา กรุณา			✓		✓	✓	✓
44. มีความเสียสละ						✓	✓
45. เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี แต่งกาย เหมาะสมและมีสุขอนามัยส่วนบุคคล ดี	✓	✓	✓			✓	✓
46. เป็นผู้มีความตรงต่อเวลา		✓					
47. มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน		✓					
48. มีสัมพันธภาพที่ดีกับศิษย์/เพื่อน ครู/ผู้ปกครอง/ชุมชน		✓	✓	✓			

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครู	เพศของ ผู้สมัคร	ปีเกิด (อ้างถึงใน บัตรคัดสรร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน บัตรคัดสรร, 2545)	งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี(อ้าง ถึงใน วิไล ดั่งจิตสมคิด, 2544)	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2548	ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา	วิไล ดั่งจิตสมคิด 2544	บัตรคัดสรร 2545
ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (ต่อ)								
49. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทาง วิชาการ				✓				
50. สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษาและการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาตนเอง				✓				

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่มีแนวคิดและงานวิจัยรับรองตั้งแต่ 1 คน ขึ้นไป ซึ่งได้จากผลการสังเคราะห์ พบว่า มีองค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการประพฤติปฏิบัติตน โดยมีรายละเอียดของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ ประกอบด้วย มีความรอบรู้ มีความรู้ดีในวิชาที่สอน มีความรู้ในวิธีสอน มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน มีความรู้ในภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลผลิตประเมินผล มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในห้องเรียน มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นครู

ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรนในการอบรมสั่งสอน เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีไปปฏิบัติได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงวิธีสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง

วิทยาการและสังคม เลือกรูปวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียน สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อยู่เสมอ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรให้เกิดแก่ผู้เรียน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียน มีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัยและอุปนิสัยที่ดี พัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน ก้าวทันเทคโนโลยี ใช้ภาษาในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี พัฒนาให้ผู้เรียนมีวิจรรณญาณและมีทักษะการวิเคราะห์ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาชุมชน

ด้านการประพฤติปฏิบัติตน ประกอบด้วย การเป็นผู้มีอารมณ์ขัน มีความตั้งใจ ในการทำงาน อุทิศเวลาในการทำงาน ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความชัดเจน โปร่งใส เป็นคน เปิดเผย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดแก่ผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา และชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูล ข่าวสารในการพัฒนา เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน เชื้อมั่นในตนเอง มีเมตตากรุณา มีความ เสียสละ เป็นผู้มีความกล้าหาญ แต่ถ่วงเหมาะสมควรและมีสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลดี ตรงต่อเวลา มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน มีสัมพันธภาพที่ดีกับศิษย์/เพื่อนครู/ผู้ปกครอง/ชุมชน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษาและการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

4.1 ความหมายของการสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการสอนไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2533 : 460 อ้างถึงใน อารมณ์ ใจเที่ยง, 2550) ได้อธิบายความหมาย ของการสอนไว้ว่า การสอน คือ สถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และผู้เรียนสามารถ นำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2533 : 3 – 4 อ้างถึงใน อารมณ์ ใจเที่ยง, 2550) ได้ให้ความหมาย ของการสอนไว้ว่า การสอน คือ การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

Moore, Kenneth D. (1992 : 4 อ้างถึงใน อภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า การสอน คือ พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ยุบายช่วยให้บุคคลอื่นได้เกิดการพัฒนาตนในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

อภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้สรุปความหมายของการสอนไว้ว่า การสอน คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน

จากความหมายของการสอนข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการสอนได้ว่า การสอน คือ กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเกิดการพัฒนาตนในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

4.2 องค์ประกอบการสอน

อภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้สรุปองค์ประกอบของการสอนไว้ 2 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ด้านองค์ประกอบรวม หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอน ซึ่งประกอบด้วย ครู หรือผู้สอน หรือวิทยากร นักเรียน หรือผู้เรียน และหลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

4.2.2 ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1) การตั้งจุดประสงค์การสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของการสอน ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใดบ้าง และเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการเตรียมเนื้อหาการสอน การเลือกใช้วิธีสอน เลือกใช้สื่อการสอนและการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

2) การกำหนดเนื้อหา ซึ่งหมายรวมถึงการเลือกและการจัดลำดับเนื้อหาที่สอนด้วย การกำหนดเนื้อหาจะทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าสอนอะไร ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ใดบ้าง ประสบการณ์ใดควรได้รับก่อน และในขอบเขตน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนมีสาระคุ้มค่ากับเวลาที่ผ่านไปและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอย่างไร ใช้วิธีการใดในการสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะต้องใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพห้องเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์

4) การใช้สื่อการสอน สื่อการสอนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและรวดเร็ว ตลอดจนช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี สื่อการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น

5) การวัดผล ประเมินผล องค์ประกอบนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การสอนที่ผ่านมานั้นบรรลุผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด

4.3 หลักพื้นฐานในการสอน

หลักพื้นฐานในการสอนที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) ได้แก่

4.3.1 ก่อนการสอน ผู้สอนต้องเตรียมการสอนดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารประกอบการสอนต่างๆ เพื่อจัดทำแผนการสอน
- 2) ศึกษาผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์เดิม ความสามารถ ความสนใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมสอน
- 3) เขียนแผนการสอน ซึ่งต้องประกอบด้วย จุดประสงค์การสอน สาระสำคัญของบทเรียน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล
- 4) เตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสาร ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อม

4.3.2 ขณะสอน ผู้สอนดำเนินการสอนโดยคำนึงถึงข้อต่อไปนี้

- 1) ควบคุมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้
- 2) ใช้ทักษะการสอนที่เหมาะสม
- 3) ใช้เทคนิควิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4) ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- 5) ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้
- 6) ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ให้ถูกต้อง
- 7) สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
- 8) ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

4.3.3 หลังการสอน ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

- 1) พิจารณาผลการเรียนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอน
- 2) ปรับปรุงแก้ไขโดยหาสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อบกพร่องแล้วแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

4.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ

จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ “ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ครูผู้สอน โดยมีบทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ บทบาทที่สำคัญ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550) มีดังนี้

4.4.1 การเตรียมการสอน ซึ่งครูควรเตรียมการสอน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระการเรียนรู้
- 2) วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล
- 3) เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน
- 4) วางแผนการสอน โดยเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ดังนี้
 - (1) กำหนดเรื่อง
 - (2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
 - (3) กำหนดเนื้อหา
 - (4) กำหนดกิจกรรม ซึ่งควรเน้นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้ที่นำมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเอง

(5) กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

(6) กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมิน

4.4.2 การสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- 1) สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2) กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม
- 3) ดูแลกิจกรรมให้ดำเนินไปตามแผน คอยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียน เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน
- 4) การเสริมแรง หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ข้อสังเกต
- 5) การประเมินผลการเรียน เป็นการรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

4.5 ประสิทธิภาพการสอน

ประสิทธิภาพการสอนของครูเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และเกิดผลสูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงประสิทธิภาพการสอนไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537) ได้สรุปลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู ไว้ดังนี้

1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้อย่างชัดเจน
2. วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนในแง่ประสบการณ์เดิม สติปัญญา อายุ เพื่อวางขอบข่ายให้เนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้เรียน
3. การวางแผนการสอน เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องประมวลความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่คาดหวัง ทักษะการที่มีอยู่มาจัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วจึงเลือกเนื้อหา สื่อ วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนและกิจกรรมให้สอดคล้องกัน
4. จัดสภาพห้องเรียน เพื่อจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้มีบรรยากาศเหมาะสมแก่การเรียนรู้และทางด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์
5. การใช้แหล่งความรู้ทางด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม วัสดุ สิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ประกอบการสอน โดยเลือกให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน
6. การสอนควรเน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง เน้นทักษะการแก้ปัญหา และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้
7. มีการประเมินผลเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้สรุปลักษณะการสอนที่ดี ไว้ดังนี้

1. เป็นการสอนที่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ครอบคลุมประกอบของการสอน ได้แก่ การตั้งจุดประสงค์การสอน การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล
2. เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ความคิด ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้แจ้ง คิดชอบ และปฏิบัติดี
3. เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์กับเนื้อหาและกับผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม
4. เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
5. เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
6. เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและตลอดไป
7. เป็นการสอนที่สร้างความสนใจผู้เรียน
8. เป็นการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การมีสภาพห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้

9. เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้จิตวิทยาอย่างเหมาะสม
10. เป็นการสอนที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น ให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน เป็นต้น
11. เป็นการสอนที่มีกระบวนการ หมายถึง มีลำดับขั้นตอนในการสอน ตั้งแต่ขั้นนำขั้นสอนและขั้นสรุป
12. เป็นการสอนที่มีการวัดผลประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน
13. เป็นการสอนที่ผู้สอนสอนด้วยวิถึญาณความเป็นครู คือ สอนด้วยความตั้งใจ เต็มใจ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน สรุปได้ว่า การสอนที่ดี จะต้องประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการสอน ขั้นการจัดการเรียนการสอน และขั้นการประเมินผลและการปรับปรุงการสอน ซึ่งขั้นการเตรียมการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล 3) เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน 4) วางแผนการสอน โดยต้องมีการกำหนดเรื่องที่จะสอน วัตถุประสงค์การสอน เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน 5) กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ และ 6) กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมินผลผู้เรียน

สำหรับขั้นการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม 3) ดูแลกิจกรรมให้ดำเนินไปตามแผน 4) การเสริมแรง หรือให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ข้อสังเกต และ 5) การประเมินผล การเรียน

ขั้นประเมินผลการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) พิจารณาผลการเรียนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอน 2) ปรับปรุงแก้ไขโดยหาสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อบกพร่องแล้วแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

ตอนที่ 5 หลักคุณธรรมสำหรับครู

คุณธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะคุณธรรมจะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเป็นหลักแห่งการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ครูกระทำหน้าที่ของครูได้อย่างสมบูรณ์ (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542)

หลักธรรมเบื้องต้นสำหรับครู (ไกรนุช ศิริพูล, 2531) มีดังนี้

5.1 พรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมประจำใจสำหรับผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจกว้างขวาง มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) เมตตา คือ มีความรักและความปรารถนาดีต่อศิษย์ ปรารถนาให้ศิษย์มีความสุขและประสบความสำเร็จ
- 2) กรุณา คือ อยากให้ศิษย์พ้นจากความทุกข์ เช่น ทุกข์จากการเรียนไม่เข้าใจ ครูต้องมีจิตช่วยเหลือบำบัดทุกข์นั้น
- 3) มุทิตา คือ เมื่อเห็นศิษย์ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ก็มีใจเบิกบานพลอยยินดีด้วย
- 4) อุเบกขา คือ การวางจิตใจให้มั่นคง เทียงตรงสม่ำเสมอ ไม่เอนเอียง

5.2 อิทธิบาทธรรม 4

อิทธิบาทธรรม 4 คือ หลักธรรมที่นำไปปฏิบัติเพื่อไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) ฉันทะ คือ ความพอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ผู้เป็นครูจะต้องมีใจรักในการสอน
- 2) วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียร กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน ไม่ท้อถိုင်
- 3) จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ตนกระทำ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน มีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ
- 4) วิมังสา คือ ใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบหาสาเหตุ ข้อดี ข้อเสียของการกระทำนั้น รู้จักวางแผน แก้ไขปัญหา ประปรุงปรุงการสอนอยู่เสมอ

5.3 สังคหัตถ์ 4

สังคหัตถ์ 4 คือ หลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดความสามัคคี มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ให้ความรู้และศิลปวิทยาการต่างๆ
- 2) ปิยะวาจา คือ การพูดสุภาพ ชี้แจงแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
- 3) อุตถจริยา คือ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยร่างกาย และช่วยเหลือกิจการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 4) สมานัตตตา คือ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

5.4 อคติ 4

อคติ 4 คือ ความลำเอียง หรือความประพฤติที่คลาดเคลื่อนจากธรรม ผู้เป็นครูควรปราศจากอคติ 4 ประการนี้ คือ

- 1) ฉันทาคติ คือ การช่วยเหลือหรือลำเอียงเข้าข้างคนที่ตนรัก
- 2) โทษาคติ คือ การกลั่นแกล้งให้โทษคนที่เราเกลียดชัง
- 3) โมหาคติ คือ การช่วยเหลือคนที่รัก หรือให้โทษคนที่เกลียดชังอย่างขาดสติ

ทำให้เสียความยุติธรรม

4) ภยาคติ คือ ลำเอียง ให้ความช่วยเหลือเพราะเกรงกลัวอิทธิพล อำนาจวาสนาฐานะของบุคคลที่เหนือกว่า ทำให้เสียความยุติธรรม

5.5 ฆราวาสธรรม 4

ฆราวาสธรรม 4 คือ ธรรมสำหรับการครองชีพของคฤหัสถ์ หรือสำหรับผู้ครองเรือน มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) สัจจะ คือ ความจริงใจ ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์
- 2) ทมะ คือ การรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักปรับตัวและแก้ไขปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
- 3) ขันติ คือ ความอดทน มุ่งมั่นทำหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อไม่หวั่นไหว
- 4) จาคะ คือ ความเสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่โลภ ไม่เห็นแก่ตัว

5.6 อบายมุข 6

อบายมุข 6 คือ ทางแห่งความเสื่อม มี 6 ประการ ผู้เป็นครูควรหลีกเลี่ยงทุกประการ ประกอบด้วย

- 1) ติดสุราและของมีนเมา
- 2) ติดเที่ยวกลางคืน
- 3) ติดเที่ยวดูการละเล่น
- 4) ติดการพนัน
- 5) คบคนชั่วเป็นมิตร
- 6) เกียจคร้านการทำงาน

นอกจากหลักธรรมสำหรับครูที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ธีรศักดิ์ อัครบรร (2542) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักธรรมสำหรับครูเพิ่มเติมอีก ดังนี้

5.7 ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ 4

ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มี 4 ประการ ประกอบด้วย

1) อุฏฐานสัมปทา หมายถึง การถึงพร้อมด้วยความหมั่น รู้จักใช้สติปัญญา มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาศิลปวิทยาการต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จดังที่ตั้งความปรารถนาไว้ รู้จักใช้สติปัญญาและความอดสาหัสเพียรเพื่อให้กิจการต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

2) อารักขสัมปทา หมายถึง การพร้อมด้วยการรักษา ซึ่งหมายรวมถึง การพยายามรักษาสถานะของตนเอง และรักษาสถาบันของตนไว้อย่างดีที่สุด

3) กัลยาณมิตรตตา หมายถึง การคบเพื่อนที่ดี ไม่คบมิตรที่ชั่ว

4) สมชีวิตา หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม รู้จักการใช้จ่ายทรัพย์ ดำรงชีวิตของตนให้เหมาะสมแก่อัตภาพ ไม่ฟุ่มเฟือยหรือตระหนี่จนเกินไป เป็นการดำเนินชีวิตให้อยู่ในทางสายกลาง

5.8 พลธรรม 4

พลธรรม 4 หมายถึง ธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานอย่างมีพลัง มี 4 ประการ ประกอบด้วย

1) ปัญญาพละ หมายถึง ความรอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้ แก่ปัญญาข้อสงสัย และอุปสรรคต่างๆ ด้วยปัญญา

2) วิริยพละ หมายถึง กำลังความเพียร ความอดสาหัส ความบากบั่น ไม่ย่อท้อ มุ่งมั่นความก้าวหน้า

3) อนวัชชพละ หมายถึง กำลังสุจริต หรือ ความบริสุทธิ์ คือ ประพฤติและทำหน้าที่ด้วยความสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พุดจริง มุ่งดี มีเหตุผล ไม่ให้ร้ายใคร ทำการสิ่งใดด้วยเจตนาบริสุทธิ์

4) สังคหพละ หมายถึง กำลังในการสงเคราะห์ การยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดความสามัคคี สงเคราะห์ด้วยทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตานั้นเอง

5.9 สัมปรายิกัตถประโยชน์ 4

สัมปรายิกัตถประโยชน์ 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มี 4 ประการ ประกอบด้วย

1) สัทธาสัมปทา หมายถึง การถึงพร้อมด้วยความศรัทธา คือ คุณต้องมีความเชื่อมั่นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2) ศีลสัมปทา หมายถึง การถึงพร้อมด้วยศีล ครูผู้มีศีลจะรู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่ทำบาป

3) จาคสัมปทา หมายถึง การถึงพร้อมด้วยเสียสละ ครูที่ดีจะต้องมีความเสียสละ โดยเฉพาะต้องอุทิศเวลาให้กับศิษย์ ไม่แสวงหาประโยชน์จากศิษย์

4) ปัญญาสัมปทา หมายถึง การถึงพร้อมด้วยปัญญา ครูเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ปัญญา เพื่อสร้างศิษย์ สร้างสังคม ดังนั้นครูจึงต้องมีปัญญา และรู้จักใช้ปัญญาในการสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อตัวครูและศิษย์

5.10 อธิษฐานธรรม 4

อธิษฐานธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่ให้แนวคิดอันเป็นฐานที่มั่นคงของบุคคล มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) ปัญญา หมายถึง ความรู้แจ้ง หยั่งรู้ในเหตุผล พิจารณาให้เข้าใจในสภาวะของสิ่งของทั้งหลายจนเข้าใจถึงความจริง ความไม่ประมาท
- 2) สัจจะ หมายถึง ความจริงใจ
- 3) จาคะ หมายถึง ความเสียสละ สละสิ่งอันเคยชิน สิ่งที่เคยยึดถือไว้
- 4) อุปลมะ หมายถึง ความสงบ การระงับข้อขัดข้องหมองมัว ความวุ่นวายอันเกิดจากความโลภ

จากหลักคุณธรรมสำหรับครูดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า ครูควรมีคุณธรรมที่สำคัญๆ ดังนี้ 1) มีความเมตตา กรุณา 2) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ 3) มีความซื่อสัตย์ สุจริต 4) มีความเพียร ขยัน อุตุน 5) มีความรับผิดชอบ 6) มีความสามัคคีปรองดอง 7) มีระเบียบวินัย 8) มีสติ ปัญญา

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6.1 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง (สำนักพัฒนาการศึกษา นักรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ, 2550)

“...การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า คู่ชูตัวเองได้ ให้มีเพียงพอกับตัวเอง”

จากกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ทำให้มีการตีความที่หลากหลายทั้งจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขามาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ที่ทรงพระราชทานไว้ในวโรกาสต่างๆ เรียบเรียงขึ้นเป็น “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เผยแพร่ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของทุกฝ่าย และประชาชนทั่วไป

6.1.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่ชี้แนวถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทาง **สายกลาง** โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 4 – 5)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 12 - 15)

6.1.2 กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควร จะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

6.1.3 คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

6.1.4 คำนิยาม ความพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมกัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยหรือมากเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง ในการตัดสินใจถึงระดับของความพอเพียง จะต้องมิเหตุผลจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องและต้องคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

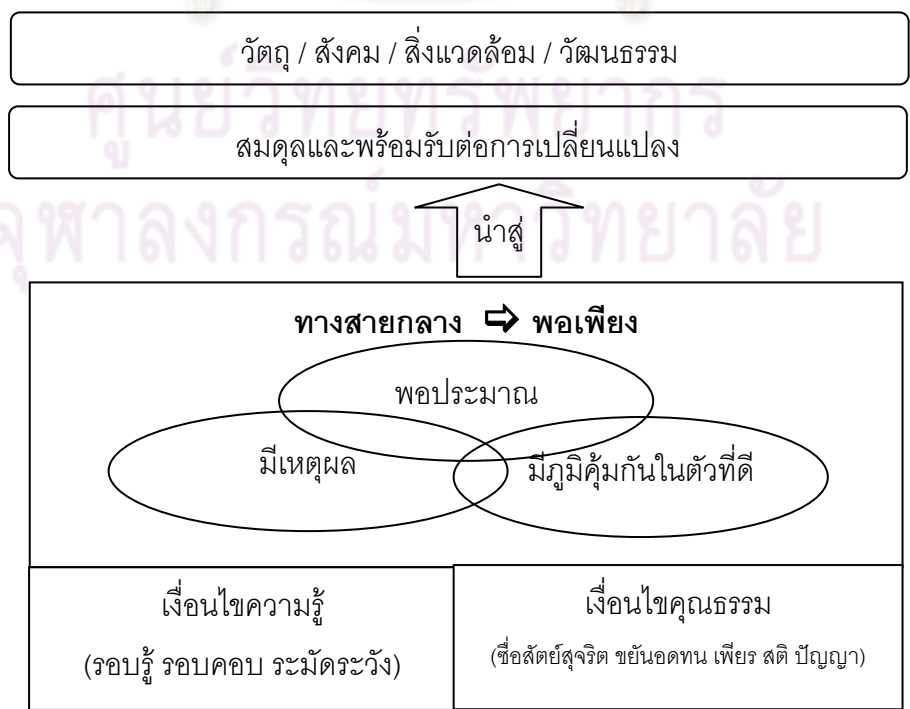
3.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

6.1.5 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

6.1.6 แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

(จรรยา อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารัฐ, 2552: ซ)

ภาพที่ 2.1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ

เสน่ห์ จามริก (2541) ได้กล่าวไว้ว่า คนจำเป็นต้องกิน จำเป็นต้องบริโภค ฉะนั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของคน คือ การผลิต (Output) ดังนั้น การผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุด แนวคิดนี้จึงบอกมาก่อนอื่นต้องให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ ชุมชนพึ่งตนเองได้ และทำที่ดีที่สุดคือสังคมและประเทศพึ่งตนเองได้ แนวคิดนี้เห็นว่าหากเกษตรกรเน้นการเพาะปลูกเชิงเดี่ยวเพียงเพราะมีจุดมุ่งหมายจะนำไปขายเพื่อนำเงินไปแลกซื้อข้าวปลาอาหาร ฯลฯ มาบริโภค ในไม่ช้าเกษตรกรจะเป็นหนี้เป็นสิน เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตพืชผลและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตถูกกำหนดจากกลไกราคาทั้งหมด ซึ่งราคาของปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าราคาพืชผลทางการเกษตร แต่หากเกษตรกรสามารถทำการผลิตข้าวปลาอาหารเอาไว้กินในครอบครัวได้อย่างเพียงพอแล้ว เกษตรกรจะเป็นฝ่ายกำหนดตลาดว่าจะนำผลผลิตส่วนที่เหลือจากการบริโภคอะไรบ้างและในจำนวนเท่าใดออกขายในตลาด ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดคือ “กำไร” ของเกษตรกร

ประเวศ วะสี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การพึ่งตนเองเป็นหลักสำคัญในทางพุทธศาสนา หมายถึง ความเข้มแข็ง ความยั่งยืน ความเป็นอิสระ การมีภูมิคุ้มกันในทางเศรษฐกิจนั้นควรเป็นเศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเอง คำนึงถึงพื้นฐานของตนเอง พื้นฐานของสังคม นั่นคือ วัฒนธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ดังนั้น เศรษฐกิจวัฒนธรรมจึงเป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานความมั่นคงของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เศรษฐกิจที่คำนึงถึงเงินเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน เป็นเศรษฐกิจที่ไม่ฉีกขาดจากกันไป แต่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิตจิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างได้ดุลยภาพ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่พระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. ความพอดีด้านด้านจิตใจ คือ การพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี มีความเอื้ออาทรและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม คือ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการกับทรัพยากรอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของตนเอง

5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ คือ การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้

จากหลักการพึ่งตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สุเมธ ตันติเวชกุล ยังกล่าวถึงหลักในการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2543)

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “....ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง....”

2. ยึดการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในสภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “....ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพเป็นหลักสำคัญ....”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ดังมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า “....ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น....”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความหมายชัดเจนว่า “....การที่ต้องทำให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และ ขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง....”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้เพราะยังมีบุคคลอีกจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดอ่อนต่อนดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “....พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น....”

จากหลักการพึ่งตนเอง และการปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการดำเนินชีวิตโดยยึดทางสายกลาง คือ มีความพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ ลดละสิ่งชั่ว ให้หมดไป และไม่แสวงหาในสิ่งที่เกินความพอดี

สมพร เทพสิทธา (2546) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของชาติตะวันตก ซึ่งจะเกี่ยวกับวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน

ทรัพย์สิน กำไร โดยไม่เกี่ยวข้องกับจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ คือ การพออยู่พอกิน ให้มีความชยันหมั่นเพียรในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

2) มิติด้านจิตใจ คือ การรู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณและพอใจในสิ่งที่เรามี ยินดีพอใจในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ

3) มิติด้านสังคม คือ การมุ่งให้สังคมเกิดความสงบสุข มีเมตตา เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันโดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาใจเอาเปรียบมุ่งร้ายทำลายกัน

4) มิติด้านวัฒนธรรม คือ การมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อุดม มีชีวิตอย่างเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมซึ่งก่อให้เกิดหนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

รายงานการพัฒนาคน (2550) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของคนที่น่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วได้ผล ไว้ดังนี้

“คนที่น่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ผล มักจะมีคุณสมบัติเหมือนกันหลายอย่าง ได้แก่ ชอบที่จะทำงานหนัก มีความซื่อสัตย์ สนุกสนานกับการเรียนรู้ และการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นกับตนเอง เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม และการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล คนเหล่านี้ไม่ใช่พวกวัตถุนิยม แต่มักจะคำนึงถึงหลักการบริโภคแบบยั่งยืน มีความเคารพธรรมชาติ และมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยสรุป พวกเขามีจิตสำนึกและวิถีคิดในแบบฉบับเฉพาะ”

ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การประพฤติปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถที่มีโดยไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน ดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุมีผล เตรียมตัวเสมอให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางในทุก ๆ ด้านอย่างเหมาะสม โดยมีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต

6.3 การจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีรายละเอียดของการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

6.3.1 วัตถุประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีนโยบายที่จะเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยได้อัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวควบคู่ไปกับการมีความรอบรู้ในหลักวิชาการเชิงกว้างและเชิงลึก และใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง โดยมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกระดับได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของประชาชนชาวไทยในที่สุด

6.3.2 วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการจะมุ่งขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนสถานศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษาในทุกระดับ สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ให้สามารถดำรงชีวิตให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคง พร้อม ๆ กับมีวิถีปฏิบัติที่ยั่งยืน

6.3.3 เป้าหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในระยะ 4 ปี (2550 – 2554) ดังนี้

ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเรื่องการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ทุกระดับ อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ไม่ต่ำกว่าจำนวน 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551 – 2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกจังหวัดเป็นจำนวน 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553 – 2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาครบทุกแห่งทั่วประเทศ

6.3.4 การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา** จัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านการวางแผน
- 1.2 ด้านวิชาการ
- 1.3 ด้านงบประมาณ
- 1.4 ด้านอาคารสถานที่
- 1.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2) **ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน** จัดแนวทางในการจัดการ เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระ เศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนา ตามลำดับ โดยเริ่มที่ตัวบุคคล และครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำประกอบด้วย

- 2.1 การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน
- 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.4 ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.5 การวัดและประเมินผล

6.4 เกณฑ์การประเมินเพื่อคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2550

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 อ้างถึงใน พีรภรณ์ บุญเพลิง, 2550) ได้มีนโยบาย ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และได้จัดทำเกณฑ์การประเมินสถานศึกษา ดีเด่นในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีคณะกรรมการ ประกอบด้วย นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้สังเคราะห์เกณฑ์การ ประเมินประกอบด้วย 4 ด้าน 17 องค์ประกอบ จำนวน 68 ข้อ ดังแสดงตามตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พีรภรณ์ บุญเพลิง, 2550)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	
1. ด้านการวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	1. มีโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติงานประจำปี

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พิรภาว์ บุญเพลิง, 2550) (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	
1. ด้านการวางแผนขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (ต่อ)	2. มีคำสั่งมอบหมายงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน 3. มีการจัดกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา 4. มีการติดตามประเมินผลโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
2. ด้านวิชาการ	1. มีการส่งเสริมบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน 2. มีการส่งเสริมกิจกรรม โครงการ หรือนิทรรศการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. มีการส่งเสริมการศึกษาวิจัย หรือการนิเทศก์เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. มีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านอาคารสถานที่	1. มีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 2. มีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาดเรียบร้อย สงบ ร่มรื่น เหมาะสมปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. มีการจัดใช้อาคารสถานที่อย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด 4. บุคลากรสถานศึกษาและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
4. ด้านงบประมาณ	1. มีการใช้งบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม 4. มีการระดมทุนจากองค์กร หรือหน่วยงาน หรือชุมชน เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	1. สถานศึกษามีแผนร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พีรภรณ์ บุญเพลิง, 2550) (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> สถานศึกษาให้บริการสถานที่แก่ชุมชนเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมหรือสังคม หรือเศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาระดมทรัพยากรร่วมกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน
ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> <p>1. การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> มีการจัดแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 1 กลุ่มสาระ/รายวิชา/รายภาค/แผนก/อื่น ๆ มีการจัดแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 – 3 กลุ่มสาระ/รายวิชา/รายภาค/แผนก/อื่น ๆ มีการจัดแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 4 – 5 กลุ่มสาระ/รายวิชา/รายภาค/แผนก/อื่น ๆ มีการจัดแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า 5 กลุ่มสาระ/รายวิชา/รายภาค/แผนก/อื่น ๆ <p>2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <ol style="list-style-type: none"> มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีร่องรอยที่นักเรียนปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีผลงานของนักเรียนปรากฏให้เห็นประจักษ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> มีการใช้สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน มีการผลิตสื่อขึ้นใช้เองในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่สื่อ/แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจของสถานศึกษาสู่ชุมชน

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พีรภรณ์ บุญเพลิง, 2550) (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
	4. มีการค้นหาหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน
4. ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียน 50% มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ผู้เรียน 25% มีส่วนร่วมในการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา 3. ผู้เรียน 25% สามารถเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ครอบครัว/ชุมชน/องค์กร/หน่วยงาน 4. ผู้เรียน 25% ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
5. การวัดและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่มีการวัดผลประเมินผล 2. มีการวัดผล ประเมินผล ที่เกิดจากการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่ไม่ครบทุกกลุ่มสาระ/รายวิชา/ภาควิชาที่เปิดสอน 3. มีการวัดผล ประเมินผลครบทุกกลุ่มสาระ/รายวิชา/ภาควิชาที่เปิดสอน แต่ขาดการนำมาปรับปรุงพัฒนา 4. มีการวัดผล ประเมินผลครบทุกกลุ่มสาระ/รายวิชา/ภาควิชา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
1. การแนะแนวและระบบดูแลผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพ/อัตภาพของตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีกิจกรรมแนะแนวการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. มีกิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุงหรือพัฒนาการศึกษาและประกอบอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. กิจกรรมลูกเสือ หรือเนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพ็ญประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้นำเพ็ญประโยชน์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้นำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พีรภรณ์ บุญเพลิง, 2550) (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
	<p>เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ภายในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3. มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้นำเพื่อประโยชน์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อร่วมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน</p> <p>4. จัดกิจกรรม/โครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผลของกิจกรรมมีความยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>
3. โครงการ	<p>1. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดทำโครงการเรียนรู้ที่หลากหลายตามภูมิสังคมอย่างสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2. โครงการที่ผู้เรียนจัดทำมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3. โครงการที่ผู้เรียนจัดทำมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมหรือหลักคำสอนทางศาสนามาประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4. โครงการที่ผู้เรียนจัดทำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการเผยแพร่และขยายผลสู่ชุมชน</p>
4. ชุมนุม/ชมรม	<p>1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดตั้งชุมนุม/ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2. จัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3. จัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมที่เน้นจิตอาสา / จิตสาธารณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4. ขยายผลกิจกรรมชุมนุม/ชมรม ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ชุมชน</p>
ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	
1. การสร้างความตระหนักและเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<p>1. มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2. มีการจัดประชุม/อบรม/สัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3. มีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลัก</p>

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การประเมินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 อ้างถึงใน พิรภาว์ บุญเพลิง, 2550) (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ
	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. มีความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนานุเคราะห์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนานุเคราะห์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. สืบหาความต้องการ/ความจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะพัฒนาตนเองบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. จัดกิจกรรม/โครงการพัฒนานุเคราะห์เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษานำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 4. มีการติดตามประเมินผลการพัฒนานุเคราะห์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระยะ ๆ
3. การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. บุคลากรของสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายให้มีความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2. บุคลากรของสถานศึกษามีจิตสำนึกด้านจิตอาสา/จิตสาธารณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. บุคลากรของสถานศึกษามีการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย/วัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม 4. บุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 2.2 มีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ปฏิบัติ 1 ข้อ ได้ 1 คะแนน
- 2) ปฏิบัติ 2 ข้อ ได้ 2 คะแนน
- 3) ปฏิบัติ 3 ข้อ ได้ 3 คะแนน
- 4) ปฏิบัติ 4 ข้อ ได้ 4 คะแนน

จากตารางที่ 2.2 พบว่า องค์ประกอบด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนนั้นมีองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเรียนรู้ 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ 3) การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีผู้ศึกษาไว้ตามลำดับ ดังนี้

กิริติวัฒน์ อัครเส (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยชัน พบว่า 1. โรงเรียนบ้านห้วยชันได้ดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 โครงการหลัก ๆ คือ 1) โครงการกิจกรรมสหกรณ์และครบวงจร เป็นโครงการที่ทำการเกษตรและนำผลผลิตทางการเกษตรไปสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันและจำหน่ายเป็นรายได้ซึ่งผลการดำเนินการปรากฏว่าได้กำไร 2) โครงการเกษตรพอเพียง ซึ่งโครงการนี้จะประกอบด้วยโครงการย่อย ๆ ทั้งหมด 8 โครงการ ได้แก่ โครงการเลี้ยงไก่ไข่ โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ โครงการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน โครงการเลี้ยงกบในกระชัง โครงการเลี้ยงหอยขม โครงการหนุ่ยรักผักสีเขียว โครงการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และโครงการเพาะเห็ด 3) โครงการอาหารกลางวันเต็มรูป ซึ่งทางโรงเรียนบ้านห้วยชันสามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานตลอดปี 2. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชัน คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนที่มีความเหมาะสมกับการทำการเกษตรและมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรตลอดปี ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ขยันขันแข็งเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูทุกคนในโรงเรียนเอาใจใส่งานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ นักเรียนมีความรับผิดชอบ กรรมการโรงเรียนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และประการสำคัญคือทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือและการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน ทั้งในด้านวิชาการและเงินทุน

ประจักษ์ นาหนองตูม (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ โรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของโรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 423 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 12 คน ครูผู้สอนจำนวน 190 คน นักการภารโรง จำนวน 12 คน กรรมการโรงเรียนจำนวน 120 คน และนักเรียนจำนวน 89 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ด้านความพร้อมและสภาพปัญหา โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากรแต่มีปัญหาด้านชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้การยอมรับสนับสนุน ด้านงบประมาณ ได้รับการจัดสรรจากราชการน้อยและล่าช้า มีปัญหาด้าน

การปฏิบัติ ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้มีผลในระดับดีมาก นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ ชยัน
อดทน มีความสามัคคี มีการทำงานเป็นหมู่คณะ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานโครงการ
เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
พบว่า การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
ประถมศึกษา มีการปฏิบัติและปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการเตรียมการของโรงเรียน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการกำกับติดตามและประเมินผล ความต้องการที่สำคัญในการ
บริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่
การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
การบูรณาการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ และการกำกับ ติดตามประเมินผล
อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

วินัย ประวันนา (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการดำเนินการและ
ปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการและปัญหาในการ
ดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการจำนวน 225 คน
ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก
สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจจำนวน 23 ข้อ และแบบสอบถาม
แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินการตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียง (ทฤษฎีใหม่) เป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่และแหล่งน้ำเพียงพอในการ
ทำการเกษตรโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ สำหรับรูปแบบที่ 2 เป็นการ
จัดกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่แบบผสมผสานตามสภาพท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับ
โรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ในการทำนา

ทศนา เขมณี (2546) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็ก
ด้วยกิจกรรมการสอนตามหลักการเรียนรู้ด้านจิตสำนึก โดยพัฒนากิจกรรมการสอนเพื่อปลูกฝัง
ค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยของบลูมเพื่อพัฒนาค่านิยมพอเพียง 4
ค่านิยม คือ ค่านิยมในการพึ่งตนเอง ค่านิยมการรู้จักประมาณตน(การรู้จักพอ) ค่านิยมรู้จักหาและ
ใช้ความรู้ในการทำงาน ค่านิยมการมีความสามัคคีและการเห็นประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้กิจกรรม
8 กิจกรรมกับเด็กชั้นอนุบาล 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นละ 20 คน ใน 2 โรงเรียน
ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดสุโขทัย ซึ่งพบว่า เด็กมีความตระหนักในความสำคัญและเกิด

ความเข้าใจค่านิยมที่สอน เนื่องจากคะแนนการทดลองในกลุ่มทดลองของทั้ง 2 โรงเรียนหลังการ สอนมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นลินรัตน์ รัชชสกุล และคณะ (2548) ได้ศึกษาโครงการโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจ พอเพียง: กรณีศึกษาโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี เพื่อศึกษาโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจ พอเพียง โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน และ แบบสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้าในด้าน ข้อมูล (Data Triangulation) ด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสังเกต ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า โครงการดำเนินงานการจัด การศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การ สร้างกระบวนการเรียนรู้ มีการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงให้กับครูผู้สอนก่อนนำไปสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ แล้วโรงเรียนยังได้สร้างเครือข่ายโรงเรียนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ซึ่งจากการดำเนินการ ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ นักเรียนมีความ เข้าใจและรู้ว่าการดำเนินตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือการนำเอาสิ่งที่อยู่รอบตัวมา ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อการดำรงชีพ โดยไม่ไปรบกวนธรรมชาติมากเกินไป 2) ด้านจิตใจ นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น มีความอดทนอดกลั้น ซื่อสัตย์ในการทำงาน มีความ พอประมาณและพอใจในสิ่งที่ตนมี 3) ด้านสังคม นักเรียนมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีความรักในสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เห็นคุณค่าของป่าไม้และมีจิตสำนึกอนุรักษ์พรรณไม้ 5) ด้าน เทคโนโลยี นักเรียนใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับงาน คิดประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานซึ่งจะ ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทำงาน

สหทยา พลปัตพี (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มี คุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสาร เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และใช้การวิจัย ภาคสนามเพื่อวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง ในชุมชน ซึ่งผลจากการ วิจัยเอกสารเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สหทยา พลปัตพี ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 3 คุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความพอประมาณ ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาร่างกาย แรงสมอง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ สถานภาพ ฐานะ

และข้อจำกัดของตนเอง และตัดสินใจกระทำการใดๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของตนเอง และไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน 2) ความพอประมาณกับสภาพแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาบริบทของชุมชน/สังคมที่แวดล้อม ทั้งส่วนที่เป็นข้อได้เปรียบ ข้อจำกัด ผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้น ทั้งต่อส่วนตัวและส่วนรวม และตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน / สังคม โดยไม่สร้างผลกระทบต่อส่วนรวมหรือทำให้ชุมชน/สังคมเสียประโยชน์ และ 3) การไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความต้องการน้อย ทำให้ไม่ต้องแข่งขันอย่างเอาเป็นเอาตาย เอาวัดเอาเปรียบ ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเบียดเบียนผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการมาเป็นของตนเอง โดยบุคคลที่มีความโลภน้อยจะเน้นการตัดสินใจ และการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความจะเป็นต่อการดำรงชีวิต การไม่เบียดเบียนผู้อื่น และการแบ่งปันผลประโยชน์ในลักษณะที่ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ เพื่อให้สังคมโดยรวมได้รับผลประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. มีเหตุผล ประกอบด้วย 1) การไม่ประมาท 2) การรู้ถึงสาเหตุ หมายถึง การมีความสามารถที่จะจับประเด็นปัญหา และเข้าใจถึงสาเหตุเบื้องต้นหรือที่มาของปัญหา/เรื่องราวที่เกิดขึ้นว่ามาจากสิ่งใด 3) การมีความสามารถในการพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และ 4) การคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ หมายถึง การมีความตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ว่าจะส่งผลต่อเนื่องไปอย่างไร

3. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบด้วย 1) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งแยกได้เป็นการมีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง เช่น มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้ตนเองอยู่ได้อย่างมีความสุข และการมีระบบป้องกันความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ เช่น การมีเงินออม การมีระบบประกัน การกระจายการลงทุนในแหล่งต่างๆ เป็นต้น 2) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งรวมถึง การมีครอบครัวที่ดีและการมีกัลยาณมิตรที่ดี ที่จะให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเมื่อได้รับความเดือดร้อน หรือคอยช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุง 3) การคำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น และ 4) การรู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีการเรียนรู้อยู่เสมอ จึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกที่จะเข้ามากระทบได้

นอกจากนี้ สหัททยา พลภัทพี (สหัททยา พลภัทพี, 2548) ยังได้สรุปรายละเอียดเงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 2 ประการ (สหทยา พลภัทพี, 2548) คือ

1. **การมีความรู้** ซึ่งประกอบด้วย 1) การรู้จักตนเอง หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของตนเอง ทั้งในมิติด้านกายภาพและมิติด้านจิตใจ 2) การมีความรู้ในเรื่องภายนอก ได้แก่ ความรู้เรื่องชุมชน / สังคม / ประเทศ / โลก ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ความรู้ทางวิชาการ เป็นต้น และ 3) การมีความรอบคอบในการเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งความรู้จากภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา

2. **การมีคุณธรรม** ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีศรัทธาและตั้งมั่นที่จะทำแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง 2) การมีความซื่อสัตย์ สุจริต 3) การมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำความชั่ว 4) มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 5) มีความสามัคคี ประองคอง 6) การมีความอดทน พากเพียร ที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตั้งใจไว้ให้ประสบผลสำเร็จ 7) การรู้ตนเองอยู่เสมอ หมายถึง การมีสติระลึกรู้ตนเองอยู่ทุกขณะ และ 8) ความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และความเชื่อทางพุทธศาสนาของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตวังทองหลวง ผลการวิจัยพบว่า ครูเพศหญิงมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและมีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงกว่าครูเพศชาย ครูที่มีอายุมากมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและมีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย ครูที่มีฐานะทางเศรษฐกิจเหลือใช้มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและมีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงกว่าครูที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอใช้ โดยการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครูเพศชาย ครูที่มีอายุน้อยและครูที่มีฐานะทางเศรษฐกิจทั้งเหลือใช้และพอใช้ และที่ระดับ .01 ในกลุ่มครูเพศหญิง ครูที่มีอายุมากและในกลุ่มรวม

พิมพ์ภา จันทไทย (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และ 3) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีภูมิภาคต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน จำนวน 982 คน เป็นครูที่สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 481 คน และครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 501 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติภาคบรรยาย วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง และวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งเป็นตัวแปรต้น คือ ระดับชั้นที่สอนและภูมิภาคที่ครูอาศัยอยู่ และตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู ซึ่งมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสภาวะสุขภาพมี 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านสภาวะทางจิตใจมี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพครูมี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านสภาวะทางเศรษฐกิจมี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านสภาวะทางสังคมมี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี 2 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านสื่อและเทคโนโลยีมี 3 ตัวบ่งชี้ รวมตัวบ่งชี้ที่ศึกษาทั้งสิ้น 28 ตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูมีค่าเป็นบวกและตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพครู รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านสภาวะทางจิตใจ ส่วนองค์ประกอบที่มีน้ำหนักน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ 2) คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) คุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูในแต่ละภาคอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูในภาคใต้และภาคเหนือมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าครูในภาคตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนิดา เยาดำ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบซึ่งมีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือกแบ่งเป็น 2 ฉบับ สำหรับทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร และครู และแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนนำร่องเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 54 โรงเรียน จำนวน 393 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรภายในแฝง 7 ตัวแปร คือ ตัวแปรแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน นโยบายการบริหาร ความสามารถในการ

จัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง และความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพิจารณาจากคุณลักษณะของผู้เรียน 7 ด้าน ประกอบด้วย ความพอประมาณในการคิดและการปฏิบัติ การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และการต่อยอดองค์ความรู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการพึ่งตนเอง และตัวแปรภายนอกแฝง 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของครู ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ลักษณะของผู้บริหาร การสนับสนุนจากโรงเรียน และการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ตัวแปรการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง และตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ตัวแปรลักษณะของผู้บริหาร และตัวแปรนโยบายการบริหาร โดยตัวแปรที่ให้ค่าอิทธิพลรวมสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ .175 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการนิเทศ ติดตาม ผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายการบริหาร การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง แรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน และความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 99.0, 93.8, 84.6, 83.2, 73.5, 2.2 และ 3.2 ตามลำดับ

สุทธาทิพย์ พิศลลาด (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ การขยายผลเพื่อเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน ซึ่งในขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาเครื่องมือโดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบบพหุกรณี กรณีศึกษาโรงเรียนแกนนำการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคอย่างละ 1 โรงเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เอกสาร สำหรับในขั้นตอนที่สองเป็นการสำรวจโดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกลุ่ม

ตัวอย่างคือครูในโรงเรียนแกนนำการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 192 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัด ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเข้าใจ ครูมีความเข้าใจด้านความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและเงื่อนไข ความรู้มีความเข้าใจในระดับสูง ครูมีความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมระดับสูง สำหรับในด้านการปฏิบัติ ครูมีการปฏิบัติด้านการได้รับความรู้ โดยสร้างความตระหนักและเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนในด้านการขยายผลเพื่อเผยแพร่ผู้นั้นอยู่ในระดับพอใช้ มีเพียงด้านความสัมพันธ์กับผู้เรียนที่มีการปฏิบัติอยู่ระดับดี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสร้างแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างกรอบความคิด โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ คือ

1) นักวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือผู้มีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) บุคลากรในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ซึ่งมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะตั้งแต่ชำนาญการพิเศษ และมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ หรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในภาพกว้าง ๆ ประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้

3. นำตัวบ่งชี้ที่ได้ทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ไปสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาคัดเลือกความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และข้อคำถาม

(ดังตารางที่ 2.3) ซึ่งปรากฏว่ามีตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาทั้งสิ้นครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้

4. ผู้วิจัยนำคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุง ทำให้ตัวบ่งชี้ลดลงจาก 12 ตัวบ่งชี้ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 9 ตัวบ่งชี้

5. พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้น ขอเสนอรายละเอียดในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1) จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งรายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ได้นำเสนอในตอนต้นที่ 1 ถึงตอนที่ 7 ของบทที่ 2 สำหรับรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ได้นำเสนอในภาคผนวก ค

2) ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ในภาพกว้าง ๆ ประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ได้องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้ตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู
ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. การมีความรู้สำหรับวิชาชีพครู 2. การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	6. การมีความพอดีด้านจิตใจ 7. การมีความพอดีด้านสังคม 8. การมีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 9. การมีความพอดีด้านเทคโนโลยี 10.การมีความพอดีด้านเศรษฐกิจ 11.การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 12.การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

3) ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่ได้ทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ไปสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาคัดเลือกความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และข้อคำถาม ซึ่งผลการพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้และข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคือ ตัวบ่งชี้ทุกตัวต้องมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) มากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20% ($C.V. \leq 20\%$) (รัชดาภรณ์ สุราเลิศ, 2545) รายละเอียดในการคัดเลือกตัวบ่งชี้แสดงไว้ในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู	\bar{X}	S.D	C.V. %
ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ความรู้สำหรับวิชาชีพครู	5.00	0.00	0.00
	2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	0.00	0.00
ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3. การจัดการกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	0.00	0.00
	4. การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	0.00	0.00
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.48	9.32
	6. การมีความพอดีด้านจิตใจ	5.00	0.00	0.00
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	7. การมีความพอดีด้านสังคม	5.00	0.00	0.00
	8. การมีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5.00	0.00	0.00
	9. การมีความพอดีด้านเทคโนโลยี	5.00	0.00	0.00

ตารางที่ 2.4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของ
ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จาก
ผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู	\bar{X}	S.D	C.V. %
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	10.การมีความพอดีด้านเศรษฐกิจ	4.80	0.48	9.32
	11.การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	5.00	0.00	0.00
	12.การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม	5.00	0.00	0.00

จากตารางที่ 2.4 ผลจากการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ได้องค์ประกอบ 3 ด้าน และมีตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้ แต่ในด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะให้จัดกลุ่มตัวบ่งชี้ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในขั้นแก้ไขปรับปรุงซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 2.5

4) ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุง โดยจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใหม่ ดังนี้ การมีความพอดีด้านเทคโนโลยี และการมีความพอดีด้านเศรษฐกิจ จัดรวมอยู่ในตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัตถุ ตัวบ่งชี้การมีความพอดีด้านจิตใจ การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความพอดีด้านสังคม และการมีคุณธรรม จริยธรรม จัดรวมอยู่ในตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านสังคม ส่วนตัวบ่งชี้การมีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงไว้ตามเดิมแต่ปรับชื่อเป็นความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพิ่มตัวบ่งชี้ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 ตัวบ่งชี้ คือ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม ซึ่งจากการแก้ไขปรับปรุงดังกล่าวข้างต้นทำให้มีตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด 9 ตัวบ่งชี้ (ดังตารางที่ 2.5) ดังนี้ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดกลุ่มตัวบ่งชี้ใหม่จากเดิมซึ่งมี 7 ตัวบ่งชี้ จัดกลุ่มตัวบ่งชี้ใหม่เหลือตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ และเพิ่มตัวบ่งชี้จำนวน 1 ตัว ได้แก่ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม

ตารางที่ 2.5 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

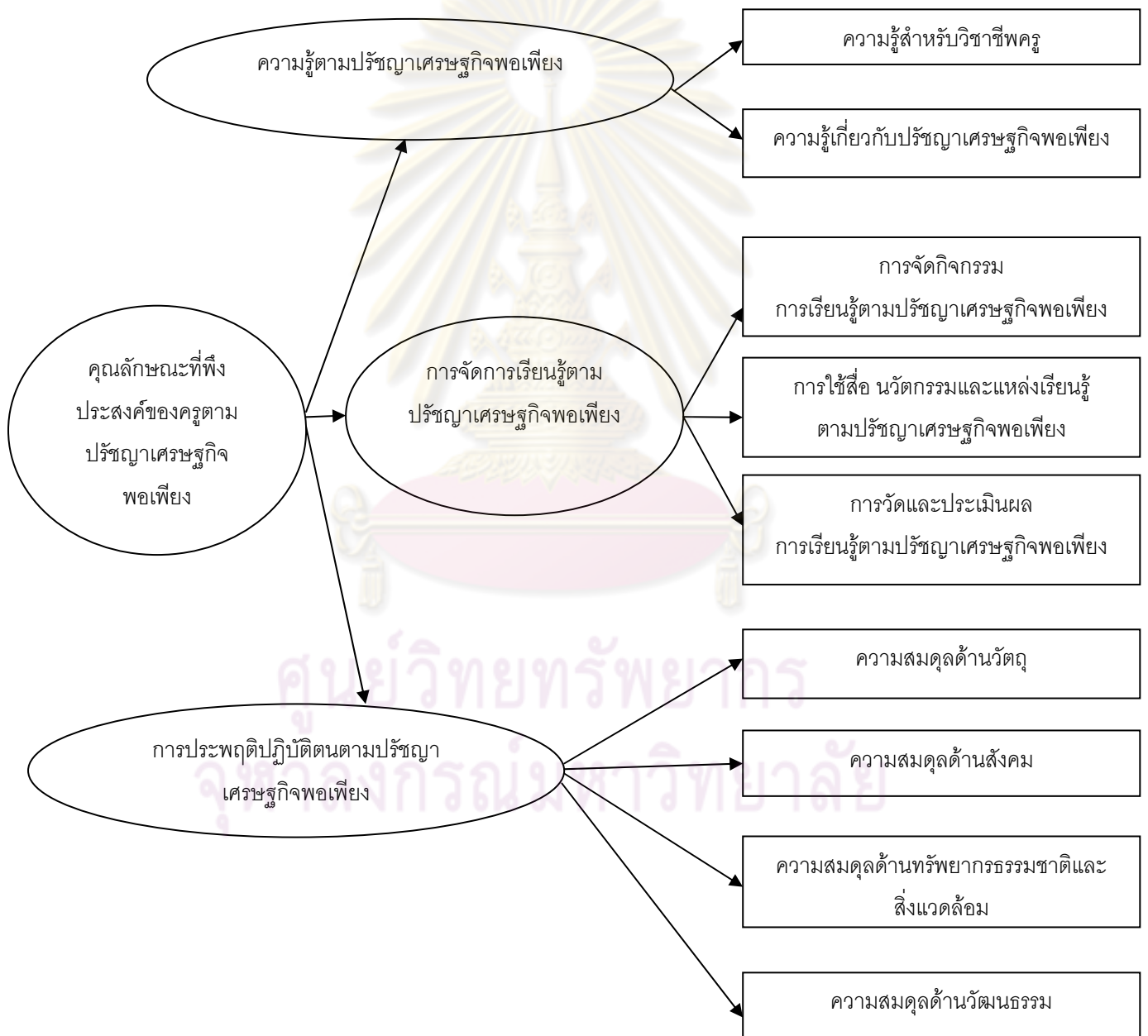
องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู
ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ความรู้สำหรับวิชาที่พครู 2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	6. ความสมดุลด้านวัตถุ 7. ความสมดุลด้านสังคม 8. ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 9. ความสมดุลด้านวัฒนธรรม***

หมายเหตุ *** หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเบื้องต้นไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

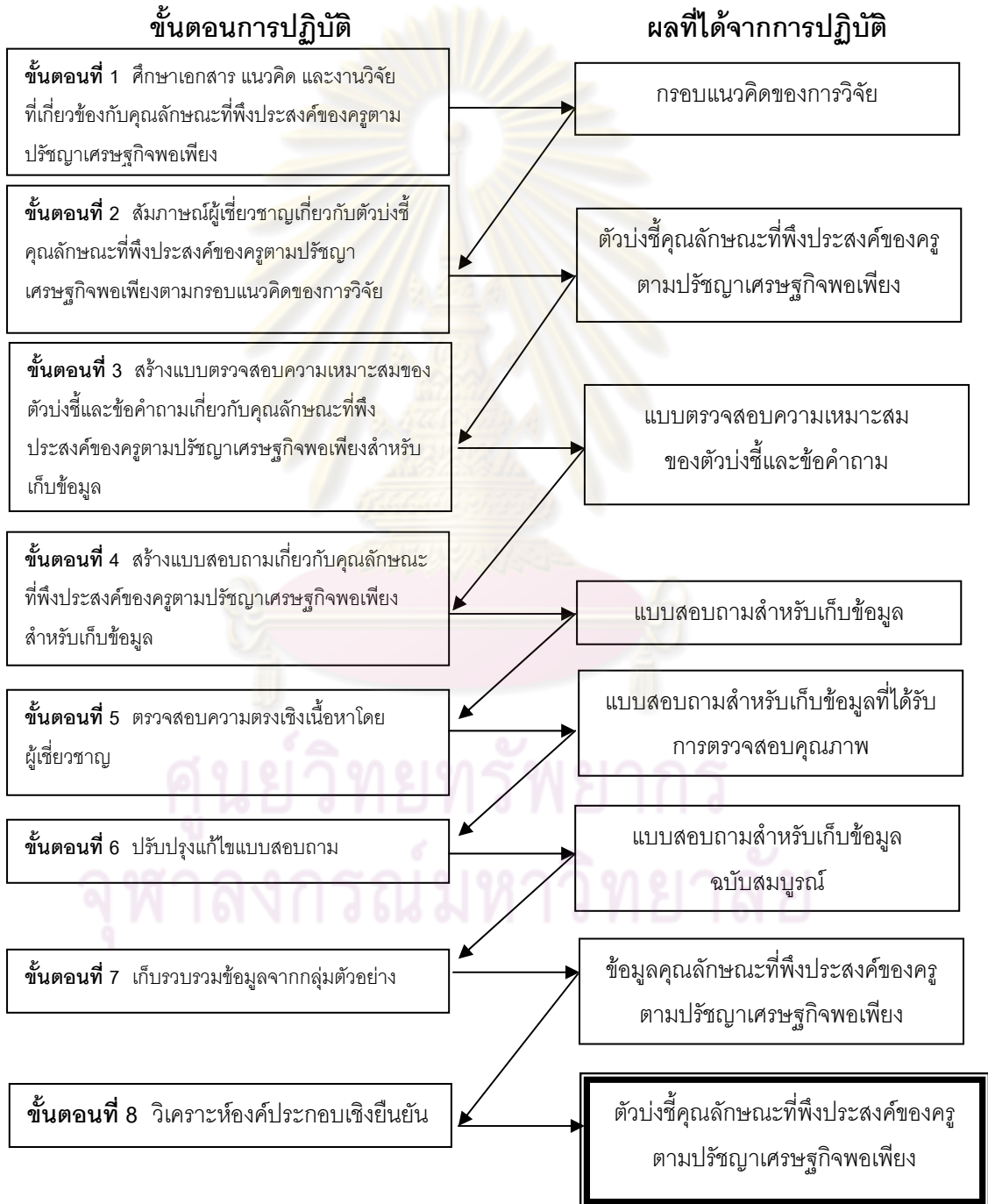

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังแสดงไว้ในภาพที่ 3.1 ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2550 และ ปี พ.ศ. 2552

1. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงเป็นการวิเคราะห์หองศ์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเหมาะสม Saris, W.E. และ Stronkhorst, L.H. (1984: 213–214 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) กำหนดว่าควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 100 หน่วย นอกจากนี้ Lindeman, Merenda และ Gold (1983: 63) Weiss (1972 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 9 ตัวแปร เมื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วจะมีกลุ่มตัวอย่าง 180 หน่วย แต่เนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในการวิจัย โดยเฉลี่ยมีค่าประมาณร้อยละ 80 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 อ้างถึงใน ภาวิณี บุญเสริม 2546) ซึ่งจากการคำนวณจะต้องเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 225 หน่วย แต่เพื่อป้องกันการขาดหายของข้อมูลผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 260 หน่วย โดยเก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจังหวัดจากภูมิภาคในประเทศไทยทั้งหมด 4 ภาค คือ 1) ภาคเหนือ 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก และ 4) ภาคใต้ มาภาคละ 5 จังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มโรงเรียนมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากในแต่ละจังหวัด ได้โรงเรียนรวมทั้งหมด 20 โรงเรียน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายชื่อจังหวัดและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ทำการสุ่มตัวอย่าง

ภาค	จังหวัด	โรงเรียนตัวอย่าง
เหนือ	แม่ฮ่องสอน	ขุนยวมวิทยา
	นครสวรรค์	บ้านหนองไผ่
	กำแพงเพชร	วังชมวิทยา
	เชียงราย	พานพิทยาคม
	ลำปาง	แม่พริกวิทยา
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด	โพนทองวิทยายน
	ขอนแก่น	ขอนแก่นวิทยายน
	นครราชสีมา	วัดจันทนาราม
	มหาสารคาม	ดงใหญ่พิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก
	อุบลราชธานี	น้ำยืนวิทยา
ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก	ราชบุรี	วัดดอนแจ่ง(ไสวราษฎร์วิทยาคาร)
	นนทบุรี	รัตนานิเบศร์
	ระยอง	ข้าซ้อพิทยาคม
	ปทุมธานี	สุนทรโรเมตตาประชาสรรค์
	สมุทรปราการ	วัดสวนส้ม(สุขประชาอนุกุล)
ภาคใต้	ตรัง	ห้วยยอด
	นครศรีธรรมราช	บ้านขนหาด
	พัทลุง	วชิรธรรมสถิต
	สงขลา	บ้านโคกค่าย
	ชุมพร	บ้านทรายขาว

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มครูในแต่ละโรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากตามขนาด
ของโรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 260 คน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนครูตัวอย่างในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครูตัวอย่าง
เหนือ	แม่ฮ่องสอน	ขุนยวมวิทยา	15
	นครสวรรค์	บ้านหนองไผ่	10
	กำแพงเพชร	วังแฉมวิทยา	15
	เชียงราย	พานพิทยาคม	15
	ลำปาง	แม่พริกวิทยา	15
ตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด	โพนทองวิทยายน	15
	ขอนแก่น	ขอนแก่นวิทยายน	15
	นครราชสีมา	วัดจันทนาราม	10
	มหาสารคาม	ดงใหญ่พิทยาคม	15
		รัชมังคลาภิเษก	
	อุบลราชธานี	น้ำยืนวิทยา	15
ภาคกลาง	ราชบุรี	วัดดอนแจ่ง (ไสว	10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ราชบุรีวิทยาคาร)	
และภาคตะวันตก	นนทบุรี	รัตนานธิเบศร์	15
	ระยอง	ข้าส้อพิทยาคม	15
	ปทุมธานี	สุนทรโรเมตตาประชา	10
		สวรรค์	
	สมุทรปราการ	วัดสวนส้ม(สุขประชา	10
		นุกูล)	
ภาคใต้	ตรัง	ห้วยยอด	15
	นครศรีธรรมราช	บ้านหนองหาด	10
	พัทลุง	วชิรธรรมสถิต	15
	สงขลา	บ้านโคกค้าย	10
	ชุมพร	บ้านทรายขาว	10
รวม			260

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญและเครื่องมือสำหรับครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **เครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ

1.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เรียงข้อความก่อนหลังตามลำดับ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องพิจารณาในองค์ประกอบใดบ้าง และมีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร

1.2 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. **เครื่องมือสำหรับครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง** คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ เป็นการตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ได้แก่ สังกัด เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม

ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยแต่ละระดับ มีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเป็นจริงมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเป็นจริงมาก
3	หมายถึง	มีความเป็นจริงปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเป็นจริงน้อย
1	หมายถึง	มีความเป็นจริงน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นช่วงคะแนน 5 ช่วง โดยแต่ละช่วงคะแนน มีความหมาย ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมที่จะใช้กับบริบทของครู ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา โดยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

1) นักวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือผู้มีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) บุคลากรในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ซึ่งมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาสรุปเป็นตัวบ่งชี้พร้อมสร้างข้อคำถามแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และข้อคำถาม โดยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 นำตัวบ่งชี้ที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาในเรื่องความครอบคลุมของคำถาม และความชัดเจนของภาษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) เป็นผู้บริหารหรือบุคลากรในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง โดยมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีผลงานที่เกี่ยวข้องกับการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 2) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางการศึกษา และ 3) นักวิชาการ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยใช้ดัชนี IOC ในการให้คะแนน คือ 1 , 0 ,-1 โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1	หมายถึง	ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยาม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยาม
-1	หมายถึง	ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยาม

เกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 (ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2544) จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนี IOC ดังแสดงตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อรายการ	ค่าดัชนี IOC
ความรู้สำหรับวิชาชีพครู	
1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับภาษาสำหรับใช้ในการสื่อสาร	1.00
2. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	1.00
3. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับสร้างสื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน	1.00
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา หรือความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน	1.00
5. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ หรือความสนใจของผู้เรียน	1.00
6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครูในการดูแล/ช่วยเหลือ สนับสนุน/ส่งเสริมผู้เรียน	1.00
7. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนตามสภาพจริง สำหรับใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน	1.00
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน	1.00
9. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาอย่างถูกต้อง สำหรับใช้วิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน	1.00
10. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	1.00
11. ท่านมีความรู้รอบตัวที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้เรียนนอกเหนือจากวิชาที่สอน	
ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
12. ท่านสามารถอธิบายความหมายของความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้ถูกต้อง	1.00
13. สามารถอธิบายองค์ประกอบของเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมได้อย่างถูกต้อง	0.80

**ตารางที่ 3.3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)**

ข้อรายการ	ค่าดัชนี IOC
14. ท่านสามารถบอกถึงประโยชน์/ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้อย่างถูกต้อง	1.00
15. ท่านสามารถแนะนำวิธีประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง	1.00
16. ท่านสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองได้	0.80
17. ท่านสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของครอบครัวของท่านได้	0.80
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
18. ท่านสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน	1.00
19. ท่านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน	0.80
20. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน	1.00
21. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการสอดแทรก/บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง	1.00
22. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน	1.00
23. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมเวลา หรือสถานที่ในการทำกิจกรรม	1.00
การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
24. ท่านสามารถผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนขึ้นใช้เอง โดยยึดหลักความประหยัด คุ่มค่า และเพียงพอต่อความต้องการใช้	1.00
25. ท่านเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1.00
26. ท่านเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระ/กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้	1.00
27. ท่านพิจารณาใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ตามความจำเป็นในการใช้	0.80
28. เมื่อท่านไม่สามารถผลิต/จัดหาสื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ได้ทันตามความต้องการใช้ท่านสามารถประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แทนได้อย่างเหมาะสม	0.80
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
29. ท่านเลือกใช้เครื่องมือ/วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระ/กิจกรรมการเรียนรู้	1.00
30. ท่านเลือกใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดและความคุ้มค่าในการนำไปใช้	1.00

**ตารางที่ 3.3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)**

ข้อรายการ	ค่าดัชนี IOC
31. ท่านมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	1.00
32. ท่านสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน	1.00
33. ท่านสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลง	1.00
34. ท่านรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน	1.00
ความสมดุลด้านวัตถุ	
35. ท่านพิจารณาใช้วัสดุ สิ่งของ หรือทรัพยากร ตามความจำเป็นในการใช้	0.80
36. ท่านใช้วัสดุ สิ่งของ หรือทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	1.00
37. ท่านนำวัสดุ สิ่งของที่ยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ เช่น ถูพลาสติก ฯลฯ มาใช้ใหม่ เพื่อความประหยัดและลดปริมาณขยะ	1.00
38. เมื่อมีวัสดุ สิ่งของชำรุดเสียหายพอจะซ่อมแซมได้ ท่านจะนำมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	1.00
39. ท่านมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายเงิน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ	1.00
40. ท่านใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่เกินกว่ารายได้ที่ได้รับหรือเกินฐานะ	1.00
41. ท่านมีการออมเงินไว้ใช้เมื่อยามฉุกเฉิน	1.00
42. ท่านมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยี	1.00
43. ท่านสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน ประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	1.00
44. ท่านสามารถพัฒนาเทคโนโลยีจากมีปัญหาของตัวเอง หรือจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.80
45. ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อจะได้สามารถใช้เทคโนโลยีสำหรับพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	1.00
ความสมดุลด้านสังคม	
46. ท่านมีความเอื้ออาทร ประนีประนอม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	1.00
47. ท่านให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	1.00
48. ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	1.00
49. ท่านให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม	1.00
31. ท่านมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	1.00

**ตารางที่ 3.3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)**

ข้อรายการ	ค่าดัชนี IOC
50. ท่านปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขและประสบความสำเร็จ	1.00
51. ท่านยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ	1.00
52. ท่านไม่คิดหลอกลวงหรือคดโกงผู้อื่น	1.00
53. ท่านมีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ	1.00
54. ท่านปฏิบัติงานและหน้าที่อย่างแข็งขันไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและอุปสรรค	1.00
55. ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด	1.00
56. ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์และทันเวลา	1.00
57. ท่านแสดงกิริยาท่าทางที่สุภาพอ่อนโยน และเป็นมิตรกับผู้อื่น	1.00
58. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งเสพติด และหลีกเลี่ยงอบายมุข	1.00
59. ท่านปฏิบัติตนกับผู้อื่นด้วยความยุติธรรมเพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ	0.80
60. ท่านใช้ความรู้ ความสามารถของท่านในการพัฒนาสถานศึกษา ชุมชนหรือสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าด้วยจิตอาสา	1.00
61. ท่านเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์และความรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	1.00
62. ท่านตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.00
63. ท่านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสำหรับใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	0.80
64. เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคท่านสามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาอย่างรอบคอบและทันท่วงที	1.00
ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
65. ท่านมีการวางแผนการใช้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างรอบคอบเพื่อไม่ก่อให้เกิดการเสียสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.00
66. ท่านใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิด ประโยชน์สูงสุด	1.00
67. ท่านประหยัดพลังงานอยู่เสมอ เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟเมื่อไม่ได้ใช้ หรือเปิดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้มีพลังงานใช้ในอนาคต	1.00
68. ท่านให้การสนับสนุน รณรงค์ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มั่งคั่งและพอใช้อย่างยั่งยืน	1.00
ความสมดุลด้านวัฒนธรรม	
69. ท่านเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย	1.00
70. ท่านประพฤติปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทย	1.00
71. ท่านให้การสนับสนุน และร่วมรณรงค์ในการสืบสาน วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ ความเป็นไทย	1.00
72. ท่านให้การสนับสนุน และร่วมรณรงค์ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ ความเป็นไทย	1.00

จากตารางที่ 3.3 พบว่าผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งศิริชัย กาญจนวาสี (2541) กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า .50 ($IOC > .50$) จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ดังนั้นจากค่าดัชนี IOC ดังกล่าว แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความตรงเชิงเนื้อหาและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ (ดังแสดงในภาคผนวก ข) โครงสร้างและจำนวนข้อคำถามได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างและจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ข้อคำถามข้อที่	จำนวนข้อ
ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ความรู้สำหรับวิชาชีพครู	1 – 11	11
	2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	12 – 18	7
การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	19 – 24	6
	2. การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	25 – 29	5
	3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	30 – 35	6
การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ความสมดุลด้านวัตถุ	36 – 46	11
	2. ความสมดุลด้านสังคม	47 – 64	18
	3. ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	65 – 68	4
	4. ความสมดุลด้านวัฒนธรรม	69 – 72	4

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำผลที่ได้มา

วิเคราะห์หาความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบและค่าความเที่ยงของทั้งฉบับ ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ค่าความเที่ยง
ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		0.8860
	1. ความรู้สำหรับวิชาชีพครู	0.8842
	2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.8464
การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		0.9534
	1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.8751
	2. การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.9098
	3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.8696
การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		0.9608
	1. ความสมดุลด้านวัตถุ	0.9316
	2. การมีความสมดุลด้านสังคม	0.9488
	3. ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.9029
	4. ความสมดุลด้านวัฒนธรรม	0.9119
	รวมทั้งฉบับ	0.9741

จากตารางที่ 3.5 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่าตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8464 ถึง 0.9316 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.9741 จากเกณฑ์การพิจารณาความเที่ยงที่เหมาะสมควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) แสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูงซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 8 นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ (by mailling method)

2. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย พร้อมส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยแนบซองเปล่าที่เจ้าหน้าที่ส่งมาให้ผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มตัวอย่างในการส่งแบบสอบถามกลับคืน

3. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จทุกโรงเรียนแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปลงรหัสเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดผลการตอบแบบสอบถาม ดังแสดงตามตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง

ภาค	จำนวน แบบสอบถามที่ส่ง	อัตราการตอบกลับ	
		จำนวน	ร้อยละ
1. เหนือ	70	36	51.43
2. ตะวันออกเฉียงเหนือ	70	66	94.29
3. ภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก	60	54	90.00
4. ใต้	60	38	63.33
รวมทั้งหมด	260	194	74.62

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์

พิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวบ่งชี้แต่ละตัว ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20%

2. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งทำการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

4. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secound Order Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

คุรุณวิทย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างสำหรับพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติทดสอบ Bartlett's Test เพื่อตรวจสอบดูว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

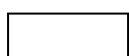
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวกและมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

Mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
max	หมายถึง	ค่าสูงสุด (maximum)
min	หมายถึง	ค่าต่ำสุด (minimum)
sk	หมายถึง	ค่าความเบ้ (skewness)
ku	หมายถึง	ค่าความโด่ง (kurtosis)
C.V.	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
Beta	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน
b	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากคะแนนดิบ
df	หมายถึง	องศาแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย (coefficient of determination)
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (adjusted goodness of fit index)
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (root mean squared residual)
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

สัญลักษณ์ในโมเดล

 หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้

 หมายถึง ตัวแปรแฝง

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรแฝง

SUFEC	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
KNOW	หมายถึง	องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ACTI	หมายถึง	องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
PROG	หมายถึง	องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรสังเกตได้

KTP	หมายถึง	ความรู้สำหรับวิชาชีพครู
KSE	หมายถึง	ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ACT	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
MUR	หมายถึง	การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ASL	หมายถึง	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
PMB	หมายถึง	ความสมดุลด้านวัตถุ
PSB	หมายถึง	ความสมดุลด้านสังคม
PREB	หมายถึง	ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
PCB	หมายถึง	ความสมดุลด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในส่วนนี้ออกเป็น 2 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำเสนอไว้ในหัวข้อที่ 1.1 และ 1.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	29.90
หญิง	136	70.10
รวม	194	100
2. อายุ		
20 – 30 ปี	33	17.00
31 – 40 ปี	62	32.00
41 – 50 ปี	48	24.70
51 – 60 ปี	50	25.80
60 ปี ขึ้นไป	1	00.50
รวม	194	100
3. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1.00
ปริญญาตรี	169	87.10
ปริญญาโท	22	11.30
ปริญญาเอก	-	-
อื่นๆ	1	0.50
รวม	194	100
4. ระดับชั้นที่สอน		
ก่อนประถมศึกษา	4	2.10
ประถมศึกษา	30	15.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	75	38.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย	37	19.10
มากกว่า 1 ระดับชั้น	48	24.70
รวม	194	100

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 5 ปี	37	19.10
5 – 10 ปี	33	17.00
11 – 15 ปี	23	11.90
15 – 20 ปี	21	10.80
21 – 25 ปี	18	9.30
มากกว่า 25 ปี	62	32.00
รวม	194	100
6. ภูมิภาค		
ภาคเหนือ	36	18.60
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	66	34.00
ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก	54	27.80
ภาคใต้	38	19.60
รวม	194	100

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน (ร้อยละ 70.10) และเพศชาย จำนวน 58 คน (ร้อยละ 29.90) โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 62 คน (ร้อยละ 32.00) รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 25.80) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยที่สุด มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.50) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 169 คน (ร้อยละ 87.10) รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 22 คน (ร้อยละ 11.30)

เมื่อพิจารณาจากระดับชั้นเรียนที่สอนที่สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงชั้นเดียว มีจำนวนสูงสุด 75 คน (ร้อยละ 38.70) รองลงมาคือมีการสอนมากกว่า 1 ระดับชั้น จำนวน 48 คน (ร้อยละ 24.70) และ กลุ่มตัวอย่างสอนในระดับชั้นก่อนประถมศึกษา มีจำนวนน้อยที่สุด 4 คน (ร้อยละ 2.10) ส่วนในด้านประสบการณ์การสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอน มากกว่า 25 ปี จำนวน 62 คน

(ร้อยละ 32.0) รองลงมา มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 37 คน (ร้อยละ 19.10) และกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การสอน จำนวนน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 21 - 25 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 9.30) ในส่วนของข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ภูมิภาค พบว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกลับสูงสุด จำนวน 66 ฉบับ (ร้อยละ 34.00) รองลงมาคือโรงเรียนในภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก จำนวน 54 ฉบับ (ร้อยละ 27.80) ส่วนโรงเรียนในภาคใต้ และภาคเหนือ มีจำนวนผู้ให้ข้อมูล 38 และ 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 19.60 และ 18.60 ตามลำดับ

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 20 - 60 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 25 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อดูคุณลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	S.D.	Sk	Ku	C.V.%
1. องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
1. ความรู้สำหรับวิชาชีพครู	3.96	.47	-.04	-.45	11.87
2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.20	.56	-.24	-.81	13.33
2. องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
3. การจัดการกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	.53	-.15	-.22	13.05
4. การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.96	.53	.05	.03	13.38
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.99	.54	-.10	-.40	13.53
3. องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6. ความสมดุลด้านวัตถุ	4.13	.46	-.21	-.22	11.14

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	S.D.	Sk	Ku	C.V.%
3. องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
7. ความสมดุลด้านสังคม	4.45	.47	-.82	-.11	10.56
8. ความสมดุลด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.41	.53	-.60	-.35	12.02
9. ความสมดุลด้านวัฒนธรรม	4.56	.53	-.79	-.54	11.62

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ความเบ้ (Sk) และความโด่ง (Ku) โดยแยกวิเคราะห์ผลในแต่ละตัวแปรดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 แสดงว่า ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีค่าสูงสุดเท่ากับ .56 และ 13.33 รองลงมาคือความรู้สำหรับวิชาชีพครู มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) เท่ากับ .47 และ 11.87 ซึ่งพบว่าตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 2 ตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า โดยภาพรวมครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง มีความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวมีค่าความเบ้ต่ำเข้าใกล้ศูนย์ มีค่าพิสัยความเบ้ อยู่ระหว่าง -.04 ถึง -.24 แสดงว่าตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 2 ตัว มีการแจกแจงของข้อมูลใกล้เคียงกับโค้งปกติ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ส่วนใหญ่ได้คะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง ตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวมีค่าเป็นลบทั้งหมด มีค่าระหว่าง -.45 ถึง -.81 แสดงว่าลักษณะการแจกแจงข้อมูลตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW) ทั้ง 2 ตัว มีลักษณะแบนกว่าโค้งปกติ ข้อมูลมีการกระจายมาก แสดงว่า ครูมีความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันมาก

องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และ 3.96 ตามลำดับ แสดงว่า ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างมีการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าสูงสุดเท่ากับ .54 และ 13.53 รองลงมาคือการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ .53 และ 13.38 น้อยที่สุด คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ .53 และ 13.05 ซึ่งพบว่า ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACTI) ทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่า โดยภาพรวมครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุก ตัวมีค่าความเบ้ต่ำเข้าใกล้ศูนย์ มีค่าพิสัยความเบ้อยู่ระหว่าง -.05 ถึง -.15 แสดงว่า ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกตัว มีการแจกแจงของข้อมูลใกล้เคียงกับโค้งปกติ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ส่วนใหญ่ได้คะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีค่าระหว่าง -.22 ถึง .03 แสดงว่า ลักษณะการแจกแจงข้อมูลตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกตัว มีลักษณะแบนกว่าโค้งปกติ ข้อมูลมีการกระจายมาก แสดงว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันมาก

องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ความสมดุลด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.56 รองลงมาคือ ความสมดุลด้านสังคม และความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.41 ตามลำดับ ส่วนความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.13 แสดงว่า ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างมีการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย(C.V.) พบว่า ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สูงสุดเท่ากันและค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย(C.V.)ใกล้เคียงกัน คือ .53 และ 12.02 และ 11.62 ตามลำดับ รองลงมาคือความสมดุลด้านสังคม มีค่าเท่ากับ .47 และ 10.56 น้อยที่สุด คือ ความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าเท่ากับ .46 และ 11.04 ซึ่งพบว่า ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่า โดยภาพรวมครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง การประพฤติปฏิบัติตนตาม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าความเบ้ต่ำเข้าใกล้ศูนย์มีค่าพิสัยความเบ้อยู่ระหว่าง -0.21 ถึง -0.82 แสดงว่าตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกตัว มีการแจกแจงของข้อมูลใกล้เคียงกับโค้งปกติ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง ส่วนใหญ่ได้คะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีค่าระหว่าง -0.11 ถึง -0.54 แสดงว่าลักษณะการแจกแจงข้อมูลตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกตัว มีลักษณะแบนกว่าโค้งปกติ ข้อมูลมีการกระจายมาก แสดงว่า ครูประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันมาก

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัฒนธรรมสูงสุด องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ของตัวชี้วัด พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย และการแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะแบนกว่าโค้งปกติ ยกเว้นตัวบ่งชี้การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเบ้และความโด่งเป็นบวก แสดงว่าครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในส่วนนี้ออกเป็น 2 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำเสนอไว้ในหัวข้อที่ 2.1 และ 2.2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	KTP	KSE	ACT	MUR	ASL	PMB	PSB	PREB	PCB
1. KTP	1.000								
2. KSE	0.489 ^{***}	1.000							
3. ACT	0.487 ^{***}	0.438 ^{***}	1.000						
4. MUR	0.574 ^{***}	0.340 ^{***}	0.465 ^{***}	1.000					
5. ASL	0.673 ^{***}	0.500 ^{***}	0.534 ^{***}	0.651 ^{***}	1.000				
6. PMB	0.280 ^{***}	0.347 ^{***}	0.263 ^{***}	0.375 ^{***}	0.340 ^{***}	1.000			
7. PSB	0.404 ^{***}	0.336 ^{***}	0.339 ^{***}	0.377 ^{***}	0.404 ^{***}	0.312 ^{***}	1.000		
8. PREB	0.337 ^{***}	0.321 ^{***}	0.349 ^{***}	0.366 ^{***}	0.452 ^{***}	0.346 ^{***}	0.583 ^{***}	1.000	
9. PCB	0.292 ^{***}	0.319 ^{***}	0.322 ^{***}	0.376 ^{***}	0.392 ^{***}	0.320 ^{***}	0.558 ^{***}	0.772 ^{***}	1.000
Mean	3.963	4.225	4.089	3.963	3.994	4.185	4.534	4.407	4.555
S.D.	0.475	0.689	0.698	0.525	0.536	0.701	0.685	0.527	0.532

Bartlett's Test of Sphericity = 1194.999 df = 36 p = .000
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .905

หมายเหตุ: ***p < .001

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญสำคัญที่ระดับ .001 มีพิสัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .263 ถึง .772 ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB) กับตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB) มีค่าเท่ากับ .772 รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP) กับ ตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) และตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) กับตัวบ่งชี้การใช้สื่อ

นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR) มีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .673 และ .651 ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT) กับตัวบ่งชี้ ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB) มีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .263

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP) กับตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE) ในองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .489

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACTI) คู่ตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) กับตัวบ่งชี้การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด เท่ากับ .651 รองลงมาคือ คู่ตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) กับ ตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .534

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PROG) คู่ตัวบ่งชี้การมีความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB) กับ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด เท่ากับ .772 รองลงมาคือ คู่ตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) กับ ตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .534 ส่วนคู่ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ คู่ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านสังคม (PSB) กับตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .312

เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1194.999 ($p=.000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีไกเซอร์ - ไมเยอร์ - ออลคิน (kaiser-meyer-olkin measure of sampling adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.905 แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .263 ถึง .772 ลักษณะเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2.2 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดในแต่ละโมเดลย่อย และเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบย่อยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 9 ตัวบ่งชี้ โดยผู้วิจัยจัดตัวบ่งชี้เข้าวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎี 3 โมเดลย่อย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 2 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP) และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE) ผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 2 ตัวแปรของตัวแปรแฝงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวม 2 ค่า พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .489 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ทางบวกขนาดปานกลาง ค่า Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 52.350$ $df = 1$ $P = .000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = .500 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีปานกลางพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้โดยแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	KTP	KSE
ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP)	1.000	
ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE)	.489**	1.000
M	3.963	4.224
SD	.475	.688
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .500		
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 52.350 $df = 1$ $p = .000$		

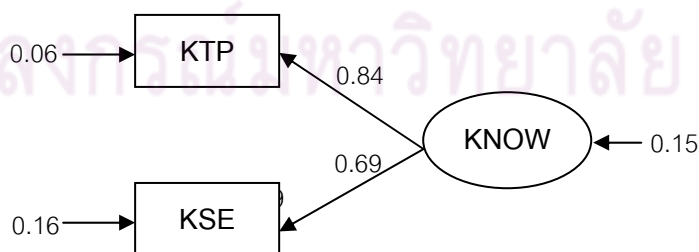
* $p < .05$ ** $p < .01$

จากตารางที่ 4.5 และภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโมเดลการวัดองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจากค่า $\chi^2 = .75$ $df = 1$ $P = .40$ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .00 แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .84 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 71 รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ .69 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW) ร้อยละ 47 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²	สปส. คะแนนองค์ประกอบ
	b	Beta	SE	t		
ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP)	1.00	0.84	-	-	.71	.56
ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE)	0.97	0.69	-	-	.47	.21

$\chi^2 = .75$ $df = 1$ $p = .40$ $GFI = 1.00$ $AGFI = .99$ $RMR = .02$

Chi-square = 0.75, df = 1, P - value = .38731, RMSEA = 0.000

ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างสเกลองค์ประกอบตัวแปรแฝงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเป็นตัวแปรสังเกตได้โดยใช้คะแนนองค์ประกอบ (factor score) สามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = .56 (ความรู้สำหรับวิชาชีพครู) + .21 (ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

2.2.2 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 3 ตัวแปร ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปรของตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ค่า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .465 ถึง .651 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ทางบวกขนาดปานกลางถึงมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่า Bartlett's Test of Sphericity chi-square = 175.805 df = 3 P = .000 ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = .677 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้โดยแสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	ACT	MUR	ASL
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT)	1.000		
การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR)	.465**	1.000	
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL)	.534**	.651**	1.000
M	4.089	3.963	3.994
SD	.697	.525	.535

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .677
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 175.805 df = 3 p = .000

* p < 0.05 ** p < .01

จากตารางที่ 4.7 และภาพที่ 4.2 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า มีค่าเป็นบวกทั้งหมดมีขนาดตั้งแต่ .75 ถึง .87 และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .87 และมีความแปรผันร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 76 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ น้อยที่สุด คือการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84 และ .75 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 71 และ 56 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

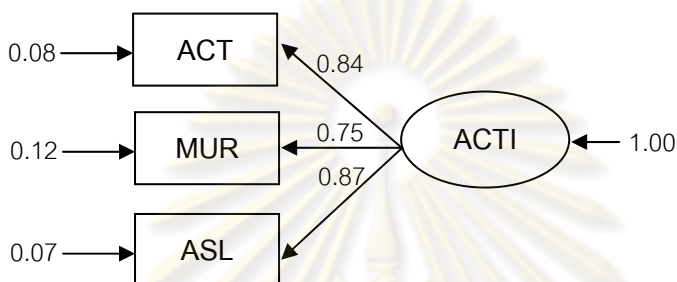
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²	สปส. คะแนนองค์ประกอบ
	b	B	SE	t		
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT)	.44	.84	-	-	.71	.70
การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR)	.38	.75	.03	11.01**	.56	.41

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²	สปส. คะแนนองค์ประกอบ
	b	Beta	SE	t		
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL)	.46	.87	.04	12.15**	.76	.89

$\chi^2 = .06$ df = 1 p = .81 GFI = 1.00 AGFI = 1.00 RMR = .004

Chi-square = 0.06, df = 1, P - value = .80884, RMSEA = 0.000

ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างสเกลองค์ประกอบตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเป็นตัวแปรสังเกตได้โดยใช้คะแนนองค์ประกอบ (factor score) สามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\text{การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง} = .70 (\text{การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง}) + .41 (\text{การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง}) + .89 (\text{การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง})$$

2.2.3 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม ผลการ

ตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 4 ตัวแปรรวม 6 ค่า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ .312 ถึง .772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าตั้งแต่น้อยจนถึงมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับความสมดุลด้านวัฒนธรรม รองลงมาคือ ความสมดุลด้านสังคมกับความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยสุด คือ ความสมดุลด้านวัตถุกับความสมดุลด้านสังคม มีค่า Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 2126.956$ $df = 21$ $P = .000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .753 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	PMB	PSB	PREB	PCB
ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB)	1.000			
ความสมดุลด้านสังคม (PSB)	.312**	1.000		
ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB)	.346**	.583**	1.000	
ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB)	.320**	.558**	.772**	1.000
M	4.18	4.53	4.41	4.56
SD	0.70	0.68	0.53	0.53

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .753
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 2126.956 $df = 21$ $p = .000$

* $p < 0.05$ ** $p < .01$

จากตารางที่ 4.9 และภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโมเดลการวัดองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า $\chi^2 = 3.46$ $df = 2$ $P = .18$ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .96 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ย

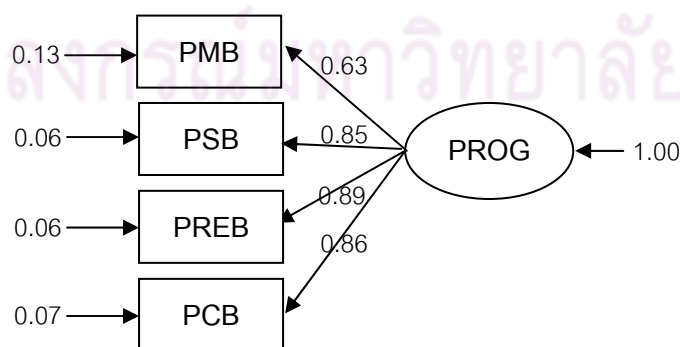
ของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .003 แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณา ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมด 4 ค่า มีค่าเป็นบวกทุกค่า และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด มีขนาดตั้งแต่ .63 ถึง .89 ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การมีความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ .89 รองลงมา คือ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม และ ความสมดุลด้านสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .86 และ .85 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 79, 74 และ 73 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด คือ ความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .63 และมีความแปรผันร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 40 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้ เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²	สปส. คะแนนองค์ประกอบ
	b	Beta	SE	t		
ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB)	.29	.63	.03	9.46**	.40	.21
ความสมดุลด้านสังคม (PSB)	.40	.85	.03	14.35**	.73	.61
ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (PREB)	.47	.89	.03	15.27**	.79	.74
ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB)	.46	.86	.03	14.43**	.74	.56

$\chi^2 = 3.46$ df = 2 p = .18 GFI = .99 AGFI = .96 RMR = .003

Chi-square = 3.46, df = 2, P - value = .17751, RMSEA = 0.061

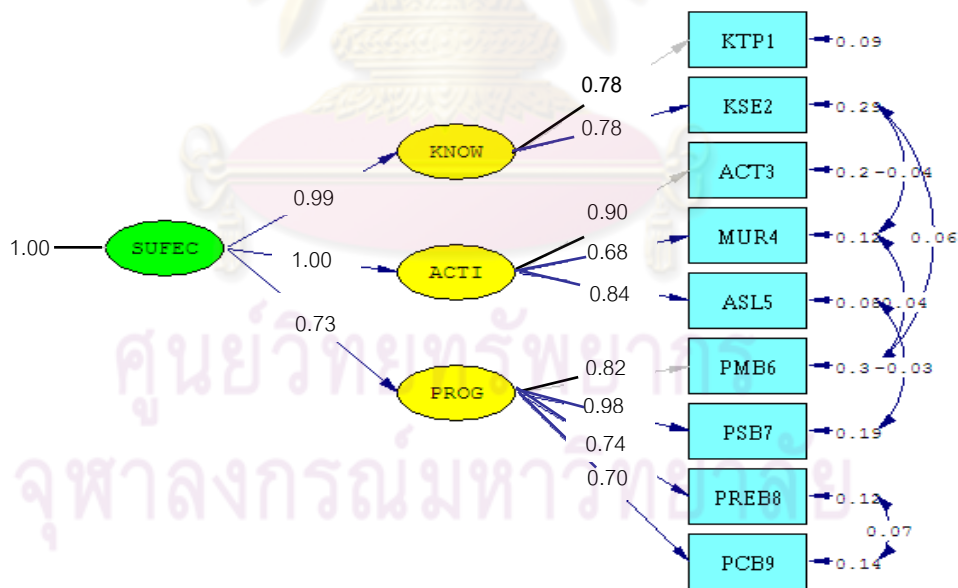
ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างสเกลองค์ประกอบตัวแปรแฝงด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากตัวแปร 4 ตัว ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม เพื่อสร้างเป็นตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้คะแนนองค์ประกอบ (factor score) สามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\text{การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง} = .21(\text{ความสมดุลด้านวัตถุ}) + .61(\text{ความสมดุลด้านสังคม}) + .74(\text{ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม}) + .56(\text{ความสมดุลด้านวัฒนธรรม})$$

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

สำหรับโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 9 ตัว โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังแสดงที่ตาราง 4.10 และภาพที่ 4.4

Chi-square = 12.95, df = 19, P - value = 0.84096, RMSEA = 0.000

ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	Beta	t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่หนึ่ง					
องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW)					
1. ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP)	0.38**	0.78	-	0.62	0.52
2. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE)	0.43**(0.05)	0.78	8.21	0.37	0.26
องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACTI)					
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT)	0.44**	0.90	-	0.40	0.17
4. การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR)	0.38**(0.05)	0.68	8.47	0.55	0.42
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL)	0.45**(0.05)	0.84	9.36	0.73	0.65
องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PROG)					
6. ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB)	0.33**	0.82	-	0.21	0.17
7. ความสมดุลด้านสังคม (PSB)	0.55*(0.10)	0.98	5.57	0.59	0.61
8. ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB)	0.41*(0.07)	0.74	5.56	0.56	0.49
9. ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB)	0.39*(0.07)	0.70	5.40	0.49	0.28
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง					
ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW)	0.94(0.90)	0.99	10.7	0.91	
ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACTI)	0.98 [~] (0.12)	1.00	8.87	0.93	
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PROG)	0.66 [~] (0.13)	0.73	5.09	0.47	
Chi - square = 12.95 df = 19 p = .84 GFI = .99 AGFI = .97 RMR = .01					

จากตารางที่ 4.10 และภาพที่ 4.4 เมื่อตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 12.95 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .84 ที่องศาอิสระเท่ากับ 19 (df = 19) นั่นคือค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .97 ซึ่งเข้าใกล้ 1 รวมทั้งค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .01 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ .68 ถึง .98 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .98 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 59 รองลงมา คือตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 40 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .68 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 55

สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านและมีขนาดปานกลางถึงสูง ตั้งแต่ .73 ถึง 1.00 แสดงว่า องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยองค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.99 และ 0.73 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประมาณร้อยละ 93 , 91 และ 47 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งและองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ได้สเกลองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KNOW) ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACTI) และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PROG) โดยใช้ตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT) การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB) การมีความสมดุลด้านสังคม(PSB) ความสมดุลด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB) และ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB) ซึ่งเขียนอยู่ในรูปสมการได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{FUSEC} = & .52^{**}(\text{KTP}) + .26^{**}(\text{KSE}) + .17^{**}(\text{ACT}) + .42^{**}(\text{MUR}) + .65^{**}(\text{ASL}) \\ & + .17^{**}(\text{PMB}) + .61^{**}(\text{PSB}) + .49^{**}(\text{PREB}) + .28^{**}(\text{PCB}) \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2550 และ ปี พ.ศ. 2552 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยสุ่มจังหวัดจากภูมิภาคในประเทศไทยทั้งหมด 4 ภาค คือ 1) ภาคเหนือ 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก และ 4) ภาคใต้ มาภาคละ 5 จังหวัด และสุ่มโรงเรียนมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน จากนั้นสุ่มตัวอย่างครูตามขนาดของโรงเรียนจำนวน 260 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 9 ตัว จากตัวแปรแฝงองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ **ตอนที่ 1** ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์การสอน และภูมิภาคของโรงเรียน **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน **ตอนที่ 1** วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1.1) การวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาพอเพียง

แบบอย่าง เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 1.2) วิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งใช้ค่าสถิติพื้นฐาน **ตอนที่ 2** ตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 2.1) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.2) ตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **ตอนที่ 3** ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยในเบื้องต้น โดยผู้วิจัยได้นำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ จากนั้นจึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ได้องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีความรู้สำหรับวิชาชีพครู และการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความพอดีด้านจิตใจ การมีความพอดีด้านสังคม การมีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีความพอดีด้านเทคโนโลยี การมีความพอดีด้านเศรษฐกิจ การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้เชี่ยวชาญ และการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา 3 ด้าน 9 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 70.10 โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 31 – 40 ปีมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10

เมื่อพิจารณาจากระดับชั้นเรียนที่สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงชั้นเดียว มีจำนวนสูงสุด 75 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 ส่วนในด้านประสบการณ์การสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอน มากกว่า 25 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ในส่วนของข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ภูมิภาค พบว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกลับสูงสุด จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 34.00

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 20 - 60 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 25 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ตัว พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96 – 4.56 ซึ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ความสมดุลด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความสมดุลด้านสังคม และความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 มีพิสัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .263 ถึง .772 ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัฒนธรรม มีค่าเท่ากับ .772 รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู กับ ตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับ ตัวบ่งชี้การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .673 และ .651 ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ตัวบ่งชี้การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .263

เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1194.999 ($p=.000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน(kaiser-meyer-olkin measure of sampling adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.905 แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบได้

3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

3.2.1 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 2 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครูและความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 2 ตัวแปรของตัวแปรแฝงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวม 2 ค่า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .489 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ทางบวกขนาดปานกลาง ค่า Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 52.350$ $df = 1$ $P = .000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = .500

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตามโมเดลการวัดองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจากค่า $\chi^2 = .75$ $df = 1$ $P = .40$ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ มีค่าเท่ากับ .00 แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .84 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 71 รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ .69 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 47 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.2 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 3 ตัวแปร ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปรของตัวแปรแฝงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 ค่า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .465 ถึง .651 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ทางบวกขนาดปานกลางถึงมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่า Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2 = 175.805$ $df = 3$ $P = .000$ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = .677

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโมเดลการวัดองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า $\chi^2 = .06$ $df = 1$ $P = .81$ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนี วัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .004 แสดงว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า มีค่าเป็นบวกทั้งหมดมีขนาดตั้งแต่ .75 ถึง .87 และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่า

น้ำหนักองค์ประกอบ .87 และมีความแปรผันร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 76 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ น้อยที่สุด คือการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84 และ .75 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 71 และ 56 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3 โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรแฝงด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยครั้งนี้ วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้รวม 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม ผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 4 ตัวแปรรวม 6 ค่า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ .312 ถึง .772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าตั้งแต่ น้อยจนถึงมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ความสมดุลด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับความสมดุลด้านวัฒนธรรม รองลงมาคือ ความสมดุลด้านสังคมกับความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยสุด คือ ความสมดุลด้านวัตถุกับความสมดุลด้านสังคม มีค่า Bartlett's Test of Sphericity chi-square = 289.798 df = 6 P = .000 ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .734

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโมเดลการวัดองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า chi-square = 3.46 df = 2 P = .18 ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .96 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .003 แสดงว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมด 4 ค่า มีค่าเป็นบวกทุกค่า และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด มีขนาดตั้งแต่ .63 ถึง .89 ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบ เท่ากับ .89 รองลงมา คือ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม และความสมดุลด้านสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .86 และ .85 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 79, 74 และ 73 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด คือ ความสมดุลด้านวัตถุ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ .63 และมีความแปรผันร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 40 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบร่วมด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ผลการตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 12.95 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .84 ที่องศาอิสระเท่ากับ 19 (df = 19) นั่นคือค่าไค-สแควร์ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .97 ซึ่งเข้าใกล้ 1 รวมทั้งค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .01 ซึ่งมีค่าน้อยมากเข้าใกล้ศูนย์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ .68 ถึง .98 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้ความสมดุลด้านสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .98 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 59 รองลงมา คือตัวบ่งชี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 40 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .68 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร้อยละ 55

สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง และด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เป็นบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทุกด้านและมีขนาดปานกลางถึงสูง ตั้งแต่ 0.73 ถึง 1.00 แสดงว่า องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 ด้านนี้เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา คือ ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการประพฤติ ปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยองค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าว มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 1.00, 0.99 และ 0.73 ตามลำดับ และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ประมาณร้อยละ 93 , 91 และ 47 ตามลำดับ

การสร้างสเกลองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ใช้ตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู (KTP) ความรู้เกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KSE) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ACT) การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (MUR) การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ASL) ความสมดุลด้านวัตถุ (PMB) ความสมดุลด้านสังคม (PSB) ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (PREB) และ ความสมดุลด้านวัฒนธรรม (PCB) ซึ่งเขียนอยู่ในรูปสมการได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{FUSEC} = & .52^{**}(\text{KTP}) + .26^{**}(\text{KSE}) + .17^{**}(\text{ACT}) + .42^{**}(\text{MUR}) + .65^{**}(\text{ASL}) \\ & + .17^{**}(\text{PMB}) + .61^{**}(\text{PSB}) + .49^{**}(\text{PREB}) + .28^{**}(\text{PCB}) \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วพบว่าสอดคล้องกับ กรอบแนวคิดในการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวยังมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในงานวิจัยนี้ ได้ยึด ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นหลัก และใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้ากับเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งอาจทำให้ตัวบ่งชี้ในงานวิจัยมีความสมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ครู แต่อาจไม่ครอบคลุมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเป็นบุคลากร ทางการศึกษาซึ่งมีเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษากำหนดไว้ชัดเจน ดังนั้นครูจึงควร มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพเป็นหลัก โดยในการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทาง

การศึกษานั้น ครูต้องใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน และเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยัน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัว ได้แก่ ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยตัวแปรมีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดเท่ากัน

ข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความรู้สำหรับวิชาชีพครู และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เท่ากัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูที่ดีที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องมีทั้งความรู้อย่างลึกซึ้งในวิชาชีพครู และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544) ที่กล่าวว่า ลักษณะของครูไทยที่พึงประสงค์จะต้องมีความรู้ที่ดี และสอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรวุธ (2549 อ้างถึงใน ธนิตา Yeada, 2551) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการศึกษานั้น ต้องเริ่มที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น จึงต้องส่งเสริม ให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครู และตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากัน

3. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดและประเมินผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

ข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากที่สุดที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ขั้นตอนสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ คือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Pressey และคณะ (1959) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝน การเรียนรู้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมจากประสบการณ์ที่แต่ละคนได้รับมา ทำให้บุคคลพยายามปรับพฤติกรรมเพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ส่งผลทำให้ครูสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความถนัด ความสนใจ ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548) ซึ่งการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพนั้น ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ตัวบ่งชี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด

4. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ได้แก่ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านสังคม ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความสมดุลด้านสังคม รองลงมา คือ ความสมดุลด้านวัตถุ ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

ข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความสมดุลด้านสังคม สามารถบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูจะต้องประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่าย

ทั้งผู้บริหาร เพื่อนครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น ครูจึงต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความเอื้ออาทร ประนีประนอม มีความสามัคคี คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะทางด้านสังคมของครู ซึ่งได้จำแนกความสัมพันธ์ของครูกับบุคคลอื่น ๆ ไว้ดังนี้ 1) ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับศิษย์ 2) ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครู 3) ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และ 4) ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไปในชุมชนและท้องถิ่น (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิกา จันทไทย (2550) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบด้านสภาวะทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่วัดคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู และสอดคล้องกับ Michael, H. (2006) ซึ่งพบว่า การมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมที่ดีจะต้องมีความสัมพันธ์ทางสังคมและคนที่อยู่ในสังคม

5. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง โมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเป็นบวก ขนาดปานกลางถึงสูง โดยองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถือว่ามีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับน้ำหนักองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นว่ามีความใกล้เคียงกันมากแทบจะนับได้ว่ามีความสำคัญเท่ากัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก หน้าที่และความรับผิดชอบของครู คือ การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น การที่นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเต็มศักยภาพ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ นั้น ครูผู้สอนจะต้องมีการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูมีบทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ ซึ่งบทบาทที่สำคัญคือ 1) เตรียมการสอน ที่มีการวิเคราะห์ให้ผู้เรียน วิเคราะห์หลักสูตร เตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้ และ 2) จัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธาทิพย์ พิศฉลาด (2551) พบว่า ครูมีความเข้าใจความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับองค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หน้าที่หลักของครู คือ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกคือ ครูต้องมีความรู้และการจัดการเรียนรู้

ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อครุมีความรู้และมีการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ ส่วนการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครุ นั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่จะตระหนัก เห็นความสำคัญ และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อตัวครุผู้ประพฤติปฏิบัติ แต่ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรวารุช (2550) ที่กล่าวไว้ว่า การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นต้องใช้เวลาในการปรับพฤติกรรม จนสามารถก่อให้เกิดวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ ครุต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตนเองอย่างแท้จริง จนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้การจัดการจัดการเรียนรู้อตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด แสดงว่า การจัดการเรียนรู้อตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะประสบความสำเร็จ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อได้อย่างเต็มศักยภาพนั้น ต้องมาจากการที่ครุมีการจัดการจัดการเรียนรู้อตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นหน่วยงานในระดับนโยบายควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครุมีการจัดการจัดการเรียนรู้อตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวางแผนการจัดการเรียนรู้อ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้อโดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน กิจกรรมการเรียนรู้อมีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน เวลาหรือสถานที่ในการทำกิจกรรม และมีการสอดแทรก/บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อสู่การปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โดยผู้บริหารสามารถจัดกิจกรรมนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการจัดการเรียนรู้อตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร

2. ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวบ่งชี้ความรู้สำหรับวิชาชีพครุ และตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดเท่ากัน ดังนั้น

หน่วยงานในระดับนโยบายควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในวิชาชีพครู โดยการ จัดกิจกรรม โครงการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสาร เทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษา การสร้างสื่อ นวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยา สำหรับครู การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา และ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องทั้งไปในทิศทางเดียวกัน โดยการ จัดกิจกรรม โครงการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและยั่งยืน สามารถนำความรู้สำหรับวิชาชีพครู และ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและขยายผลลงสู่ผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีด้วบ่งชี้ความ สมดุลด้านสังคม มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานในระดับนโยบาย ควรส่งเสริม ให้ครูมีคุณลักษณะด้านสังคมเป็นลำดับแรก โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการทำงานเป็นทีม เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสนับสนุนให้ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของทางราชการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษา ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ รวมทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครองหรือนักเรียน เพื่อการ ตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลที่มาจากสังกัดต่างกันหรือผู้ให้ข้อมูลต่างกลุ่มกัน

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่า สถานศึกษาที่มีครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีปัจจัยอะไรบ้างเป็นตัวกระตุ้น/ส่งเสริมให้ครูมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม

3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในส่วนตัวของครูเท่านั้น ยังมีได้ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการที่ครูมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่าครูที่มี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูงจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงหรือไม่ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่าครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกันจะมีการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนแตกต่างกันหรือไม่

5. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา การวิจัยครั้งต่อไปควรนำกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไข 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีความครอบคลุมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา ไตรรุ่ง. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *การศึกษาวันนี้รายสัปดาห์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 315.*
- ไกรนิช ศิริพล. (2531). *ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร: สามัญนิติบุคคล นิยมวิทยา (แผนกการพิมพ์).*
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สกายบุ๊กส์ จำกัด.*
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มปท.*
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2550). *ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493 – 2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.*
- คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงาน. (2548). *ครูกับปัญหาหนี้สิน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.itie.org/eqi/modules.php?name=Journal&file=display&jid=1081> [22 เมษายน 2553]*
- คณะรัฐมนตรี. (2549). *โครงการปีแห่งการส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมไทย พ.ศ. 2549. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ryt9.com/s/cabt/64769> [21 เมษายน 2553]*
- คุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.*
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริญานุช พิบูลสรวุฑ. (2552). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.*
- จุฬาลักษณ์ ชันธุบุตร. (2544). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์*

- ปริญญาamahบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี. (2543). การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
 ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 ทิศนา แคมณี. (2546). กิจกรรมปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: เมธีพิบล
 จำกัด.
- ต้นหยง วิทยานนท์. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทครูและนักเรียนในการเรียนการสอนโดย
 ใช้การวิจัยเป็นฐานในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาamahบัณฑิต
 ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิดา ยอดดำ. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจ
 พอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาamahบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและ
 จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2542). ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์ (1996).
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2545). ความเป็นครูไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ก.
 พลพิมพ์ (1996).
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม.
 กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนัก. (2545). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของครู
 ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.
 กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนัก. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมิน
 คุณภาพการบริหารและจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- ปริญานุษ พิบูลสุวรรณุ. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.
 กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจาก
 พระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (เอกสารประกอบการอบรมสัมมนา).
 พัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ, สำนัก. (2550). การขับเคลื่อนปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- พิมพ์ิกา จันทไทย. (2550). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรภาวี บุญเพลิง. (2550). การพัฒนาตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิณี บุญเสริม. (2546). การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- รัชดาภรณ์ สุราเลิศ. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวงะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2540). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู : การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเทพ ไททยาวิโรจน์. (2548). แก้ปัญหาหนี้สินครู เกาไม่ถูกที่คั้น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2005q3/article2005july29p6.htm> [21 เมษายน 2553]
- วัชรินทร์ ดีทรง. (2538). การศึกษาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. (2553). กระทรวงวัฒนธรรม จับมือ เอเอฟเอส ประเทศไทยลงนามความร่วมมือด้านวัฒนธรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mculture.go.th/detail_page.php?sub_id=1467 [20 เมษายน 2553]

- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2549). การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อทางพุทธ-ศาสนาของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตวังทองหลาง. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 28 ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2544). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ศึกษานิพนธ์ กระจ่าง, สำนักงานปลัด. (2550). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. (อัดสำเนา).
- ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. (2541). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศรษฐภรณ์ นน่อคำ. (2548). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสองภาษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2524). ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2541). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สมพร เทพสิทธิ์. (2546). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2537). การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน. การวิจัยการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- สหทยา พลปัทพี. (2548). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2541). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.

มติชน: 6.

สุทธาทิพย์ พิศฉลาด. (2551). การศึกษาความเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำ

ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและ

จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร อมรพันธุ์. (2531). ความเป็นครู. มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา

คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:

โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

Johnstone, J., N. (1981). *Indicator of Education System*. London: UNESCO.

Michael, H. (2006). *Affect, meaning and Quality of life*. [Online]. Available from:

<http://www.eric.ed.gov> [2010, April 21]

Piboolsaravut, P. (2004). *Sufficiency Economy*. ASEAN Economic Bulletin: 127 – 134.

Pressey, et al. (1959). *Learning Theory*. [Online]. Available from: <http://www>.

[geocities.com/jatuponlimtakul/jitavitaya.htm](http://www.geocities.com/jatuponlimtakul/jitavitaya.htm) [2010, April 20]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์

1. ดร.ปริยานุช พิบูลสรารุธ	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
2. นางกัญพิมา เชื้อมจิต	ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย
จ.เพชรบุรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา ศรีสัตย์วาจา	อาจารย์พิเศษคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นายมานิช หวังตระกูล	รองผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ
5. นายประทีป เมืองงาม	ครู คศ.3 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย
จ.เพชรบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการคัดเลือกตัวบ่งชี้

1. ดร.ปริญานุช พิบูลสรวุธ	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
2. นางวิภา ประภาศรี	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 2
3. นายประทีป เมืองงาม	ครู คศ.3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย
จ.เพชรบุรี
4. นางประพิศ หนูอักษร	ครู คศ.3 โรงเรียนสนามบิน
5. นางอรชร จันทร์ฟ่อง	ครู โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์
6. นายดำรงค์ อาษาศรี	ครู คศ.3 โรงเรียนบ้านกุดเซียงหมี่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.ปริญานัฐ พิบูลสงวาท	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
3. นางกัญพิมา เชื้อมจิต	ผู้อำนวยการโรงเรียน คศ.4 โรงเรียนจุฬาภรณ-
ราชวิทยาลัย เพชรบุรี
4. นางกรรณิการ์ มาบุญมี	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลจามเทวี
5. นายพีรพัฒน์ วัชรินทรางกูร	ผู้อำนวยการโรงเรียน คศ.4 โรงเรียน
กาญจนานิษเกษวิทยาลัย เพชรบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และข้อคำถาม

เรียน ท่านผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบบสอบถามนี้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) องค์ประกอบด้านการการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีความรู้สำหรับวิชาชีพครู และการมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีความพอดีด้านจิตใจ การมีความพอดีด้านสังคม การมีความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีความพอดีด้านเทคโนโลยี การมีความพอดีด้านเศรษฐกิจ การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

3. โปรดพิจารณาว่าตัวบ่งชี้และข้อคำถามแต่ละข้อ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดที่จะนำมาวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในการตอบแต่ละช่อง เป็นดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่าตัวบ่งชี้/ข้อคำถามมีความเหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
---	---------	--

4	หมายถึง	เห็นด้วย ว่าตัวบ่งชี้/ข้อคำถามมีความเหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ ว่าตัวบ่งชี้/ข้อคำถามมีความเหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย ว่าตัวบ่งชี้/ข้อคำถามมีความเหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่าตัวบ่งชี้/ข้อคำถามมีความเหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อท่านพิจารณาตัวบ่งชี้และข้อคำถามแล้วพบว่าตัวบ่งชี้หรือข้อคำถามไม่เหมาะสมในการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาเขียนข้อเสนอแนะนั้นลงในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับแก้ต่อไป และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาววรรณวิสา กิจสนิท

ผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้/ข้อคำถาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1. ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนในการใช้พัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความต้องการ ความสนใจ หรือความถนัดของผู้เรียน และเป็นความรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง คือ ครูสามารถอธิบาย แนะนำหรือบอกถึงความหมาย ความสำคัญ หลักคิด และหลักปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนได้นำไปใช้ประพฤติปฏิบัติได้จริง ในชีวิตประจำวัน และสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเอง ครอบครัวนักเรียน หรือผู้อื่นได้	1.1 การมีความรู้สำหรับวิชาชีพครู						1.1.1 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับภาษาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นอย่างดีสำหรับการพัฒนาผู้เรียน					
							1.1.2 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดีสำหรับพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา หรือความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน					
							1.1.3 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดีในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ หรือความสนใจของผู้เรียน					
							1.1.4 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครูเป็นอย่างดีในการดูแล/ช่วยเหลือ สนับสนุน/ส่งเสริมผู้เรียน					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1. ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ) หากต้องการเพิ่มเติมความหมาย หรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (โปรดระบุ)	1.1 การมีความรู้สำหรับวิชาชีพครู (ต่อ)						1.1.5 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นอย่างดีสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน					
							1.1.6 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน					
							1.1.7 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาอย่างถูกต้อง สำหรับใช้วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
							1.1.8 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี					
							1.1.9 ท่านมีความรู้รอบตัวที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้เรียน นอกเหนือจากวิชาที่สอน					
	1.2 การมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1.2.1 ท่านสามารถอธิบายความหมายของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้ ถูกต้อง										

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
1. ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	1.2 การมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)						1.2.2 สามารถอธิบายองค์ประกอบของเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมได้อย่างถูกต้อง					
							1.2.3 ท่านสามารถบอกถึงประโยชน์/ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้อย่างถูกต้อง					
							1.2.4 ท่านสามารถแนะนำวิธีประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียนนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง					
							1.2.5 ท่านสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองได้					
							1.2.6 ท่านสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของครอบครัวของท่านได้					
							1.2.7 ท่านสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของนักเรียนหรือผู้อื่นได้					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม					
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	
2. การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจหรือศักยภาพของผู้เรียน มีการสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน มีการสอดแทรก/บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และกิจกรรมมีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน เวลา หรือสถานที่ในการทำกิจกรรม การใช้สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพจริงของผู้เรียน ความจำเป็น ความประหยัด ความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						2.1.1 ท่านสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน						
							2.1.2 ท่านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน						
							2.1.3 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม						
							2.1.4 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการสอดแทรก/บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
							2.1.5 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นตามศักยภาพของผู้เรียน เวลา หรือสถานที่ในการทำกิจกรรม						
	2.2 การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						2.2.1 ท่านสามารถผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนขึ้นใช้เอง โดยยึดหลักความประหยัด คุ้มค่า และเพียงพอต่อความต้องการใช้						

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
2. การจัดการเรียนรู้ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ) หากต้องการเพิ่มเติมความหมาย หรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (โปรดระบุ)	2.2 การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่ง เรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง (ต่อ)						2.2.2 ท่านพิจารณาใช้สื่อ นวัตกรรม และ แหล่งเรียนรู้ ตามความจำเป็น เหมาะสม กับศักยภาพผู้เรียนและสอดคล้องกับสาระ/ กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการ จัดการเรียนรู้					
							2.2.3 เมื่อท่านไม่สามารถผลิตหรือจัดหา สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ได้ทันตาม ความต้องการใช้ท่านสามารถประยุกต์ใช้ สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แทน ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสาระ/ กิจกรรมการเรียนรู้					
	2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจ						2.3.1 ท่านเลือกใช้เครื่องมือ/วิธีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระ/กิจกรรม การเรียนรู้ ประหยัด และคุ้มค่าในการ นำไปใช้วัดผลและประเมินผล 2.3.2 ท่านมีการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามสภาพจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
2. การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจ						2.3.3 ท่านสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน หรือเหมาะสมสภาพการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลง					
							2.3.4 ท่านรายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การเป็นผู้มีความพอดี 5 ด้าน ได้แก่ ความพอดีด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีและด้านเศรษฐกิจ รวมถึง การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐาน ในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ เพื่อความก้าวหน้าอย่างสมดุล และ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ	3.1 การเป็นผู้มีความพอดีด้านจิตใจ						3.1.1 ท่านยินดี และพอใจในสิ่งที่ท่านมี ไม่ใฝ่อยากได้ของที่ไม่ใช่ของท่าน					
							3.1.2 ท่านมีความเอื้ออาทร ประนีประนอม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
	3.2 การเป็นผู้มีความพอดีด้านสังคม						3.2.1 ท่านให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์					
							3.2.2 ท่านให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชน					
							3.2.3 ท่านปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความสามัคคี ปราศจากการเบียดเบียน การเอาวัดเอาเปรียบหรือการมุ่งทำลายกัน					
							3.2.4 ท่านใช้ความรู้ ความสามารถของท่านในการพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน หรือสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ) หากต้องการเพิ่มเติมความหมายหรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (โปรดระบุ) 	3.3 การเป็นผู้มีความพอดีด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						3.3.1 ท่านมีการวางแผนการใช้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการเสียสมดุล ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
							3.3.2 ท่านใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
							3.3.3 ท่านให้การสนับสนุน หนุนแรงค์ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มี อยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน					
		3.4 การเป็นผู้มีความพอดีด้าน เทคโนโลยี						3.4.1 ท่านมีการพิจารณาถึงความ จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสำหรับ ปรับปรุง / พัฒนางาน				
							3.4.2 ท่านสามารถเลือกใช้เทคโนโลยี ให้เหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการใช้งาน ประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพจน์ปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	3.4 การเป็นผู้มีความพอดิด้านเทคโนโลยี (ต่อ)						3.4.3 ท่านสามารถพัฒนาเทคโนโลยีจากมีปัญญาของตัวเอง หรือจากภูมิปัญญาท้องถิ่น					
							3.4.4 ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีอยู่เสมอเพื่อจะได้สามารถใช้เทคโนโลยีสำหรับพัฒนาตนเอง ผู้เรียน สถานศึกษา หรือชุมชน ให้มีความเจริญก้าวหน้า					
	3.5 การเป็นผู้มีความพอดิด้านเศรษฐกิจ						3.5.1 ท่านมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายเงิน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ					
							3.5.2 ท่านใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด คุ่มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และไม่เกินกว่ารายได้ที่ได้รับหรือเกินฐานะ					
							3.5.3 ท่านมีการออมเงินไว้ใช้เมื่อยามฉุกเฉิน					
	3.6 การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						3.6.1 ท่านเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์และความรู้อยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	3.6 การปฏิบัติงานวิชาชีพโดยยึด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)						3.6.2 ท่านตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน เป็นสำคัญ					
							3.6.3 ท่านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นปัจจุบันสำหรับการพัฒนา ตนเอง ผู้เรียน และสถานศึกษา					
	3.7 การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม						3.7.1 ท่านเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา และยินดีเมื่อผู้อื่นประสบ ความสำเร็จ - เมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ท่านรู้สึกสงสารและอยากให้ความ ช่วยเหลือ					
							- ท่านมีความปรารถนาให้ผู้อื่น มีความสุข และประสบความสำเร็จ					
							- ท่านรู้สึกยินดีเมื่อผู้อื่นประสบ ความสำเร็จ					
						3.7.2 ท่านเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม - ท่านไม่นิ่งดูดายที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ตามกำลัง ความสามารถ						

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	3.7 การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม (ต่อ)						- ท่านบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของ ให้กับสาธารณกุศลตามกำลังทรัพย์ ที่ท่านมี และไม่ทำให้ท่านเดือดร้อน					
							- ท่านเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเสมอ					
							3.7.3 ท่านเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต - ท่านไม่คิดหลอกลวงหรือคดโกงผู้อื่น					
							- ท่านมีความจริงใจต่อผู้อื่นเสมอ					
							3.7.4 ท่านเป็นผู้มีความขยัน หมั่นเพียร มีความมานะอดทน ในการปฏิบัติงาน - ท่านอุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่าง เต็มที่					
							- ท่านมีความกระตือรือร้นในการ ทำงานอย่างเต็มความสามารถ					
						- ท่านปฏิบัติงานและหน้าตัวอย่างแข็ง ขัน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและ อุปสรรค						

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	3.7 การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม (ต่อ)						3.7.5 ท่านเป็นผู้มีวินัย และความ รับผิดชอบ					
							- ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของทาง ราชการอย่างเคร่งครัด					
							- ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ ไม่ทิ้งช่วง กลางคืน					
							- ท่านพยายามปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ ทันเวลา					
							3.7.6 ท่านเป็นผู้มีความเป็น ประชาธิปไตย มีความยุติธรรม ไม่เอียงเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด					
							- ท่านเอาใจใส่และปฏิบัติตนต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้อื่นอย่างเสมอภาค ไม่ลำเอียง					
							- ท่านยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อโต้แย้งของผู้อื่นเสมอ					

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคำถาม	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
3. การประพฤติปฏิบัติตน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)	3.7 การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม (ต่อ)						3.7.7 ท่านเป็นผู้มีความสุภาพอ่อนโยน					
							- ท่านพูดคุยกับผู้อื่นด้วยถ้อยคำ ที่สุภาพ ไม่พูดเสียดสี ดุถูก เหยียดหยาม					
							- ท่านไม่แสดงกิริยา ท่าทาง ดุถูก เหยียดหยามผู้อื่น					
							3.7.8 ท่านเป็นผู้มีสติ และปัญญา สามารถแก้ไขปัญหา หรือสถานการณ์ ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม					
							- เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคท่าน สามารถใช้สติ ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่าง ทันที่					
							- เมื่อท่านพบสถานการณ์ฉุกเฉิน ท่านจะตั้งสติก่อนจะตัดสินใจกระทำกร สิ่งใด					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

*****ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง*****

เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เรียน คุณครูที่เคารพทุกท่าน

ด้วยดิฉัน นางสาววรรณวิสา กิจสนิท นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งในขณะนี้อยู่ในระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

คำตอบของท่านมีความสำคัญและมีคุณค่าสำหรับงานวิจัยนี้อย่างยิ่ง ผู้ตอบจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆ จากการตอบคำถามในครั้งนี้ทั้งสิ้น ดังนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มา ณ โอกาสนี้ และขอความกรุณาตอบแบบสอบถามโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และส่งกลับภายในเดือนมีนาคม 2553

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาววรรณวิสา กิจสนิท

ผู้วิจัย

คำชี้แจง เครื่องมือวิจัยชุดนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบได้ด้วยข้อคำถามจำนวน 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อมูลหรือเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....เขต.....
2. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
3. อายุ อายุ..... ปี (ถ้าเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
 3. ปริญญาโท 4. ปริญญาเอก
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระดับชั้นที่สอน 1. ก่อนประถมศึกษา 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
 5. มากกว่า 1 ระดับชั้น
6. ประสบการณ์ในการสอน 1. น้อยกว่า 5 ปี 2. 5 – 10 ปี
 3. 11 – 15 ปี 4. 15 – 20 ปี
 5. 21 – 25 ปี 6. มากกว่า 25 ปี

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อรายการแต่ละข้อต่อไปนี้ มีลักษณะตรงกับท่านมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับท่าน ซึ่งระดับความเป็นจริงมีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 5 มีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเป็นจริงมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเป็นจริงมาก
3	หมายถึง	มีความเป็นจริงปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเป็นจริงน้อย
1	หมายถึง	มีความเป็นจริงน้อยที่สุด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
ความรู้สำหรับวิชาชีพครู						
1	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับภาษาสำหรับใช้ในการสื่อสาร					
2	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการใช้ในการพัฒนาผู้เรียน					
3	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่อ นวัตกรรม ทางการศึกษาสำหรับสร้างสื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนา ผู้เรียน					
4	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสำหรับ พัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา หรือความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน					
5	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ หรือความสนใจของผู้เรียน					
6	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครูในการดูแล ช่วยเหลือ / สนับสนุน ส่งเสริมผู้เรียน					
7	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การศึกษาของผู้เรียนตามสภาพจริงสำหรับการ วัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน					
8	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในห้องเรียน ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน					
9	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา อย่างถูกต้อง สำหรับใช้วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา ผู้เรียน					
10	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี					
11	ท่านมีความรู้รอบตัวที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง หรือผู้เรียนนอกเหนือจากวิชาที่สอน					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
12	ท่านสามารถอธิบายความหมายของความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้ถูกต้อง					
13	ท่านสามารถอธิบายความหมายของเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่าง ถูกต้อง					
14	ท่านสามารถวิเคราะห์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ กับกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ได้					
15	ท่านสามารถจำแนกพฤติกรรมหรือการกระทำ ที่แสดงถึงความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองได้					
16	ท่านสามารถจำแนกพฤติกรรมหรือการกระทำ ที่แสดงถึงความพอเพียง/ไม่พอเพียงของครอบครัว ของท่านได้					
17	ท่านสามารถแนะนำวิธีประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ให้กับผู้เรียนนำไปปฏิบัติจริงได้อย่าง ถูกต้อง					
18	ท่านสามารถบอกถึงประโยชน์/ความสำคัญของการ ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง					
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
19	ท่านสำรวจปัญหาพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน					
20	ท่านจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึง ความถนัด ความสนใจ หรือศักยภาพของผู้เรียน					
21	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน					
22	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการสอดแทรก/ บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง					
23	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ตามศักยภาพของผู้เรียน					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
24	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมเวลา หรือสถานที่ในการทำกิจกรรม					
การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
25	ท่านสามารถผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียนขึ้นใช้เอง โดยยึดหลักความประหยัด คุ่มค่า และเพียงพอต่อความต้องการใช้					
26	ท่านเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม กับผู้เรียน					
27	ท่านเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับสาระ/กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการ เรียนรู้					
28	ท่านพิจารณาใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ ตามความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้					
29	เมื่อท่านไม่สามารถผลิต/จัดหาสื่อ นวัตกรรม หรือแหล่ง เรียนรู้ได้ทันตามความต้องการใช้ท่านสามารถ ประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แทนได้ อย่างเหมาะสม					
การวัดผลและประเมินผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
30	ท่านเลือกใช้เครื่องมือ/วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระ/ กิจกรรมการเรียนรู้					
31	ท่านเลือกใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดย คำนึงถึงความประหยัด และความคุ้มค่าในการนำไปใช้					
32	ท่านมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามสภาพจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้					
33	ท่านสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียน					
34	ท่านสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ที่อาจเปลี่ยนแปลง					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
35	ท่านรายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง/ พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน					
ความสมคุด้านวัตถุ						
36	ท่านพิจารณาใช้วัตถุ สิ่งของ หรือทรัพยากร ตามความ จำเป็นในการใช้					
37	ท่านใช้วัตถุ สิ่งของ หรือทรัพยากรอย่างประหยัดและ คุ้มค่า					
38	ท่านนำวัตถุ สิ่งของที่ยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ เช่น ถุงพลาสติก ฯลฯ มาใช้ใหม่เพื่อความประหยัดและลด ปริมาณขยะ					
39	เมื่อมีวัตถุ สิ่งของชำรุดเสียหายพอจะซ่อมแซมได้ ท่าน จะนำมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่					
40	ท่านมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายเงิน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ					
41	ท่านใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด คุ้มค่า เกิดประโยชน์ สูงสุด และไม่เกินกว่ารายได้ที่ได้รับหรือเกินฐานะ					
42	ท่านมีการออมเงินไว้ใช้เมื่อยามฉุกเฉิน					
43	ท่านมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยี					
44	ท่านสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน ประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
45	ท่านสามารถพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญา ของตัวเอง หรือจากภูมิปัญญาท้องถิ่น					
46	ท่านแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อจะได้สามารถใช้เทคโนโลยีสำหรับพัฒนา ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
ความสมดุลด้านสังคม						
47	ท่านมีความเชื่ออาทร ประนีประนอม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
48	ท่านให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์					
49	ท่านให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม					
50	ท่านมีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และประสบความสำเร็จ					
51	ท่านรู้สึกยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ					
52	ท่านไม่คิดหลอกลวงหรือคดโกงผู้อื่น					
53	ท่านมีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ					
54	ท่านปฏิบัติงานและหน้าที่อย่างแข็งขัน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและอุปสรรค					
55	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด					
56	ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ และทันเวลา					
57	ท่านแสดงกิริยาท่าทางที่สุภาพอ่อนโยน และเป็นมิตรกับผู้อื่น					
58	ท่านหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งเสพติด และหลีกเลี่ยงอบายมุข					
59	ท่านปฏิบัติตนกับผู้อื่นด้วยความยุติธรรมและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ					
60	ท่านใช้ความรู้ ความสามารถของท่านในการพัฒนาสถานศึกษา ชุมชนหรือสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าด้วยจิตอาสา					
61	ท่านเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน เพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
62	ท่านตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ					
63	ท่านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสำหรับใช้ในการพัฒนาผู้เรียน					
64	เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคท่านสามารถใช้สติ ปัญญา แก้ปัญหาอย่างรอบคอบ และทันท่วงที					
ความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
65	ท่านมีการวางแผนการใช้ /การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ					
66	ท่านใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
67	ท่านประหยัดพลังงานอยู่เสมอ เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อไม่ได้ใช้ หรือเปิดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้มีพลังงานใช้ในอนาคต					
68	ท่านให้การสนับสนุน /รณรงค์/ ให้มีส่วนร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มืออยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน					
ความสมดุลด้านวัฒนธรรม						
69	ท่านเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย					
70	ท่านประพฤติปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทย					
71	ท่านให้การสนับสนุน / ร่วมรณรงค์ในการสืบสาน วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย					
72	ท่านให้การสนับสนุน / ร่วมรณรงค์ในการเผยแพร่ วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย					

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

***** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง *****

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2755)/

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10130

เมษายน 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญให้การสัมภาษณ์

เรียน ดร.ปริยานุช พิบูลสรวาดุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. สรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. นิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
4. แนวคำถามในการสัมภาษณ์	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาววรรณวิสา กิจสนิท นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี รศ.ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญให้การสัมภาษณ์ พร้อมให้ข้อเสนอแนะนิตินิต ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2218-2581-97 ต่อ 800 , 820 โทรสารต่อ 801 , 821

โทรศัพท์นิตินิต 089 – 524 – 9973

ที่ ศธ 0512.6(2755)/

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10130

กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุท หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. สรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. นิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน 1 ชุด
4. โครงสร้างของเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถาม	จำนวน 1 ชุด
5. แบบตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาววรรณวิสา กิจสนิท นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี รศ.ดร.อวยพร เรื่องตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น พร้อมให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณียุทยาทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ 0-2218-2581-97 ต่อ 800 , 820 โทรสารต่อ 801 , 821

โทรศัพท์มือถือ 089 - 524 - 9973

ที่ ศธ 0512.6(2755)/

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10130

กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
จำนวน ชุด

ด้วย นางสาววรรณวิสา กิจสนิท นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชา
วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังอยู่ระหว่าง
ขั้นตอนการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรื่องตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตใคร่
ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูตามปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงกับข้าราชการครู พนักงานราชการหรือครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักด้าน การสอนในโรงเรียนของท่าน
และขอความกรุณารวบรวมแบบสอบถามใส่ซองที่แนบไปกับแบบสอบถามกลับคืนภายในเดือนมีนาคม 2553
หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อกับนิสิตโดยตรงที่เบอร์โทรศัพท์ด้านล่างหรือ e-mail address :
wanwisa_kit123@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตด้วย ภาควิชาฯ ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

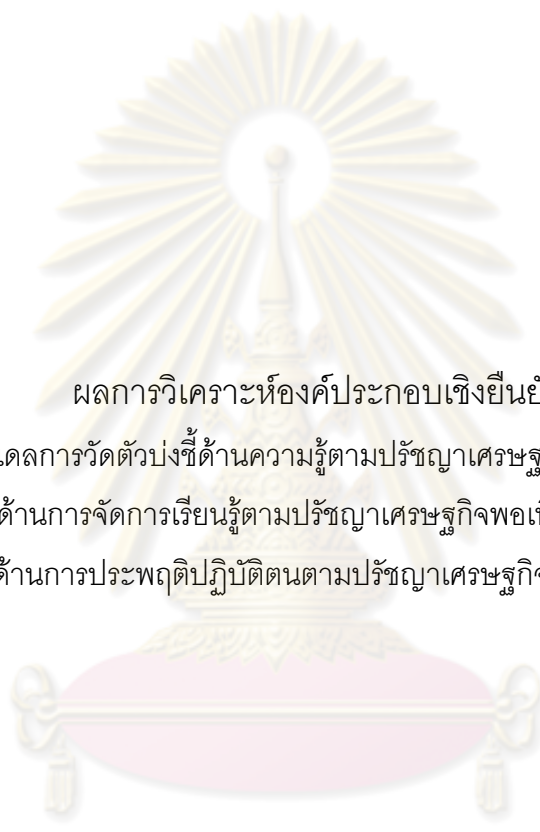
โทรศัพท์ 0-2218-2581-97 ต่อ 800 , 820 โทรสารต่อ 801 , 821

โทรศัพท์นิตินิต 089 - 524 - 9973

ภาคผนวก ง
คำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
และองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ
ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

DATE: 4/15/2010

TIME: 23:17

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Documents and
Settings\Triton\Desktop\CFA\KNOW.LPJ:

TI KN_OW
DA NI=9 NO=194 MA=CM
RA FI='C:\Documents and Settings\Triton\Desktop\CFA\DATA.psf'
MO NX=2 NK=1 TD=SY
LK
KN_OW
VA 1 LX(1,1)
VA 0.97 LX(2,1)
PD
OU AM RS FS SC

TI KN_OW

Number of Input Variables	9
Number of Y - Variables	0
Number of X - Variables	2
Number of ETA - Variables	0
Number of KSI - Variables	1
Number of Observations	194

TI KN_OW

Covariance Matrix

	KTP1	KSE2
KTP1	0.23	
KSE2	0.16	0.32

TI KN_OW

Parameter Specifications

THETA-DELTA

	KTP1	KSE2
	1	2

TI KN_OW

Number of Iterations = 3

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

	KN_OW
KTP1	1.00
KSE2	0.97

PHI

KN_OW
0.15

THETA-DELTA

KTP1	KSE2
0.06	0.16
(0.02)	(0.02)
4.07	7.35

Squared Multiple Correlations for X - Variables

KTP1	KSE2
0.71	0.47

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1

Minimum Fit Function Chi-Square = 0.71 (P = 0.40)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 0.75 (P = 0.39)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 6.28)

Minimum Fit Function Value = 0.0037

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.033)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.18)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.49

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.026

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.026 ; 0.058)

ECVI for Saturated Model = 0.031

ECVI for Independence Model = 0.39

Chi-Square for Independence Model with 1 Degree of Freedom = 71.98

Independence AIC = 75.98

Model AIC = 4.75

Saturated AIC = 6.00

Independence CAIC = 84.52

Model CAIC = 13.28

Saturated CAIC = 18.80

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.99
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 1802.10

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.017
 Standardized RMR = 0.066
 Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.99
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.33

TI KN_OW

Fitted Covariance Matrix

	KTP1	KSE2
KTP1	0.21	
KSE2	0.15	0.30

Fitted Residuals

	KTP1	KSE2
KTP1	0.01	
KSE2	0.02	0.02

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = 0.01
 Median Fitted Residual = 0.02
 Largest Fitted Residual = 0.02

Stemleaf Plot

```

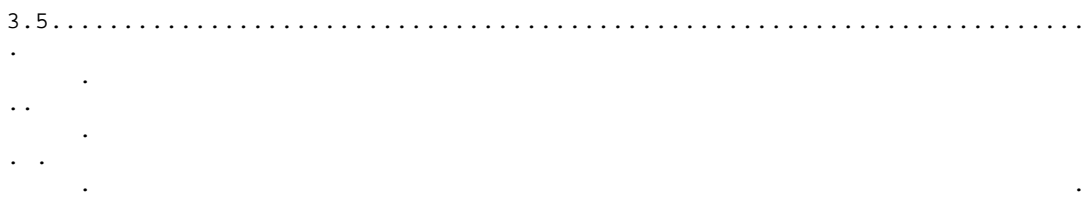
12|2
14|
16|
18|16
    
```

Standardized Residuals

	KTP1	KSE2
KTP1	0.86	
KSE2	0.86	0.86

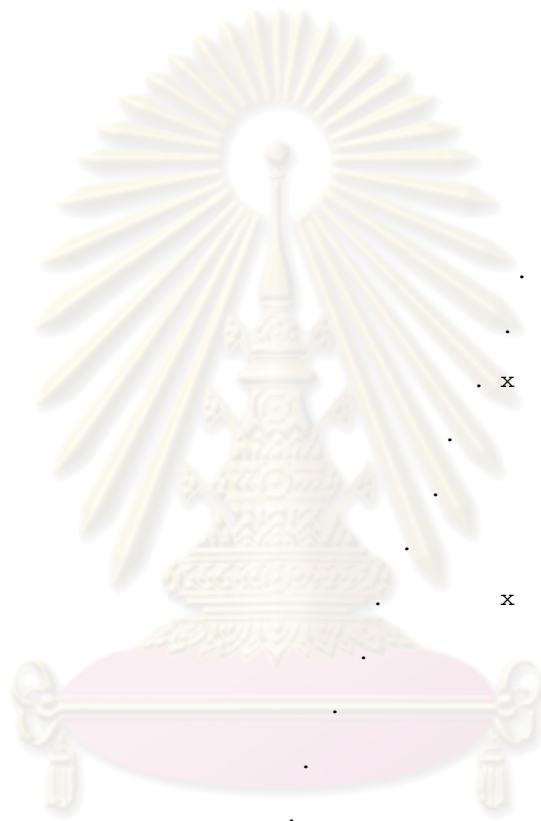
TI KN_OW

Qplot of Standardized Residuals

N
o
r
m
a
l

Q
u
a
n
t
i
l
e
s

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Modification Indices for LAMBDA-X

	KN_OW
KTP1	0.75
KSE2	0.75

Expected Change for LAMBDA-X

	KN_OW
KTP1	0.12
KSE2	0.12

Standardized Expected Change for LAMBDA-X

	KN_OW
KTP1	0.05
KSE2	0.05

Completely Standardized Expected Change for LAMBDA-X

	KN_OW
KTP1	0.10
KSE2	0.09

Modification Indices for PHI

	KN_OW
	0.75

Expected Change for PHI

	KN_OW
	0.02

Standardized Expected Change for PHI

	KN_OW
	0.12

Modification Indices for THETA-DELTA

	KTP1	KSE2
	-----	-----
KTP1	- -	
KSE2	0.75	- -

Expected Change for THETA-DELTA

	KTP1	KSE2
	-----	-----
KTP1	- -	
KSE2	0.02	- -

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	KTP1	KSE2
	-----	-----
KTP1	- -	
KSE2	0.07	- -

Maximum Modification Index is 0.75 for Element (1, 1) of LAMBDA-X

TI KN_OW

Factor Scores Regressions

KSI

	KTP1	KSE2
	-----	-----
KN_OW	0.56	0.21

TI KN_OW

Standardized Solution

LAMBDA-X

	KN_OW

KTP1	0.39
KSE2	0.38

PHI

KN_OW

1.00

TI KN_OW

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

	KN_OW

KTP1	0.84
KSE2	0.69

PHI

KN_OW

1.00

THETA-DELTA

KTP1	KSE2
0.29	0.53

Time used: 0.016 Seconds

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

DATE: 4/15/2010
TIME: 22:59

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Joreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Documents and
Settings\Triton\Desktop\CFA\AC_TI.LPJ:

```
TI AC_TI
DA NI=9 NO=194 MA=CM
RA FI='C:\Documents and Settings\Triton\Desktop\CFA\DATA.psf'
SE
3 4 5 /
MO NX=3 NK=1 TD=SY
LK
AC_TI
FR LX(2,1) LX(3,1)
VA 0.44 LX(1,1)
PD
OU NS AM RS FS SC

TI AC_TI
```

```
Number of Input Variables 9
Number of Y - Variables 0
Number of X - Variables 3
Number of ETA - Variables 0
Number of KSI - Variables 1
Number of Observations 194
```

TI AC_TI

Covariance Matrix

	ACT3	MUR4	ASL5
ACT3	0.28		
MUR4	0.18	0.28	
ASL5	0.21	0.18	0.29

TI AC_TI

Parameter Specifications

LAMBDA-X

```

          AC_TI
          -----
ACT3          0
MUR4          1
ASL5          2

```

PHI

```

          AC_TI
          -----
              3

```

THETA-DELTA

```

          ACT3          MUR4          ASL5
          -----          -----          -----
              4              5              6

```

TI AC_TI

Number of Iterations = 10

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

```

          AC_TI
          -----
ACT3          0.44

MUR4          0.38
              (0.03)
              11.01

ASL5          0.46
              (0.04)
              12.15

```

PHI

```

          AC_TI
          -----
              1.04
              (0.16)
              6.65

```

THETA-DELTA

```

          ACT3          MUR4          ASL5
          -----          -----          -----
              0.08          0.12          0.07
              (0.01)        (0.02)        (0.01)
              5.60          7.88          4.56

```

Squared Multiple Correlations for X - Variables

```

          ACT3          MUR4          ASL5
          -----          -----          -----
              0.71          0.56          0.76

```

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1
 Minimum Fit Function Chi-Square = 0.058 (P = 0.81)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 0.059 (P = 0.81)
 Chi-Square Difference with 1 Degree of Freedom = 0.059 (P = 0.81)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 2.73)

Minimum Fit Function Value = 0.00030
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.014)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.12)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.85

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.057
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.057 ; 0.071)
 ECVI for Saturated Model = 0.062
 ECVI for Independence Model = 1.39

Chi-Square for Independence Model with 3 Degrees of Freedom = 261.55
 Independence AIC = 267.55
 Model AIC = 10.06
 Saturated AIC = 12.00
 Independence CAIC = 280.35
 Model CAIC = 31.40
 Saturated CAIC = 37.61

Normed Fit Index (NFI) = 1.00
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.01
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.33
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 1.00

Critical N (CN) = 22117.45

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0042
 Standardized RMR = 0.015
 Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 1.00
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.17

TI AC_TI

Factor Scores Regressions

KSI

	ACT3	MUR4	ASL5
AC_TI	0.70	0.41	0.89

TI AC_TI

Standardized Solution

LAMBDA-X

```

          AC_TI
          -----
ACT3      0.45
MUR4      0.39
ASL5      0.47

```

PHI

```

          AC_TI
          -----
          1.00

```

TI AC_TI

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

```

          AC_TI
          -----
ACT3      0.84
MUR4      0.75
ASL5      0.87

```

PHI

```

          AC_TI
          -----
          1.00

```

THETA-DELTA

```

          ACT3      MUR4      ASL5
          -----
          0.29      0.44      0.24

```

Time used: 0.016 Seconds

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

DATE: 4/15/2010

TIME: 22:25

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Joreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Documents and
Settings\Triton\Desktop\CFA\Pro_G.LPJ:

```
TI Pro_g
DA NI=9 NO=194 MA=CM
RA FI='C:\Documents and Settings\Triton\Desktop\CFA\DATA.psf'
SE
6 7 8 9 /
MO NX=4 NK=1 TD=SY
LK
PROG
FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1)
PD
OU AM RS FS SC
```

TI Pro_g

```
Number of Input Variables 9
Number of Y - Variables 0
Number of X - Variables 4
Number of ETA - Variables 0
Number of KSI - Variables 1
Number of Observations 194
```

TI Pro_g

Covariance Matrix

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	0.21			
PSB7	0.13	0.22		
PREB8	0.14	0.19	0.28	
PCB9	0.13	0.18	0.22	0.28

TI Pro_g

Parameter Specifications

LAMBDA-X


```

          PROG
    -----
PMB6      1
PSB7      2
PREB8     3
PCB9      4

```

THETA-DELTA

```

          PMB6          PSB7          PREB8          PCB9
    -----  -----  -----  -----
                5            6            7            8

```

TI Pro_g

Number of Iterations = 6

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

```

          PROG
    -----
PMB6      0.29
          (0.03)
          9.46

PSB7      0.40
          (0.03)
          14.35

PREB8     0.47
          (0.03)
          15.27

PCB9      0.46
          (0.03)
          14.43

```

PHI

```

          PROG
    -----
                1.00

```

THETA-DELTA

```

          PMB6          PSB7          PREB8          PCB9
    -----  -----  -----  -----
                5            6            7            8
0.13         0.06         0.06         0.07
(0.01)      (0.01)      (0.01)      (0.01)
9.15        6.93        5.77        6.84

```

Squared Multiple Correlations for X - Variables

```

          PMB6          PSB7          PREB8          PCB9
    -----  -----  -----  -----
                5            6            7            8
0.40         0.73         0.79         0.74

```

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 2
 Minimum Fit Function Chi-Square = 3.51 (P = 0.17)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 3.46 (P = 0.18)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 1.46
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 10.88)

Minimum Fit Function Value = 0.018
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0076
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.056)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.061
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.17)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.32

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.10
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.093 ; 0.15)
 ECVI for Saturated Model = 0.10
 ECVI for Independence Model = 2.65

Chi-Square for Independence Model with 6 Degrees of Freedom = 503.79
 Independence AIC = 511.79
 Model AIC = 19.46
 Saturated AIC = 20.00
 Independence CAIC = 528.86
 Model CAIC = 53.60
 Saturated CAIC = 62.68

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.99
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.33
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.98

Critical N (CN) = 507.39

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0038
 Standardized RMR = 0.016
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.96
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.20

TI Pro_g

Fitted Covariance Matrix

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	0.21			
PSB7	0.12	0.22		
PREB8	0.14	0.19	0.28	
PCB9	0.13	0.18	0.21	0.28

Fitted Residuals

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	0.00			
PSB7	0.01	0.00		
PREB8	0.00	0.00	0.00	
PCB9	-0.01	0.00	0.00	0.00

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.01
 Median Fitted Residual = 0.00
 Largest Fitted Residual = 0.01

Stemleaf Plot

```

- 0|9
- 0|2000000
  0|2
  0|7
    
```

Standardized Residuals

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	- -			
PSB7	1.53	- -		
PREB8	0.10	-1.63	- -	
PCB9	-1.63	0.10	1.53	- -

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.63
 Median Standardized Residual = 0.00
 Largest Standardized Residual = 1.53

Stemleaf Plot

```

- 1|66
- 0|0000
  0|11
  1|55
    
```

TI Pro_g

Qplot of Standardized Residuals

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Modification Indices for THETA-DELTA

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	- -			
PSB7	2.36	- -		
PREB8	0.01	2.65	- -	
PCB9	2.65	0.01	2.36	- -

Expected Change for THETA-DELTA

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	- -			
PSB7	0.01	- -		
PREB8	0.00	-0.02	- -	
PCB9	-0.02	0.00	0.02	- -

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PMB6	- -			
PSB7	0.06	- -		
PREB8	0.00	-0.09	- -	
PCB9	-0.06	0.00	0.08	- -

Maximum Modification Index is 2.65 for Element (4, 1) of THETA-DELTA

TI Pro_g

Factor Scores Regressions

KSI

	PMB6	PSB7	PREB8	PCB9
PROG	0.21	0.61	0.74	0.56

TI Pro_g

Standardized Solution

LAMBDA-X

	PROG
PMB6	0.29
PSB7	0.40
PREB8	0.47
PCB9	0.46

PHI

	PROG
	1.00

TI Pro_g

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

	PROG
PMB6	0.63
PSB7	0.85

PREB8 0.89
PCB9 0.86

PHI

PROG

1.00

THETA-DELTA

PMB6	PSE7	PREB8	PCB9
-----	-----	-----	-----
0.60	0.27	0.21	0.26

Time used: 0.016 Seconds

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DATE: 4/ 8/2010
TIME: 23:17

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. J'reskog & Dag S'rbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Documents and
Settings\Triton\Desktop\CFA_2\CFA_2.LPJ:

```
TI CFA_2
DA NI=9 NO=194 MA=CM
RA FI='C:\Documents and Settings\Triton\Desktop\CFA_2\CFA_2.psf'
MO NY=9 NK=1 NE=3 BE=FU GA=FI PS=SY TE=SY
LE
KNOW ACTI PROG
LK
SUFEC
FR LY(2,1) LY(4,2) LY(5,2) LY(7,3) LY(8,3) LY(9,3) GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1)
FR TE(4,2) TE(9,8) TE(6,2) TE(6,4) TE(7,5)
VA 0.38 LY(1,1)
VA 0.44 LY(3,2)
VA 0.33 LY(6,3)
PD
OU AM RS

TI CFA_2
```

```
Number of Input Variables 9
Number of Y - Variables 9
Number of X - Variables 0
Number of ETA - Variables 3
Number of KSI - Variables 1
Number of Observations 194
```

TI CFA_2

Covariance Matrix

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	0.23					
KSE2	0.16	0.47				
ACT3	0.16	0.21	0.49			
MUR4	0.14	0.12	0.17	0.28		
ASL5	0.17	0.18	0.20	0.18	0.29	
PMB6	0.09	0.17	0.13	0.14	0.13	0.49
PSB7	0.13	0.16	0.16	0.14	0.15	0.15
PREB8	0.08	0.12	0.13	0.10	0.13	0.13
PCB9	0.07	0.12	0.12	0.10	0.11	0.12

Covariance Matrix

	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	0.47		
PREB8	0.21	0.28	
PCB9	0.20	0.22	0.28

TI CFA_2

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	KNOW	ACTI	PROG
KTP1	0	0	0
KSE2	1	0	0
ACT3	0	0	0
MUR4	0	2	0
ASL5	0	3	0
PMB6	0	0	0
PSB7	0	0	4
PREB8	0	0	5
PCB9	0	0	6

GAMMA

SUFEC

KNOW	7
ACTI	8
PROG	9

PSI

	KNOW	ACTI	PROG
	10	11	12

THETA-EPS

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	13					
KSE2	0	14				
ACT3	0	0	15			
MUR4	0	16	0	17		
ASL5	0	0	0	0	18	
PMB6	0	19	0	20	0	21
PSB7	0	0	0	0	22	0
PREB8	0	0	0	0	0	0
PCB9	0	0	0	0	0	0

THETA-EPS

	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	23		
PREB8	0	24	
PCB9	0	25	26

TI CFA_2

Number of Iterations = 27

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	KNOW	ACTI	PROG
KTP1	0.38	--	--
KSE2	0.43 (0.05) 8.21	--	--
ACT3	--	0.44	--
MUR4	--	0.38 (0.05) 8.47	--
ASL5	--	0.45	--

			(0.05)
			9.36
PMB6	- -	- -	0.33
PSB7	- -	- -	0.55
			(0.10)
			5.57
PREB8	- -	- -	0.41
			(0.07)
			5.56
PCB9	- -	- -	0.39
			(0.07)
			5.40

GAMMA

	SUFEC
KNOW	0.94
	(0.09)
	10.73
ACTI	0.98
	(0.12)
	8.87
PROG	0.66
	(0.13)
	5.09

Covariance Matrix of ETA and KSI

	KNOW	ACTI	PROG	SUFEC
KNOW	0.96			
ACTI	0.98	1.01		
PROG	0.62	0.69	0.92	
SUFEC	0.94	1.05	0.66	1.00

PHI

SUFEC	1.00
-------	------

PSI

Note: This matrix is diagonal.

KNOW	ACTI	PROG
0.09	0.09	0.49
(0.11)	(0.10)	(0.17)
0.81	0.86	2.89

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

KNOW	ACTI	PROG
0.91	0.93	0.47

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

KNOW	ACTI	PROG
0.91	0.93	0.47

THETA-EPS						
	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	0.09 (0.02) 5.71					
KSE2	--	0.29 (0.03) 8.63				
ACT3	--	--	0.29 (0.03) 9.01			
MUR4	--	-0.04 (0.02) -2.51	--	0.12 (0.02) 8.08		
ASL5	--	--	--	--	0.08 (0.01) 5.80	
PMB6	--	0.06 (0.03) 2.21	--	0.04 (0.02) 2.16	--	0.39 (0.04) 9.20
PSB7	--	--	--	--	-0.03 (0.01) -1.85	--
PREB8	--	--	--	--	--	--
PCB9	--	--	--	--	--	--

THETA-EPS			
	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	0.19 (0.03) 5.51		
PREB8	--	0.12 (0.02) 5.95	
PCB9	--	0.07 (0.02) 3.80	0.14 (0.02) 6.73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
0.62	0.37	0.40	0.55	0.73	0.21

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

PSB7	PREB8	PCB9
0.59	0.56	0.49

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 19
 Minimum Fit Function Chi-Square = 12.99 (P = 0.84)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 12.95 (P = 0.84)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 5.02)

Minimum Fit Function Value = 0.067
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.026)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.037)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.98

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.37
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.37 ; 0.39)
 ECVI for Saturated Model = 0.47
 ECVI for Independence Model = 6.89

Chi-Square for Independence Model with 36 Degrees of Freedom = 1310.90
 Independence AIC = 1328.90
 Model AIC = 64.95
 Saturated AIC = 90.00
 Independence CAIC = 1367.31
 Model CAIC = 175.92
 Saturated CAIC = 282.05

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.01
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.52
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.98

Critical N (CN) = 538.53

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.010
 Standardized RMR = 0.027
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.97
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.42

TI CFA_2

Fitted Covariance Matrix

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	0.23					
KSE2	0.16	0.47				
ACT3	0.16	0.18	0.49			
MUR4	0.14	0.12	0.17	0.27		
ASL5	0.17	0.19	0.20	0.18	0.29	
PMB6	0.08	0.15	0.10	0.13	0.10	0.49
PSB7	0.13	0.14	0.17	0.15	0.15	0.17
PREB8	0.10	0.11	0.13	0.11	0.13	0.13
PCB9	0.09	0.10	0.12	0.10	0.12	0.12

Fitted Covariance Matrix

PSB7	PREB8	PCB9

PSB7	0.47		
PREB8	0.21	0.28	
PCB9	0.20	0.22	0.28

Fitted Residuals

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	0.00					
KSE2	0.00	0.00				
ACT3	0.00	0.03	0.00			
MUR4	0.00	0.00	0.00	0.00		
ASL5	0.00	-0.01	0.00	0.01	0.00	
PMB6	0.02	0.02	0.03	0.01	0.02	0.00
PSB7	0.00	0.01	-0.01	-0.01	0.00	-0.02
PREB8	-0.01	0.01	0.00	-0.01	0.00	0.00
PCB9	-0.02	0.01	0.00	0.00	-0.01	0.00

Fitted Residuals

	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	0.00		
PREB8	0.00	0.00	
PCB9	0.01	0.00	0.00

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.02
 Median Fitted Residual = 0.00
 Largest Fitted Residual = 0.03

Stemleaf Plot

```

- 1|87
- 1|200
- 0|865
- 0|332100000000
0|1222222223334
0|5678
1|24
1|56
2|24
2|68

```

Standardized Residuals

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	-					
KSE2	1.05	1.52				
ACT3	-0.31	1.44	-			
MUR4	-0.02	1.78	-0.07	1.43		
ASL5	0.51	-1.00	-0.45	1.57	-0.16	
PMB6	0.95	1.83	1.03	1.29	1.44	0.55
PSB7	0.30	0.69	-0.27	-0.88	0.23	-1.25
PREB8	-1.62	0.51	0.19	-0.83	-0.25	0.21
PCB9	-1.92	0.86	0.09	0.19	-1.20	0.12

Standardized Residuals

	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	-0.16		
PREB8	0.47	-	
PCB9	1.29	-	-

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.92
 Median Standardized Residual = 0.19
 Largest Standardized Residual = 1.83

Stemleaf Plot

```

- 1|96
- 1|320

```

```

- 0|985
- 0|333221000000
  0|1122223
  0|5555799
  1|0033444
  1|5688
    
```

TI CFA_2

Qplot of Standardized Residuals

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TI CFA_2

Factor Scores Regressions

	ETA					
	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KNOW	0.52	0.26	0.17	0.43	0.67	-0.04
ACTI	0.45	0.28	0.17	0.42	0.65	-0.06
PROG	0.04	-0.02	0.06	0.04	0.37	0.17

ETA

	PSB7	PREB8	PCB9
KNOW	0.13	0.02	0.01
ACTI	0.19	0.09	0.04
PROG	0.61	0.49	0.28

TI CFA_2

Standardized Solution

LAMBDA-Y

	KNOW	ACTI	PROG
KTP1	0.37	- -	- -
KSE2	0.44	- -	- -
ACT3	- -	0.48	- -
MUR4	- -	0.36	- -
ASL5	- -	0.45	- -
PMB6	- -	- -	0.38
PSB7	- -	- -	0.46
PREB8	- -	- -	0.39
PCB9	- -	- -	0.37

GAMMA

	SUFEC
KNOW	0.99
ACTI	1.00
PROG	0.73

Correlation Matrix of ETA and KSI

	KNOW	ACTI	PROG	SUFEC
KNOW	1.00	- -	- -	- -
ACTI	0.99	1.00	- -	- -
PROG	0.72	0.73	1.00	- -
SUFEC	0.99	1.00	0.73	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	KNOW	ACTI	PROG
	0.02	0.00	0.46

TI CFA_2

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	KNOW	ACTI	PROG
KTP1	0.78	- -	- -
KSE2	0.78	- -	- -
ACT3	- -	0.90	- -
MUR4	- -	0.68	- -
ASL5	- -	0.84	- -
PMB6	- -	- -	0.82
PSB7	- -	- -	0.98
PREB8	- -	- -	0.74
PCB9	- -	- -	0.70

GAMMA

	SUFEC
KNOW	0.99
ACTI	1.00
PROG	0.73

Correlation Matrix of ETA and KSI

	KNOW	ACTI	PROG	SUFEC
KNOW	1.00			
ACTI	0.99	1.00		
PROG	0.72	0.73	1.00	
SUFEC	0.99	1.00	0.73	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	KNOW	ACTI	PROG
	0.02	0.00	0.46

THETA-EPS

	KTP1	KSE2	ACT3	MUR4	ASL5	PMB6
KTP1	0.40					
KSE2	-	0.39				
ACT3	-	-	0.19			
MUR4	-	-	-	0.53		
ASL5	-	-	-	-	0.30	
PMB6	-	0.02	-	0.11	-	0.32
PSB7	-	-	-	-	-0.04	-0.22
PREB8	-	-	-	-	-	-
PCB9	-	-	-	-	-	-

THETA-EPS

	PSB7	PREB8	PCB9
PSB7	0.03		
PREB8	-	0.45	
PCB9	-	0.25	0.50

Time used: 0.016 Seconds

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรรณวิสา กิจสนิท เกิดวันที่ 9 ตุลาคม 2522 อยู่บ้านเลขที่ 48/1 หมู่ 6 ตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเอก คณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2549 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนวิชิตรวมสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมพมหนนคร เขต 1 จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย